

УМЕТНИЧКО НАСЛЕЂЕ СРПСКОГ НАРОДА НА
КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

ИСТОРИЈА • ИДЕНТИТЕТ • УГРОЖЕНОСТ • ЗАШТИТА

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

УМЕТНИЧКО НАСЛЕЂЕ СРПСКОГ НАРОДА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

ИСТОРИЈА, ИДЕНТИТЕТ, УГРОЖЕНОСТ, ЗАШТИТА

Уредници
ДРАГАН ВОЈВОДИЋ
МИОДРАГ МАРКОВИЋ

ГАЛЕРИЈА САНУ

БЕОГРАД 2017

УМЕТНИЧКО НАСЛЕЂЕ СРПСКОГ НАРОДА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ
ИСТОРИЈА, ИДЕНТИТЕТ, УГРОЖЕНОСТ, ЗАШТИТА

Издавач

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

Главни и одговорни уредник

ДУШАН ОТАШЕВИЋ

Уређивачки одбор

ВЛАДИМИР КОСТИЋ

ГОЈКО СУБОТИЋ

МИХАИЛО ВОЈВОДИЋ

МИОДРАГ МАРКОВИЋ

ДРАГАН ВОЈВОДИЋ

Рецензенти

ГОЈКО СУБОТИЋ

МИРЈАНА ЖИВОЈИНОВИЋ

ДИНКО ДАВИДОВ

Секретари уредништва

МАРКА ТОМИЋ ЂУРИЋ

БОЈАНА СТЕВАНОВИЋ

Лектура

ИВАНА ИГЊАТОВИЋ

Превод са италијанског језика

ДУБРАВКА ПРЕРАДОВИЋ

Техничко уређење и графичка опрема

МИРОСЛАВ ЛАЗИЋ

Карте

НЕБОЈША ШУЛЕТИЋ

ИГОР СТЕПАНЧИЋ

Тираж

500

Штампа

ГРАФОСТИЛ, КРАГУЈЕВАЦ

ISBN 978-86-7025-754-2

САДРЖАЈ

УВОДНА РЕЧ	9
Владимир С. Костић	
СРБИ И КОСОВО	
КОСОВО И МЕТОХИЈА У ИСТОРИЈИ СРПСКОГ НАРОДА	
У временима самосталне средњовековне државе	17
Ђорђе Бубало	
Под турском влашћу, до краја XVIII века	31
Небојша Шулетић	
Административна подела, насеља и становништво у првим вековима под Османлијама	41
Татјана Катић	
Током новијег и савременог доба	49
Љубодраг Димић	
КОСОВСКОМЕТОХИЈСКА ИЗВОРИШТА СРПСКЕ ДУХОВНОСТИ И НАРОДНОГ БИЋА	
Светиње и свети на Косову и Метохији у култном сећању и националној свести Срба	81
Даница Поповић	
Библиотеке косовскометохијских манастира и богослужбена традиција Српске Православне Цркве	99
Владимир Вукашиновић	
Косовски завет и национални идентитет Срба	113
Милош Ковић	
УМЕТНИЧКА БАШТИНА СРБА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ	
ЕВРОПСКИ ОКВИРИ И СРПСКА САМОСВОЈНОСТ СРЕДЊОВЕКОВНЕ УМЕТНОСТИ	
Место у културној историји српског народа	147
Бранислав Тодић	

Припадност развојним токовима византијске уметности	165
АЛЕКСЕЈ ЛИДОВ	
МИЛОШ ЖИВКОВИЋ	
Стваралачке везе са уметношћу Западне Европе	185
ВАЛЕНТИНО ПАЧЕ	
ДУБРАВКА ПРЕРАДОВИЋ	
ИСТОРИЈА СТВАРАЊА	
Најстарије раздобље (од досељавања Срба до Стефана Немање)	211
ДЕЈАН РАДИЧЕВИЋ	
У време првих Немањића (од 1168. до смрти краља Милутина)	221
МИОДРАГ МАРКОВИЋ	
Доба зрелог средњег века (1322–1455)	241
ДРАГАН ВОЈВОДИЋ	
Позносредњовековни период у светлу археологије	271
ДЕЈАН РАДИЧЕВИЋ	
Од пада под турску власт до Велике сеобе (1455–1690)	291
ЗОРАН РАКИЋ	
Између сеоба и борбе за одржање (1690–1839)	313
НЕНАД МАКУЉЕВИЋ	
Замах црквене уметности у последњем веку османске власти	325
ИВАНА ЖЕНАРЈУ РАЈОВИЋ	
Новије градитељство – од модернизације и деструкције до искривљеног приказивања	341
АЛЕКСАНДАР КАДИЈЕВИЋ	
Модерно ликовно стваралаштво (1912–1999–2016)	351
СРЂАН МАРКОВИЋ	
ПОВЕСНИЦА СТРАДАЊА	
У доба турске власти (1455–1912)	365
ТАТЈАНА КАТИЋ	
БИЉАНА ВУЧЕТИЋ	
Након ослобођења (1912–1999)	379
СВЕТАЛАНА ПЕЈИЋ	
После усвајања <i>Резолуције 1244</i> (1999–2017)	393
ДЕЈАН РАДОВАНОВИЋ	
МИРЈАНА ЂЕКИЋ	
Баштина у процепу. Између европске праксе заштите и глобалне политичке злоупотребе	415
МИРЈАНА МЕНКОВИЋ	
БОРБА ЗА ОЧУВАЊЕ	
Почеци истраживања и збрињавања споменика	431
ДРАГАНА ПАВЛОВИЋ	

Успостављање система институционалне заштите споменика и резултати конзерваторско-рестаураторских радова на Косову и Метохији	443
АЛЕКСАНДРА ДАВИДОВ ТЕМЕРИНСКИ	
Укључивање српских споменика на Листу Светске културне баштине	465
ВЛАДИМИР ЦАМИЋ	
Српско споменичко наслеђе на Косову и Метохији у светлу савремених теорија о културној баштини	485
ЈЕЛЕНА ПАВЛИЧИЋ	
ПОГОВОР УРЕДНИКА	507
СПИСАК СКРАЋЕНИЦА	515
СПИСАК САРАДНИКА СА АФИЛИЈАЦИЈАМА	549
СПИСАК ТАБЛИ.	553

УМЕТНИЧКА БАШТИНА СРБА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

ИСТОРИЈА СТВАРАЊА

ИЗМЕЂУ СЕОБА И БОРБЕ ЗА ОДРЖАЊЕ (1690–1839)

НЕНАД МАКУЉЕВИЋ

Српска уметност и култура на Косову и Метохији између Велике сеобе 1690. и танзиматских реформи 1839. биле су обележене и условљене бурним догађајима, ратовима, сеобама и променама у организацији црквеног живота. У најдраматичнија историјска дешавања у нововековној историји српског народа, а посебно Косова и Метохије, спада Велика сеоба 1690. При крају аустријско-турског рата део православног хришћанског становништва, предвођен патријархом Арсенијем III Чарнојевићем, напустио је косовскометохијску област и населио се на подручју Хабзбуршке империје. Непуних пет деценија касније, 1737, у сличним околностима наступила је и Друга сеоба, предвођена патријархом Арсенијем IV Јовановићем Шакабентом. Низ несрећних догађаја за Србе у Османској империји током XVIII века резултирао је укидањем Пећке патријаршије 1766. године.

Две сеобе православног становништва предвођене пећким патријарсима и укидање српске црквене организације изазвали су велики преокрет у животу и култури српског народа и наступање изузетно тешких околности на Косову и Метохији крајем XVII и током XVIII века. Бројне цркве биле су уништене или оштећене, а део реликвија и предмета из ризница пренет је на територију Хабзбуршке монархије. Упркос тим догађајима, одржан је континуитет духовног и културног живота српског православног народа, у којем је значајно место заузимала и визуелна култура. Токове визуелне културе одређивали су у значајној мери идеје и ангажовање црквене јерархије, живот манастира и потребе становништва.

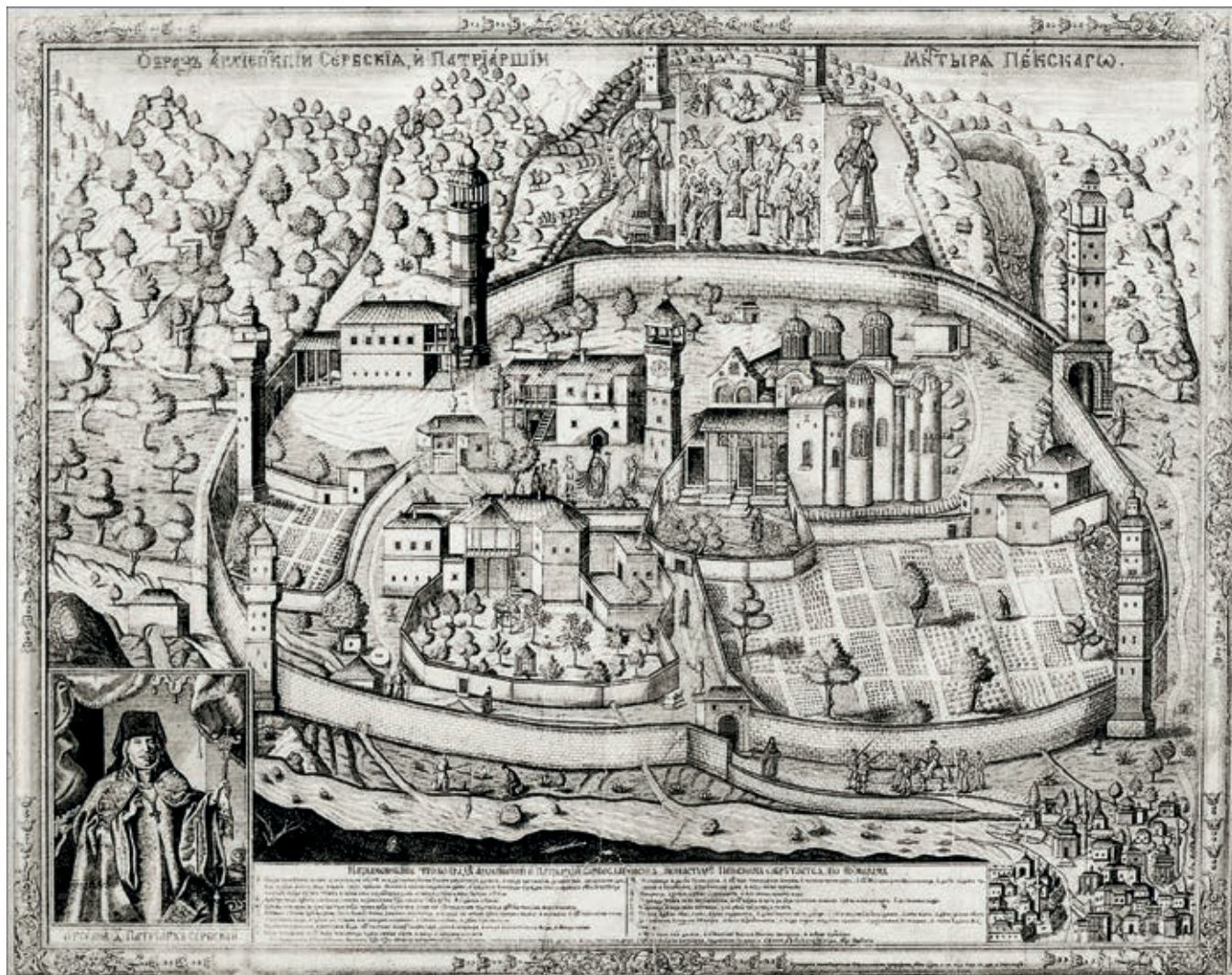
ПЕЋКИ ПАТРИЈАРСИ:

НАРУЧИОЦИ, КТИТОРИ И ОРГАНИЗАТОРИ

У организацији српског културног и духовног живота на подручју Косова и Метохије пресудну улогу имале су духовне и народне старешине српског народа – пећки патријарси. Они су предводили српски народ, били су ктитори и приложници цркава и контролисали су сакралну уметничку продукцију. Седиште црквене власти налазило се у манастиру Пећкој патријаршији, а посебног значаја за токове и услове духовног и културног живота имали су патријарси Арсеније III Чарнојевић, Мојсеј Рајовић и Арсеније IV Јовановић Шакабента.

Патријарх Арсеније III Чарнојевић столовао је на пећком трону од 1677. до смрти 1706. године (сл. 20). Био је изузетно активан у организацији црквеног живота у Пећкој патријаршији. Током аустријско-турског рата приступио је хабзбуршкој војној страни, што је условило и његово повлачење по окончању сукоба. Том приликом предводио је 1690. Велику сеобу, која је драматично изменила услове живота српског народа на Косову и Метохији. Седиште српског патријарха тада је привремено измештено из Пећке патријаршије, део народа се одселио, а бројни манастири били су оштећени и опљачкани. Аустријско-турски рат изазвао је велико разарање српског културног наслеђа, али црквени живот, упркос томе, није замро.

Патријарх Арсеније III је прешао у Хабзбуршку империју тек по добијању привилегија од цара Леополда I, чиме су установљене правне основе положаја српског народа у новој држави. Сеоба из 1690. утицала је на отварање нових могућности у црквеној уметности,

Сл. 282. Г. Стојановић, Г. А. Милер, Манастир Пеџка патријаршија, бакрорез, 1745/1746. (ризница Пеџке патријаршије)

а од посебног значаја било је успостављање веза са средњоевропским уметничким центрима и значајним графичким радионицама, које се упошљавају за потребе Српске цркве. Иако у избеглиштву, патријарх Арсеније III није прекидао везе с матичним подручјем.

На патријаршијском трону патријарх Мојсеј Рајовић столовао је од 1712. до 1726.¹ Он се старао о духовном јединству Српске цркве и српског народа, а посебну бригу водио је о животу на подручју Косова

и Метохије. Сачувани архивски извори показују његову изузетну активност у организовању прикупљања помоћи за обнову Пеџке патријаршије. Тражио је да се у српским православним храмовима у Хабзбуршкој монархији поставе кутије за прилоге за обнову седишта Српске цркве.² Патријарх Мојсеј је, попут свога претходника, наручио антиминсе 1714. и 1722. ради потврђивања сопствене духовне власти.³

² Зайиси и найииси II, 33; Ђурић, Ђирковић, Кораћ, *Пеџка патријаршија*, 315.

³ Давидов, *Српска графика*, 339.

¹ Слијепчевић, *Историја СПЦ I*, 378–379.

Једна од истакнутих личности на трону пећких патријараха био је Арсеније IV Јовановић Шакабента. Он је на патријаршијски трон ступио 1725/1726, а истакао се у организовању црквеног живота и давању прилога српским манастирима.⁴ Патријарх Шакабента је неговао развијену визуелну културу у служби одржавања православне вере и истицања и потврђивања свог достојанства. По преузимању патријаршијског трона дао је да се изradi и штампа антиминос 1725.⁵ По његовој наруџбини штампан је графички лист с приказом манастира Студенице 1733.⁶ Био је ктитор надверја за иконостас пећке цркве Светих апостола, које је насликао Максим Тујковић. У ктиторском натпису на надверју наведено је да је оно настало „при двору“, по чему је закључено да је при архијерејском двору била организована сликарска радионица.⁷ Исти иконописац насликао је за патријарха Арсенија IV и икону светог архиепископа Арсенија Српског 1734. године (сл. 283).⁸ То све указује на значај Максима Тујковића и његову могућу улогу придворног сликара у Пећкој патријаршији током тридесетих година XVIII века. Иако је патријарх Арсеније IV напустио подручје под османском влашћу 1737, наставио је да се стара о храмовима на Косову и Метохији. Наложено је да се изradi покров за кивот светог Стефана Дечанског 1743.⁹ Патријарх Арсеније IV наручио је графичке листове с представама Пећке патријаршије (сл. 282) и манастира Дечана (сл. 73), израђене у Бечу 1745/1746. Њихов аутор је зограф Георгије Стојановић, а гравер Г. А. Милер.¹⁰

Представе Пећке патријаршије и Дечана на штампаним гравирама конциповане су према уобичајеном моделу за приказивање манастирских комплекса. У средишту представе приказана је симболичка топографија манастира, која се додатно објашњава писаним легендама. Пећка патријаршија је именована као град Архиепископије и Патријаршије српско-словенске, што јасно показује њен централни значај за целокупну Српску цркву. Посебна пажња

Сл. 283. МАКСИМ ТУЈКОВИЋ, СВЕТИ АРСЕНИЈЕ, АРХИЕПИСКОП СРПСКИ, 1734. (ГМС)

је придата свим важним деловима манастирског комплекса, из чега се види да су аутори познавали његов реални изглед. На том графичком листу приказана је и манастирска околина, која укључује и варош Пећ. На представи манастира Дечана, по сличном систему, приказани су делови манастирског комплекса. У горњем десном углу представљен је свети Стефан Дечански у молитвеном обраћању Исусу Христу. Заједничка одлика ових графичких листова јесте то што имају истоветан репрезентативни портрет патријарха Арсенија IV Јовановића Шакабента у доњем десном углу. На тај начин патријарх је свакако желео да потврди своју

⁴ Слијепчевић, *Историја СПЦ* I, 380–381.

⁵ Зайиси и најйиси II, 68; Давидов, *Српска графика*, 339.

⁶ Давидов, *Српска графика*, 339–340.

⁷ Ивановић, *Најйис патријарха Арсенија IV*, 222.

⁸ Икона се налази у Галерији Матице српске у Новом Саду, в. Ракић (З.), *Икона Свјетог Арсенија Српског*, 113–124.

⁹ Шакоta, *Дечанска ризница*, 60.

¹⁰ Давидов, *Српска графика*, 345–347.

Сл. 284. А. Лазовић, Свети Стефан Дечански, минијатура у АКАТИСТУ СВЕТОМ СТЕФАНУ ДЕЧАНСКОМ, 1812/1813. (НБС, Дечани 151)

јурисдикцију над манастиром и сопствену титулу. Намена графичких представа манастира била је вишеструка. Оне су поклањане ходочасницима, а њихов ликовни програм показивао је сакралну топографију манастира, као и то да се они налазе под јурисдикцијом патријарха Арсенија IV Јовановића Шакабенте.

Српски патријарси су утицали не само на уметност на подручју Косова и Метохије већ и на читавој територији под јурисдикцијом Пећке патријаршије. То је условило да је све до укидања патријаршије 1766. простор Косова и Метохије имао централни и матични значај за духовну и визуелну културу српског православног становништва на османском Балкану.

Одржавање и украшавање манастира

Манастири су били најзначајнија духовна и културна средишта српског народа у време османске власти на подручју Косова и Метохије. Упркос тешким околностима, живот у најважнијим манастирима није замро, а манастирске старешине често су управљале не само црквеним већ и народним пословима. Манастирске светиње привлачиле су многе поклонице, што је омогућавало опстанак, бројне обнове и украшавања манастира.

Манастир Пећка патријаршија био је седиште српске црквене организације, што је условило његово непрекидно одржавање, обнављање и украшавање. Патријаршија је претрпела велика страдања и била је опљачкана 1690, по одласку патријарха Арсенија III.¹¹ То је захтевало њену обнову у деценијама које су уследиле. Прва сведочанства о обновама у комплексу Патријаршије потичу из времена патријарха Калиника. Он је са скопским митрополитом Атанасијем обновио чесму у патријаршијској порти 1706.¹²

Велика обнова Пећке патријаршије спроведена је у време патријарха Мојсеја. Током 1720. забележено је да је патријарх с великим трудом и трошком обновио град и палате – „град вас и са полатми“.¹³ Патријарх Мојсеј је помогао и у изради иконостаса цркве Светих апостола. Обезбедио је новчана средства и ангажовао зографе из Солуна – једног монаха Бугарина и Грка мирјанина са учеником. Они су насликали престоње иконе, као и део празничних икона 1724. Као што је поменуто, иконостасу је 1732. додато надверје изнад царских двери, које је даровао патријарх Арсеније IV Јовановић, а насликао Максим Тујковић. На њему је приказан Деизис. У средишњем медаљону је Исус Христос, а са страна су Богородица и свети Јован Претеча.¹⁴ Дуборезно надверје је сигурно допринело велелепију олтарске преграде. Нов иконостас цркве Светих апостола одговарао је традицији украшавања олтарских преграда у време османске власти. Одабиром солунских сликара патријарх Мојсеј је обезбедио репрезентативне иконописачке радове, који су одговарали

¹¹ Ђурић, Ђирковић, Кораћ, *Пећка патријаршија*, 288.

¹² *Исјео*, 313.

¹³ *Зайиси и најйиси* II, 55; Ђурић, Ђирковић, Кораћ, *Пећка патријаршија*, 316.

¹⁴ Ђурић, Ђирковић, Кораћ, *Пећка патријаршија*, 325.

статусу и достојанству Пећке патријаршије.¹⁵ Радионици солунских зографа могу се приписати и иконе Пресвете Богородице на престолу и Исуса Христа на престолу које се чувају у ризници пећког манастира.¹⁶ Те иконе су највероватније биле намењене неком од патријаршијских храмова.

Манастир Пећка патријаршија добијао је прилоге од верника, а то је укључивало и даривање икона. Игуман Кирил је 1715. наручио икону светог арханђела Гаврила, коју је насликао Димитрије даскал,¹⁷ док је скопски ћурчибаша Стојан, старшина ћурчијског еснафа, даривао икону свете Петке Трновске 1728.¹⁸

Током XVIII века у Пећкој патријаршији одвијали су се бројни радови на одржавању манастира, па је тако 1752. поправљен бедем и направљена су источна врата.¹⁹ Крајем XVIII и почетком XIX века спроведене су веће активности у Пећкој патријаршији. Јеромонах Исаија Пећанац био је заслужан за штампање дрвореза с представом Пећке патријаршије, који је изрезао и приложио Хаџи Рувим Ненадовић, архимандрит манастира Боговађе 1797.²⁰ На њему су приказани свети Никола и свети Арсеније како придржавају модел пећког манастира, док су изнад њих свети Георгије и свети Димитрије. У врху је приказан Исус Христос како благосиља. Израда дрворезне графичке представе манастира пет деценија после настанка бакрореза Арсенија IV показује да се стање у Патријаршији побољшало, јер су графичке иконе најчешће биле намењене ходочасницима.

Побољшане материјалне прилике омогућиле су обнову око 1800. Тада су у Пећкој патријаршији радили и Симеон и Алексије Лазовић, најзначајнији српски иконописци свога доба који су деловали на подручју Османске империје. Њихов сликарски израз пружио је јединствену симбиозу старије иконописачке традиције с барокним искуством. Као истакнути зографи свог времена сматрали су се илирско-рашким општим зографима, што је била „титула“ коју је пре њих носио једино Христифор Жефаровић. Иако није препознат потпун смисао тог назива, он је

Сл. 285. А. Лазовић, Хаџи Захарија, минијатура у Акатисту светом Стефану Дечанском, 1812/1813. (НБС, Дечани 151)

сигурно указивао на значај иконописаца Лазовића и на њихову важност за Српску цркву. Алексије Лазовић је обновио царске двери митрополита Антонија из 1570. и на њиховим централним пољима приказао је Благовести.²¹ Поп Симеон Лазовић је насликао Успење светог Никодима на кивоту с моштима тог светитеља, израђеном захваљујући труду јеромонаха Никодима, проигумана пећког манастира.²² Његово дело су и иконе за иконостас у цркви Светог Димитрија. Израда иконостаса је започета током 1803.

¹⁵ *Истѹ*, 322.

¹⁶ *Истѹ*, 322–323.

¹⁷ Чанак-Медић, Тодић, *Пећка патријаршија*, 192.

¹⁸ Ђурић, Ђирковић, Кораћ, *Пећка патријаршија*, 322–323.

¹⁹ *Истѹ*, 319.

²⁰ Давидов, *Српска графика*, 256.

²¹ Ђурић, Ђирковић, Кораћ, *Пећка патријаршија*, 274, сл. 180.

²² Павловић (Л.), *Култови лица*, 330–332; Тодић, *Српски сликари II*, 131.

Сл. 286. А. ЛАЗОВИЋ, ПАРУСИЈА МАНАСТИРА ДЕЧАНА, 1817–1819, ДЕТАЉ (РИЗНИЦА МАНАСТИРА ДЕЧАНА)

трудом и настојањем игумана Јоаникија, а завршена при игуману Висариону, 1804. године (сл. 287).²³

У животу Православне цркве на Балкану у то доба истиче се и монах Доситеј из Пећи. Није јасно каква је била његова улога у пећком манастиру, али се зна да је он био иконописац који је припадао и светогорском духовном кругу. Позната је његова икона новомученика из 1818. године.²⁴

Метох Пећке патријаршије био је манастир у Будисавцима (сл. 14). Док је радио за цркву Светих апостола у Пећкој патријаршији, Максим Тујковић је поклатио надверје за царске двери у Будисавцима.²⁵ На том надверју приказано је Гостољубље Аврамово.

Изузетан значај имао је и манастир Дечани. Манастир је био опљачкан 1690, а игуман је мучен и убијен.²⁶ Упркос тешким околностима, у Дечанима се континуирано одвијао интензиван духовни живот. Манастир Дечани је примао бројне прилоге верника.²⁷ Један од истакнутих приложника био је Јован Георгијевић, бивши дечански монах, патријархов егзарх, епископ вршачки и карловачки митрополит.²⁸ По његовој наредбини израђен је *Параклис светом Стефану Дечанском*, чије је илустрације насликао Никола Нешковић 1763.²⁹ Јован Георгијевић је манастиру поклатио и кивот на којем су представљени српски светитељи.³⁰

Велики радови одвијали су се у манастиру Дечанима крајем XVIII и почетком XIX века. Захваљујући активној улози архимандрита Хаџи Данила Кажанегре Паштровића и игумана Хаџи Захарије, манастир је био обнављан. Хаџи Данило је манастиру поклатио и раскошан, сребром окован крст већих димензија, који је највероватније био намењен за постављање на часну трпезу.³¹

Значајну улогу у остваривању новог визуелног идентитета манастира Дечана имали су, као и у Пећи,

иконописци Симеон и Алексије Лазовић из Бијелог Поља.³² Они су у Дечанима развили необично широку сликарску делатност и то је свакако била најзамашнија уметничка активност на подручју Косова и Метохије после 1690. Лазовићи су обновили део старијих икона, насликали минијатуре дечанске *Парусије* и *Акаџисџи светом Стефану Дечанском*, као и иконе за иконостасе у параклисима Светог Николе и Светог Димитрија.³³ На изради иконостаса био је ангажован и један од најзначајнијих дуборезаца/копаничара свог доба – мајстор Трајко.³⁴

Обнова старијих икона представљала је једну од важних активности зографа Лазовића. Она је обухватала конзерваторско-рестаураторске радове, као и досликавање икона у стилском маниру те двојице сликара. На тај начин старије иконе биле су делимично преображене и добијале су нов стилски израз, који је сигурно одговарао наручиоцима. Таква пракса није била ретка око 1800, када је сличан поступак примењен у зидном сликарству католикона манастира Хиландара. Смрт и опело / Успење светог Стефана Дечанског, једну од најзначајнијих дечанских икона, обновио је 1813. Симеон Лазовић.³⁵

Парусију манастира Дечана исписао је и сликарски украсио Алексије Лазовић између 1817. и 1819. године (сл. 286). Она је, како је речено, састављена по налогу архимандрита Хаџи Данила и била је намењена за прикупљање помоћи за манастир Дечане. *Парусију* је, са честицама Часног крста и моштију светог Саве и светог Никите, носио у писанију игуман Хаџи Захарија. Алексије Лазовић је при врху *Парусије* насликао светог Стефана Дечанског и светог цара Уроша како придржавају модел дечанског храма. Са страна је приказано двадесет пет грбова српских и јужнословенских земаља према *Сшемаџиографији* Христифора Жефаровића. Занимљиво је то што се Алексије Лазовић на *Парусији* потписао и латиницом, и то као *Aleksio pitore*.³⁶

Акаџисџи светом Стефану Дечанском је рукопис који је од великог значаја за богослужбени живот

²³ У једном од записа о сликању иконостаса наведено је и целокупно тадашње братство манастира Пећке патријаршије, в. *Записи и најџиси* V, 266–267; бр. 8941, 8945.

²⁴ *Sts. Akakios, Ignatios and Euthymios*, у: *Treasures of Mont Athos*, 194–195 (I. A. Papangelos).

²⁵ Ђурић, Ђирковић, Коран, *Пећка џаџиријаршија*, 325.

²⁶ Слијепчевић, *Историја СПЦ* I, 371.

²⁷ Уп. Шакота, *Дечанска ризница*, 60–67.

²⁸ *Истџо*, 62.

²⁹ *Истџо*.

³⁰ *Истџо*, 202.

³¹ *Истџо*, 204–205.

³² Станић, *Сликарска заосџавиџина Симеона и Алексија Лазовића*, 229–261; Тодић, *Срџски сликари* I, 24–34; II, 128–132.

³³ *Истџо*.

³⁴ Корнаков, *Твореџиџвоџо на мијачкиџе резбари*, 156–157.

³⁵ Станић, *Сликарска заосџавиџина Симеона и Алексија Лазовића*, 237.

³⁶ Шакота, *Дечанска ризница*, 423.

Сл. 287. Пеџка патријаршија, царске двери из 1570, обновио их А. Лазовић почетком XIX века, детаљ (МСПЦ)

дечанског манастира. Мошти светог Стефана Дечанског најважнија су манастирска реликвија. Алексије Лазовић је у *Акаџисџи* насликао портрете Хаџи Захарије (сл. 285) и Хаџи Данила (сл. 26), као и лик светог Стефана Дечанског (сл. 284). Портрети Хаџи Захарије и Хаџи Данила следе репрезентативне моделе портрета високих црквених великодостојника, у које су уграђени симболички и амблематски значењски слојеви.³⁷ У позадини су приказани различити радови за које су били заслужни архимандрит и игуман дечанског манастира. Иза Хаџи Захарије насликани су и сликари унутар манастирских конака. Та сцена свакако представља Симеона и Алексија Лазовића, што је од великог значаја јер нису познати други њихови портрети или аутопортрети.

Иконостас у параклису Светог Димитрија настао је током 1813–1814. године (сл. 27, 29, т. XVIII).³⁸ Иако је његова невелика ширина прилагођена простору, он има монументалан изглед због своје висине. Конципован је као висока олтарска преграда подељена у три зоне, а његовом репрезентативном изгледу доприноси раскошна резба копаничарске тајфе мајстора Трајка, сина Хаџи Доча – Скопјанеца Рекалије.³⁹ Програм иконостаса параклиса Светог Димитрија носи снажне националне карактеристике. У престоној зони, уз иконе Христа и Богородице, налазе се и иконе светог Саве и светог Симеона и светих Георгија и Димитрија. У два реда средишње зоне су представе апостола и светитеља, као и Исуса Христа, Богородице и светог Јована Претече. Распеће Христово са иконама Богородице и светог Јована налази се на врху олтарске преграде у параклису Светог Димитрија. Иконе на том иконостасу последњи су познати рад Симеона Лазовића.

Иконостас у параклису Светог Димитрија обележен је веома развијеним програмом сазданим од ликова српских светитеља. Он укључује иконе светог Стефана Првовенчаног, светог архиепископа Никодима, светог Стефана Штиљановића, светог Саве II, светог преподобног Теоктиста, светог краља Милутина, светог архиепископа Арсенија, светог архиепископа Данила, светог архиепископа Максима, светог Василија Острошког, светог преподобног Јоаникија

Сл. 288. Манастир Дечани, иконостас у параклису Светог Николе, 1818

Девичког, светог кнеза Лазара, светог Уроша Рапавог, светог деспота Јована и светог Стефана Дечанског. Лазовићи су насликали српски светитељски хор у којем су обједињени средњовековни и нововековни свети Срби. На тај начин је показано духовно јединство Српске цркве упркос разједињеним организацијама и животу у различитим државним системима. Национални карактер иконостаса појачан је хералдичким знамењем – двоглавим орлом – с натписом „Дом Немањин“, које је приказано изнад царских двери. Програм иконостаса увек је повезан са жељама наручиоца и ктитора, па је тако национални карактер олтарске преграде у параклису Светог Димитрија показатељ патриотског расположења дечанских монаха, веома оснаженог у време Првог српског устанка.

Иконостас у параклису Светог Николе настао је 1818. године (сл. 288). Он је конципован попут олтарске преграде из параклиса Светог Димитрија. То је висока олтарска преграда са три зоне и богатом дуборезном декорацијом, коју је изradio мајстор

³⁷ Макуљевић, *Портрети*, 119–133.

³⁸ Станић, *Сликарска заоставштина Симеона и Алексија Лазовића*, 241–250; Тодић, Чанак-Медић, *Манастир Дечани*, 87–89.

³⁹ Корнаков, *Творештво на мијачкије резбари*, 156–157.

Трајко. Програм иконостаса укључује престоње иконе Исуса Христа, Богородице и светог Николе. Икона светог Николе конципована је као житијна икона. Изнад престоних икона постављена су још два реда икона: празнични чин и ред икона пророка с Богородицом. На врху је Распеће Христово с представама Богородице и светог Јована.⁴⁰

Према познатим изворима, током XVIII века били су активни и други манастири. Значајно духовно средиште био је манастир Девич с моштима светог Јоаникија Девичког. Према *Девичком каласију*, бројни верници из косовскометохијских насеља давали су прилоге манастиру током XVIII века.⁴¹ У Горњој Неродимљи, у засеоку Шареник, налазио се манастир Успења Пресвете Богородице или манастир Светог Уроша, у којем су се налазиле мошти светог цара Уроша све до 1705, када су пренете на подручје Хабзбуршке монархије, у манастир Јазак.⁴² Велико поштовање српског становништва уживао је и манастир Зочиште, у којем се духовни живот одвијао и у XVIII и XIX веку.⁴³ Током XVIII века обнављан је и манастир Гориоч,⁴⁴ док је манастир Свете Тројице Русиница привремено запустео 1829, да би био обновљен 1837.⁴⁵

САКРАНО И ПРОФАНО: СРПСКА ВИЗУЕЛНА КУЛТУРА У УРБАНОМ ПРОСТОРУ

Током XVIII века нестабилне политичке прилике посебно су отежавале живот српског православног становништва на подручју Косова и Метохије. У градским насељима с мешовитим становништвом и османском администрацијом православни хришћани били су присиљени да се повлаче у приватне просторе и да се прикривају. Међутим, духовни и културни живот представљао је основу хришћанског идентитета, што је подразумевало неговање приватне побожности, набављање икона и одласке на ходочашће.

У најзначајнија урбана средишта на Косову и Метохији спадао је град Призрен, с великим бројем средњовековних православних цркава. Призрен је био и седиште Рашко-призренске митрополије, што је

⁴⁰ Станић, *Сликарска заоставштина Симеона и Алексија Лазовића*, 251–256; Тодић, Чанак-Медић, *Манастири Дечани*, 88.

⁴¹ *Задужбине Косова*, 480 (М. Ивановић).

⁴² *Истио*, 424.

⁴³ *Истио*, 448.

⁴⁴ *Истио*, 450.

⁴⁵ *Истио*, 489.

Сл. 289. Крст попа Симеона из манастира Девича, 1805. (МСПЦ)

сигурно доприносило одржавању православне вере у граду. Рашко-призренска митрополија није обухватала само територију Косова и Метохије већ су јој у XVIII веку припадале и области Рашке и Старог Влаха. То је утицало на бољу повезаност Косова и Метохије с културом у другим српским крајевима.

Један од призренских храмова који су опстали током раздобља османске власти јесте црква Светог

Ђорђа (Руновића). У њој је сахрањен рашко-призренски митрополит Јоаникије 1818. Нов иконостас за ову цркву израдио је чувени дуборезац/копаничар Петар Филиповић Гарка 1829, при епитропу Тоди мутавцији, за 500 гроша.⁴⁶

Током XVIII века Призрен су настањивали и богати српски трговци. Петар Костић, један од њих, водио је трговачки дневник, који јасно показује шире оквире културног живота српског народа.⁴⁷ Петар Костић је 1746–1747, 1747–1748. и 1749–1751. путовао за Венецију. Из дневника с путовања сазнаје се које је предмете куповао и доносио, као и то да су његови послови укључивали трговачку размену и пословну сарадњу с припадницима других народа – Турцима, Албанцима и Јеврејима. Петар Костић је, поред осталих предмета, за себе купио икону светог Алимпија, сликану у италокритском маниру.⁴⁸ У Венецији је наставио сребрно кандило за Пећку патријаршију и сребрни путир за Дечане, као и материјал за кујунџијске радове, затим сатове, пиштоље и различите тканине.⁴⁹ Дневник Петра Костића јасно показује како градска култура у Призрену, као ни у другим деловима османског Балкана, није била изолована, већ блиско повезана с медитеранском културом захваљујући пре свега трговачким путевима.

Богати призренски грађани били су и ктитори црквене уметности. Господар Петар и његов син Стојан из Призрена дали су да се изради икона светог архангела Михаила за иконостас параклиса Светог Димитрија у Дечанима 1814.⁵⁰ Престону икону све-

тог Николе на иконостасу параклиса Светог Николе поручио је Вуча Миковић из Лођана 1818.⁵¹

Између 1690. и 1839. верске потребе српског хришћанског становништва задовољаване су и у бројним парохиским храмовима, као што је, на пример, била црква дрвнара Светог Јеремије у Гораждевцу.⁵² О декорацији ових цркава у том раздобљу не зна се много, али једно од сведочанстава о њиховој унутрашњој опреми доноси попис инвентара цркве у Ђаковици из 1834. Ђаковички храм био је, између осталог,⁵³ снабдевен богослужбеним предметима од сребра, попут путира, дискоса и звездице. Поседео је и сребром оковано јеванђеље, као и „пет венца сребрна велика на иконе, пет венца сребрна мала, седам руку сребрне“.⁵⁴ Већи број сребрних предмета показује богатство цркве у Ђаковици и сведочи о економској моћи српске заједнице у том граду.

Раздобље између 1690. и 1839. било је обележено драматичним догађајима у животу српског народа на Косову и Метохији. Упркос томе, није дошло до прекида духовних и културних токова. Сакрална визуелна култура развијала се за потребе духовног живота и подразумевала је градитељске и сликарске активности у бројним српским православним храмовима. Великог значаја у креирању и одржавању српске културе имали су и бројни прилози које су слали верници. На тај начин црквена уметност на Косову и Метохији била је укључена у опште токове српске културе и није остала затворена и изолована.

⁴⁶ Корнаков, *Творештвојто на мијачкијте резбари*, 81; Тимотијевић (Р.), *Сѣјарине Призрена*, 90.

⁴⁷ Димитријевић, *Један наш трговачки дневник*, 355–388.

⁴⁸ *Исѣо*, 360.

⁴⁹ *Исѣо*, 366–368.

⁵⁰ Станић, *Сликарска заосѣавиѣина Симеона и Алексија Лазовића*, 245.

⁵¹ *Исѣо*, 253.

⁵² *Задуждине Косова*, 421–422, 426 (М. Ивановић).

⁵³ *Исѣо*, 442.

⁵⁴ Шакота, *Дечанска ризница*, 425.

СПИСАК СКРАЋЕНИЦА

ВВ = Византийский временник, Москва

ВИИНЈ = *Византијски извори за историју народа Југославије* I–VI, Београд 1955–1986.

ГГБ = Годишњак града Београда, Београд

ГДКС = Гласник Друштва конзерватора Србије, Београд

Глас САНУ = Глас Српске академије наука и уметности, Београд

Глас СКА = Глас Српске краљевске академије, Београд

Годишњак СКА = Годишњак Српске краљевске академије, Београд

ГСАД = Гласник Српског археолошког друштва, Београд

ГСНД = Гласник Скопског научног друштва, Скопље

ГСУД = Гласник Српског ученог друштва, Београд

ЗЗСК = Зборник заштите споменика културе, Београд

ЗМСЛУ = Зборник Матице српске за ликовне уметности, Нови Сад

ЗНМ = Зборник Народног музеја, Београд

ЗРВИ = Зборник радова Византолошког института, Београд

ЗФФ = Зборник Филозофског факултета, Београд

ИГ = Историјски гласник, Београд

ИСН = *Историја српског народа* I–III, Београд 1981–1983.

ИЧ = Историјски часопис, Београд

ЛГТССЗ = *Лексикон његова и његова средњовековних српских земаља – према писаним изворима*, ур. С. Мишић, Београд 2010.

ЛМС = *Летопис Матице српске*, Нови Сад

ПКЈИФ = Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, Београд

Саопштења = Саопштења Републичког завода за заштиту споменика културе, Београд

СБР = *Српски биографски речник* I–VI, Нови Сад 2011.

СКГ = Српски књижевни гласник, Београд

СКМ = Старине Косова и Метохије, Приштина

ССА = Стари српски архив, Бања Лука – Београд

ССКА = Споменик Српске краљевске академије, Београд

ССРП = *Српски родослови и летиописи*, ур. Љ. Стојановић, Сремски Карловци 1927.

BF = *Byzantinische Forschungen*, Amsterdam

ЕІ² = P. J. Bearman et al. (ed.), *The Encyclopaedia of Islam. New Edition* I–XII, Leiden 1960–2005.

ЕОЕ = *Encyclopedia of the Ottoman Empire*, ed. G. Ágoston, B. Masters, New York 2009.

Glasnik MKiM = Glasnik Muzeja Kosova i Metohije, Priština

JOB = *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik*, Wien

MAD = *Maliyeden Müdevver Defter*

TD = *Tapu Defteri*

TTD = *Tapu Tahrir Defterleri*

ΔΧΑΕ = *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρίας*, Αθήνα

Аксић, *Положај аутономних њокрајина* = С. Аксић, *Положај аутономних њокрајина у уставном систему СФРЈ*, Београд 1967.

Андрејевић, *Прејварања цркава у џамије* = А. Андрејевић, *Прејварања цркава у џамије*, ЗМСЛУ 12 (1976) 98–117.

Андрић, *Њејош* = И. Андрић, *Њејош као њрајични јунак Косовске мисли*, у: *исти, Уметник и њејово дело*, Сабрана дела Иве Андрића 13, Београд 1981.

Антонијевић, *Албански злочини над Србима* = Н. Антонијевић, *Албански злочини над Србима на Косову и Мејохији за време Друјој свейској рајиа. Документи државне комисије за ујврђивање злочина окујайора и њихових њомајача*, Београд 2004.

Антонијевић, *Рајини злочини* = Н. Антонијевић, *Рајини злочини на Косову и Мејохији 1941–1945*, Београд 2016 (необјављена докторска дисертација, Универзитет у Београду, Филозофски факултет).

- Археологија Косова и Мејхохије = Археологија Косова и Мејхохије. Зборник радова, ур. А. Бачкалов, Београд 2007.
- Археолошко блато Косова и Мејхохије = Археолошко блато Косова и Мејхохије: од неолита до раног средњег века I (Зборник радова), II (Каталог), ур. Н. Тасић, Београд–Приштина 1998.
- Афанасјева, Славянская литургия = Т. И. Афанасјева, Славянская литургия Преждеосвященных Даров XII–XV вв. Текстология и язык, Санкт-Петербург 2004.
- Бабић, Краљева црква = Г. Бабић, Краљева црква у Сијуденици, Београд 1987.
- Балабановић, Конзервација живописа = П. Балабановић, Конзервација живописа доње цркве св. Димитрија у Пограду код Пећи, СКМ 4–5 (1968–1971) 437–439.
- Батавељић, Крајак прејед = О. Батавељић, Крајак прејед рада Завода за заштити и научно истраживање споменика културе НР Србије, ЗСК 1/1 (1950) 202–207.
- Батаковић, Анархија и јеноцид = Д. Т. Батаковић, Анархија и јеноцид над Србима 1897–1912, у: Самарцић и др., Косово и Мејхохија, 249–280.
- Батаковић, Косово и Мејхохија = Д. Т. Батаковић, Косово и Мејхохија у српско-арбанашким односима, Београд 2006.
- Батаковић, Косово и Мејхохија. Историја и идеологија = Д. Т. Батаковић, Косово и Мејхохија. Историја и идеологија, Београд–Ваљево–Србиње 1998.
- Батаковић, Косово и Мејхохија: историјско наслеђе = Д. Т. Батаковић, Косово и Мејхохија: историјско наслеђе и геополитичка ограничења, у: Косово и Мејхохија – изазови и одговори: зборник радова са окупљеног скупа „Геополитичка судбина Косова и Мејхохије“, Београд 1997, 361–387.
- Батаковић, Од српске револуције = Д. Т. Батаковић, Од српске револуције до источне кризе: 1804–1875, у: Самарцић и др., Косово и Мејхохија, 171–208.
- Батаковић, Ослобођење Косова и Мејхохије = Д. Т. Батаковић, Ослобођење Косова и Мејхохије, у: Самарцић и др., Косово и Мејхохија, 281–300.
- Батаковић, Улазак у сферу европског интересовања = Д. Батаковић, Улазак у сферу европског интересовања, у: Самарцић и др., Косово и Мејхохија, 209–247.
- Бачкалов, Археолошка истраживања = А. Бачкалов, Археолошка истраживања средњовековних локалитета на Косову и Мејхохији, у: Археологија Косова и Мејхохије, 119–128.
- Бачкалов, Кулине на Ибру = А. Бачкалов, Кулине на Ибру – средњовековна црква и некропола, Косовско-метохијски зборник 3 (2005) 107–115.
- Биговић, Од Свечовека до Бојачовека = Р. Биговић, Од Свечовека до Бојачовека. Хришћанска философија владице Николане Велимировић, Београд 1998.
- Бикић, Прилог културној историографији = В. Бикић, Прилог културној историографији манастира Светих арханђела код Призрена, Старица 47 (1996) 279–286.
- Бикић, Присење из Бањске = В. Бикић, Присење из Бањске: идентификација и уметничко-занимљиви контекст, Саопштења 48 (2016) 79–89.
- Благојевић, Архиепископ Сава – војвода ошачастива = М. Благојевић, Архиепископ Сава – војвода ошачастива, у: исти, Немањини и Лазаревићи и српска средњовековна државност, Београд 2004, 101–113.
- Благојевић, О националним и државним интересима = М. Благојевић, О националним и државним интересима у делима Доменијана – Срби изабрани народ, ИГ 1–2 (1994) 15–28.
- Благојевић, Поседи манастира Хиландара = М. Благојевић, Поседи манастира Хиландара на Косову и Мејхохији (XII–XV век), Београд 2006.
- Благојевић, Српска административна јодела = М. Благојевић, Српска административна јодела Косова и Мејхохије у XII веку, у: Срби на Косову и Мејхохији, ур. С. Карамата, Ч. Оцић, Научни скупови САНУ CXII, Одељење друштвених наука 26, Београд 2006, 125–138.
- Благојевић, Територије кнеза Лазара = М. Благојевић, Територије кнеза Лазара на Косову и Мејхохији, у: Косово и Мејхохија – прошлост, садашњост, будућност, Научни скупови САНУ CXV, Одељење друштвених наука 28, Београд 2007, 5–18.
- Благојевић, Хиландарски поседи = М. Благојевић, Хиландарски поседи на Косову и Мејхохији (XII–XV век), Хиландарски зборник 12 (2008) 11–34.
- Богдановић, Инвентар ћирилских рукописа = Д. Богдановић, Инвентар ћирилских рукописа у Југославији (XI–XVII века), Београд 1982.
- Богдановић, Историја ствара српске књижевности = Д. Богдановић, Историја ствара српске књижевности, Београд 1980 (1991²).
- Богдановић, Капалоћ ћирилских рукописа = Д. Богдановић, Капалоћ ћирилских рукописа манастира Хиландара, Београд 1978.
- Богдановић, Књија о Косову (1990) = Д. Богдановић, Књија о Косову. Разговори о Косову, Београд 1990.
- Богдановић, Књија о Косову = Д. Богдановић, Књија о Косову, Београд 1986.
- Богдановић, Смисао Раванице = Д. Богдановић, Смисао Раванице, у: Манастир Раваница, 9–17.
- Божиновић, Вавић, Сукова времена = Б. Божиновић, М. Вавић, Сукова времена на Косову и Мејхохији, квислинзи и колаборација у Другом светском рату, Београд 1991.
- Бој на Косову = Бој на Косову, старија и новија сазнања, ур. Р. Михаљчић, Београд 1992.
- Борозан (Ђ.), Велика Албанија = Ђ. Борозан, Велика Албанија, историјско – идеје – пракса, Београд 1995.
- Борозан (И.), Између доказа и имагинације = И. Борозан, Између доказа и имагинације: уобличавање традиције и уметности у служби српске монархије XIX века, у: Византијско наслеђе III, 71–85.

- Бошковић, VII. Извештаји = Ђ. Бошковић, VII. Извештаји о истраживању сџоменика, Годишњак СКА 37 (1928) 209–218.
- Бошковић, Археолошка истраживања = Ђ. Бошковић, Археолошка истраживања Новој Брда, у: Велика археолошка налазишта у Србији, ур. Д. Вученов, Београд 1974, 99–117.
- Бошковић, Архитектонски извештаји 1 = Ђ. Бошковић, Архитектонски извештаји 1. Осигуравање Пећке патријаршије, ГСНД 11 (1932) 212–215.
- Бошковић, Белешке = Ђ. Бошковић, Белешке са иштовања, Стариар 7 (1932) 88–129.
- Бошковић, Значај сџоменика = Ђ. Бошковић, Значај сџоменика наше сџаре архитектуре, Уметнички преглед 3 (децембар, 1937) 67–71.
- Бошковић, Извештај = Ђ. Бошковић, Извештај и крајке белешке са иштовања. В. Јужна Србија. I. Околина Косовске Митровице, Стариар 6 (1931) 140–189.
- Бошковић, Комисија = Ђ. Бошковић, Комисија за чување сџарих сџоменика, Југословенски историски часопис 5/1–2 (1939) 366–371.
- Бошковић, Осигуравање = Ђ. Бошковић, Осигуравање иејске патријаршије, СКГ 34/6 (16. новембар 1931) 438–442.
- Бошковић, О сликаној декорацији = Ђ. Бошковић, О сликаној декорацији на фасадама Пећке патријаршије, Стариар 18 (1967) 91–102.
- Бошковић, Осигуравање и ресџорација = Ђ. Бошковић, Осигуравање и ресџорација цркве манастира Св. Патријаршије у Пећи, Стариар 8–9 (1933–1934) 90–165.
- Бошковић, Правне одредбе = Ђ. Бошковић, Сџоменици ирошлџсти и њихово обезбеђивање I. Правне одредбе и орџанизација, СКГ 38/5 (1. март 1933) 373–380.
- Бошковић, Прва сојсџвена искусџва = Ђ. Бошковић, Прва сојсџвена искусџва, ироблеми иерсџекџиве, у: Сећања конзерваторџа, ур. Р. Станић, Београд 1982, 15–27.
- Бошковић, Пред радом = Ђ. Бошковић, Пред радом на осигуравању Бањске, Стариар 13 (1938) 214–229.
- Бошковић, Проблем = Ђ. Бошковић, Проблем срџске средњовековне архитектуре. Пићање нарџекса и ексонарџекса. Скица за једно истраживање, СКГ 42/1 (1. мај 1934) 47–52.
- Бошковић, Рад на ресџорисању (1931) = Ђ. Бошковић, Рад на ресџаурисању, конзервираниу и ироучавању средњовековних сџоменика, Годишњак СКА 39 (1931) 217–237.
- Бошковић, Рад на ресџорисању (1932) = Ђ. Бошковић, Рад на ресџорисању, конзервираниу и ироучавању средњовековних сџоменика, Годишњак СКА 40 (1932) 255–261.
- Бошковић, Рушевине Св. Николе = Ђ. Бошковић, Рушевине Св. Николе у комџлексу грађевина манастира Св. Арханђела код Призрена, ГСНД 11 (1932) 231–233.
- Бошковић, Сџоменици ирошлџсти I = Ђ. Бошковић, Сџоменици ирошлџсти и њихово обезбеђивање I. Правне одредбе и орџанизација, СКГ 38/5 (1. март 1933) 373–380.
- Бошковић, Сџоменици ирошлџсти III = Ђ. Бошковић, Сџоменици ирошлџсти и њихово обезбеђивање III. Рад на њиховом осигурању у нашој земљи, СКГ 38/7 (1. април 1933) 533–544.
- Бошковић, Сџање средњовековних сџоменика = Ђ. Бошковић, Сџање средњовековних сџоменика у јуџозајадној Србији, Космету и североисточном делу Црне Горе, Музеји 1 (1948) 96–105.
- Бошковић, Љубинковић, Исџосница Пеџра Коришкој = Ђ. Бошковић, Р. Љубинковић, Исџосница Пеџра Коришкој. Исџорија и живојис, Стариар 7–8 (1956–1957) 93–112.
- Бошковић, Петковић, Манасџир Дечани = Ђ. Бошковић, В. Р. Петковић, Манасџир Дечани I–II, Београд 1941.
- Бргуљан, Извори = В. Бргуљан, Извори сџоменичкој ирава у Јуџославији, Београд 2000.
- Бргуљан, Сџоменичко ираво = В. Бргуљан, Сџоменичко ираво, Београд 2006.
- Бргуљан, Уредба о зашџишти = В. Бргуљан, Уредба о зашџишти сџоменика древносџти од 1844, ГДКС 18 (1994) 13–14.
- Бреје, Срџске цркве = Л. Бреје, Срџске цркве и романска уметносџти, Стариар 1 (1922) 33–46.
- Бркић, Ђивџи Срба свеџишџеља = А. Бркић, Ђивџи Срба свеџишџеља иод сводовима цркава Пећке патријаршије, Београд 1964.
- Бубало, Један незайажен извор = Ђ. Бубало, Један незайажен извор о Косовској бици, Војноисторијски гласник 2 (2015) 33–53.
- Бубало, О ирејисима = Ђ. Бубало, О ирејисима иовеље краља Уроша I, храму Свеџи Николе у Хвосну (1276/77). Прилој иознавању насџанка збирке Monumenta Serbica Франца Миклошича, ССА 3 (2004) 169–183.
- Бубало, Срџска земља и иоморска = Ђ. Бубало, Срџска земља и иоморска у доба владавине Немањића I. Од Сабора у Расу до Сабора у Дежеву, Београд 2016.
- Булатовић, Баиџинсџиво = Д. Булатовић, Баиџинсџиво или о незаборављању, Крушевачки зборник 11 (2005) 7–20.
- Вајцман и др., Иконе = К. Вајцман и др. Иконе, Београд 1983.
- Васић, Архиепископ Данило II = М. Васић, Архиепископ Данило II – монах и уметник, ПКЈИФ 6/2 (1926) 231–264.
- Васић, Жича и Лазарица = М. Васић, Жича и Лазарица. Сџуџије из срџске уметносџти средњеј века, Београд 1928.
- Велики раџи Србије = Велики раџи Србије за ослобођење и уједињење Срба, Хрваџа и Словенаца, књ. XIII–XIV, Београд 1928.
- Велимировић, Васојевићи = М. Велимировић, Васојевићи, Полимље, Меџохија, Годишњица Николе Чупића 18 (1898) 53–189.
- Веселиновић, Кроз Косово = М. В. Веселиновић, Кроз Косово, Годишњица Николе Чупића 14 (1894) 298–350.
- Веселиновић, Поћлед = М. В. Веселиновић, Поћлед кроз Косово, Приштина 2007.
- Видовић, Њеџош и Косовски завеџи = Ж. Видовић, Њеџош и Косовски завеџи у новом веку, Београд 2013.

Видовић, *Православна идеја* = Ж. Видовић, *Православна идеја нације и верности Свјетосавском завету* у: исти, *Историја и вера*, Београд 2009, 43–48.

Видовић, *Српски завет* = Ж. Видовић, *Српски завет*, у: исти, *Историја и вера*, Београд 2009, 70–93.

Византијско наслеђе = *Византијско наслеђе и српска уметност I–III*, ур. Д. Поповић, Д. Војводић, Београд 2016; *I. Процеси византијизације и српска археологија*, ур. В. Бикић; *II. Сакрална уметност српских земаља у средњем веку*, ур. Д. Војводић, Д. Поповић; *III. Замисао прошлости и рецепција средњег века у српској уметности XVIII–XXI века*, ур. Л. Мереник, В. Симић, И. Борозан.

Византијска уметност = *Византијска уметност почетком XIV века*, ур. С. Петковић, Београд 1978.

Винавер, *Уместо предговора* = С. Винавер, *Уместо предговора*, у: *Српске народне песме епске*, антологија Војислава М. Јовановића, Београд 1979, 5–27.

Војводић (Д.), „Обавијен земаљском сликом“ = Д. Војводић, „Обавијен земаљском сликом“. *О представљању византијских и српских средњовековних владара у иконопису*, Црквене студије 4 (2007) 379–401.

Војводић (Д.), *Бојородичина икона* = Д. Војводић, *Бојородичина икона из цркве Свјетог Николе Рајковог и илустрације сликарских радионица средњовековног Призрена*, Зограф 40 (2016) 95–116.

Војводић (Д.), *Жича и Пећ* = Д. Војводић, *Жича и Пећ. Прилози размишљању сличности два икона сликарства*, Саопштења 43 (2011) 31–47.

Војводић (Д.), *Идејне основе* = Д. И. Војводић, *Идејне основе српске владарске слике у средњем веку*, Београд 2006 (неодјављена докторска дисертација, Универзитет у Београду, Филозофски факултет).

Војводић (Д.), *На размеђу свјетова и култура* = Д. Војводић, *На размеђу свјетова и култура – биће и историја српске средњовековне уметности*, у: *Византијско наслеђе II*, 13–39.

Војводић (Д.), *Од хоризонталне ка вертикалној иконолошкој слици Немањина* = Д. Војводић, *Од хоризонталне ка вертикалној иконолошкој слици Немањина*, ЗРВИ 44/1 (2007) 295–312.

Војводић (Д.), *Портрети владара, црквених достјанственика и племића* = Д. Војводић, *Портрети владара, црквених достјанственика и племића у наосу и иконопису*, у: *Зидно сликарство манастира Дечана*, 265–299.

Војводић (Д.), *Слика свјетовне и духовне власти* = Д. Војводић, *Слика свјетовне и духовне власти у српској средњовековној уметности*, ЗМЛУ 38 (2010) 35–78.

Војводић (Д.), *Српска уметност* = Д. Војводић, *Српска уметност од почетка XIV сталежа до иконописне државе Немањина*, у: *Византијско наслеђе II*, 271–297.

Војводић (Д.), *Српски властитописи и портрети* = Д. Војводић, *Српски властитописи и портрети и иконописни намери* у

Бојородичиној цркви у Вајанешу, Косовско-метохијски зборник 5 (2013) 1–23.

Војводић, Павловић, *Црква „Тамница“ код Ајноваца* = Д. Војводић, Д. Павловић, *Црква „Тамница“ код Ајноваца у јужном средњем веку*, Косовско-метохијски зборник 6 (2015) 9–63.

Војводић (М.), *Међународне димензије* = М. Војводић, *Међународне димензије прославе иконолошког сликарства Косовске битке у Србији 1889. године*, у: исти, *Пути српске дипломатије: Огледи о спољној политици Србије у XIX и XX веку*, Београд 1999, 36–50.

Војводић (М.), *Само својим путем* = М. Војводић, *Само својим путем: Стојан Новаковић у скупштинском и јавном животу Србије 1905–1915*, Београд 2015.

Војводић (М.), *Србија* = М. Војводић, *Србија и Балканско истраживање (1875–1914)*, Нови Сад 2000.

Војводић (М.), *Србија у међународним односима* = М. Војводић, *Србија у међународним односима крајем XIX и почетком XX века*, Београд 1988.

Војводић (М.), *Стојан Новаковић* = М. Војводић, *Стојан Новаковић – у служби државних и националних интереса*, Београд 2012.

Вранић, *Културно-историјско блага Приштина* = Б. Вранић, *Културно-историјско блага Приштина и околине*, Јединство (14–15. 3. 1998) (недељни културни додатак).

Вранић, *Осврћ на архиепископура Прага Приштина* = Б. Вранић, *Осврћ на архиепископура Прага Приштина. Доминанција необичних праћевина*, Јединство (7–8. 2. 1998) (недељни културни додатак).

Вујовић, Вуковић, *Једно неизвесно сведочанство* = М. Вујовић, Ј. Вуковић, *Једно неизвесно сведочанство из раине 1915. године: прво истраживање манастира Бањске*, Весник Војног музеја 43 (2016) 39–51.

Вујовић, *Уметност обновљене Србије* = Б. Вујовић, *Уметност обновљене Србије 1791–1848*, Београд 1986.

Вукановић, *Студије из Балканског фолклора* = Т. Вукановић, *Студије из Балканског фолклора III. Миљачко дуборезарство*, Врањски гласник 7 (1971) 204–269.

Вукашиновић, *Крајки ирејед* = В. Вукашиновић, *Крајки ирејед развоја литургијског живописа Српске Архиепископије од XIII до XVII века*, у: исти, *Светостена и духовна историја*. Огледи из српске литургијске теологије и праксе; XIII–XXI век, Београд 2016, 52–67.

Вукашиновић, *Литургијска анализа* = В. Вукашиновић, *Литургијска анализа службеника рукописне збирке манастира Хиландара на примеру Тројара ирејед часа од 15. до 17. века*, Црквене студије 11 (2014) 601–616.

Вукашиновић, *Рукописни иредлози* = В. Вукашиновић, *Рукописни иредлози првих икона српских службеника у манускриптној збирци манастира Високи Дечани*, Црквене студије 9 (2012) 387–396 (= *Средњи век у српској науци*,

историји, књижевности и уметности IV, ур. Г. Јовановић, Деспотовац 2013, 97–109).

Вукашиновић, *Српска литургијска пракса XIII века* = В. Вукашиновић, *Српска литургијска пракса XIII века*, у: *Бурђеве студије и Будимљанска епархија. Зборник радова*, ур. М. Радужко, Берање–Београд, 2011, 231–247.

Вукашиновић, *Српски рукописни службеници* = В. Вукашиновић, *Српски рукописни службеници XIV и XV века – извори за реконструкцију архијерејској пословања Свете литургије у средњовековној Србији*, у: *исти, Светиштина и духовна традиција. Огледи из српске литургијске теологије и праксе; XIII–XXI век*, Београд 2016, 27–40.

Вукашиновић, *Теолошко тумачење чина освећења* = В. Вукашиновић, *Теолошко тумачење чина освећења литургијској просфора код Срба у XIII и XIV веку*, у: *Манастир Студеница*, 237–252.

Вукашиновић, *Тројар Трећега часа* = В. Вукашиновић, *Тројар Трећега часа у литургијама рукописној службеника из XVI века (№ 80) из библиотеке манастира Пећке патријаршије*, у: *Манастир Каленић. У сусрет шестој стогодишњици*, ур. Ј. Калић, Београд–Крагујевац 2009, 187–204.

Вукотић Лазар, *Делатности архијерејске Николе Добровића* = М. Вукотић Лазар, *Делатности архијерејске Николе Добровића на Косову и Метохуји шездесетих година XX века*, у: *Косово и Метохуја у цивилизацијским токовима III*, ур. М. Атагић, Косовска Митровица 2010, 575–586.

Вучетић, *Крв и сузе* = Н. Вучетић, *Крв и сузе за уједињење*, Београд 1924.

Габелић, *Једна локална сликарска радионица* = С. Габелић, *Једна локална сликарска радионица из средине XIV века. Дечани – Лесново – Марков манастир – Челоек*, у: *Дечани и византијска уметност*, 367–378.

Габелић, *Челоек* = С. Габелић, *Челоек. Црква Св. Николе (XIV и XIX век)*, Београд 2017.

Гавриловић, *Зидно сликарство* = А. Ђ. Гавриловић, *Зидно сликарство цркве Бојородице Огњитије у Пећи*, Београд 2013 (неодјављена докторска дисертација, Универзитет у Београду, Филозофски факултет).

Гарашанин, *Ројово „Фуше“, Ђаковица* = М. Гарашанин, *Ројово „Фуше“, Ђаковица – праисторијска некропола са хумкама*, Археолошки преглед 8 (1966) 40–42.

Гарић, *Конзервативно-реституирајорски радови* = З. Гарић, *Конзервативно-реституирајорски радови на манастиру Светиој Марка Коришкови у селу Кадашу*, ГДКС 18 (1994) 131–133.

Гарић, *Обнова манастира* = З. Гарић, *Обнова манастира Светијих арханђела*, ГДКС 21 (1997) 77–78.

Гарић, *Обнова сјоменичкој наслеђа* = З. Гарић, *Обнова сјоменичкој наслеђа на Косову и Метохуји*, ГДКС 30 (2006) 24–28.

Гаталовић, *Косово и Метохуја* = М. Гаталовић, *Косово и Метохуја у државној политици Југославије 1958–1965*, Београд 2016.

Гергова, *Култът към св. крал Милутин* = И. Гергова, *Култът към св. крал Милутин „Софийски“ в България*, у: *Манастир Бањска*, 249–265.

Гилфердинг, *Пушовање* = А. Ф. Гилфердинг, *Пушовање по Херцеговини, Босни и Старој Србији*, Сарајево 1972 (= А. Гилфердинг, *Собрание сочинений III. Босния, Герцеговина и Старая Сербия*, Санкт-Петербург 1873).

Гојковић, Лукић, *Реконструкција средњовековној моста* = М. Гојковић, М. Лукић, *Реконструкција средњовековној моста преко Бистрице код Призрена*, СКМ 6–7 (1972–1973) 161–174.

Гопчевић, *Стара Србија* = С. Гопчевић, *Стара Србија и Македонија*, Београд 1890.

Градови и насеља = *Градови и насеља у Србији*, ур. М. Митровић, Београд 1953.

Гргури, *Сликарска-конзервативорски радови* = А. Гргури, *Сликарска-конзервативорски радови у манастиру Грачаница изведени 1971 године*, СКМ 6–7 (1972–1973) 191–198.

Григорије Цамблук. *Књижевни рад у Србији* = Григорије Цамблук. *Књижевни рад у Србији*, ур. Д. Петровић, Београд 1989.

Грипић, *Манастир Св. Тројице* = В. Грипић, *Манастир Св. Тројице у призренском окрују*, Годишњица Николе Чупића 28 (1909) 173–183.

Грковић-Мејдор, *Скријторије и штамарије* = Ј. Грковић-Мејдор, *Скријторије и штамарије код Срба у средњем веку*, ЛМС 488/5 (2011) 925–940.

Грозданов, *Живойсој* = Ц. Грозданов, *Живойсој на охридској архиепископији*. *Студии*, Скопје 2007.

Грујић, *Ошкочавање Светијих Арханђела код Призрена* = Р. Грујић, *Ошкочавање Светијих Арханђела код Призрена (прелиминарни извештај)*, ГСНД 3/1 (1928) 239–274.

Грујић, *Писма ђећских патријараха* = Р. Грујић, *Писма ђећских патријараха из другој и трећеј деценија XVIII века*, ССКС 51 (1913) 105–144.

Грујић, *Хвосћански ђџр* = Р. Грујић, *Хвосћански ђџр и нерески ђџрџос*, *Старинар* 5 (1928–1930) 12–19.

Давидов, *Српска графика* = Д. Давидов, *Српска графика XVIII века*, Београд 2006.

Давидов Темерински, *Црква Ваведџа Бојородице* = А. Давидов Темерински, *Црква Ваведџа Бојородице у Лиљану*, Београд 2014.

Давидовић, *Српски скријторијуми* = М. Давидовић, *Српски скријторијуми од XII до XVII века*, у: *Свети српске рукописне књиге* 49–68.

Данило Друји. *Живойи* = Данило Друји. *Живойи краљева и архиепископа српских*. *Службе, прир.* Г. Мак Данијел, Д. Петровић, Београд 1988.

Данилови *настављачи* = Данилови *настављачи*. *Данилов Ученик, друји настављачи Даниловој зборника*, ур. Г. Мак Данијел, Београд 1989.

- Дероко, Бањска = А. Дероко, Бањска, Старица 6 (1931) 107–109.
- Дероко, Поводом једној S.O.S айела = А. Дероко, Поводом једној S.O.S айела још од пре двадесет година, Мисао 12/3 (1. јун 1923) 838–842.
- Дероко, Скулићура Мајере Божје = А. Дероко, Скулићура Мајере Божје у Соколици, Покрет 1/8 (22. март 1924) 119–121.
- Дероко, Црква манастира Дечани = А. Дероко, Црква манастира Дечани, ГСНД 12 (1933) 135–146.
- Десић Сћефан Лазаревић. Књижевни радови = Десић Сћефан Лазаревић. Књижевни радови, прир. Ђ. Трифуновић, Београд 1979.
- Дечани и византијска уметност = Дечани и византијска уметност средином XIV века, ур. В. Ј. Ђурић, Београд 1989.
- Дечани у светлу археографских истраживања = Дечани у светлу археографских истраживања, ур. Т. Суботин-Голубовић, Београд 2012.
- Димитријевић, Један наш трговачки дневник = Ст. М. Димитријевић, Један наш трговачки дневник из XVIII века, у: Зборник за историју Јужне Србије и суседних области I, Скопље 1936, 355–388.
- Димитријевић, Сукоби око Устјава = В. Димитријевић, Сукоби око Устјава из 1974, у: Српска страна рајна. Траума и катарза у историјском памћењу, Београд 1996, 447–471.
- Димић, Србија у Југославији = Љ. Димић, Србија у Југославији. Историја српске државности III, Београд 2001.
- Документи = Документи о Косову и Метихији, Београд 2002.
- Доментијан. Живој Светиој Симеуна и Светиој Саве = Доментијан. Живој Светиој Симеуна и Светиој Саве, прир. Ђ. Даничић, Београд 1865.
- Дрча, Сима Чемерић = Н. Дрча, Сима Чемерић (1906–1973), каталог изложбе, Ниш 1997, 6–11.
- Дурковић-Јакшић, Сјасавање моштију = Љ. Дурковић-Јакшић, Сјасавање моштију српских светитеља кнеза Лазара, цара Уроша и Стевана Штиљановића преносом из фрушкогорских манастира у Београд 1942. године, у: Манастир Раваница, 215–228.
- Ђаковић, Сукоби на Косову = С. Ђаковић, Сукоби на Косову, Београд 1986.
- Ђекић, Радовановић, Сјање градских сјамбених језира = М. Ђекић, Д. Радовановић, Сјање градских сјамбених језира на Косову и Метихији 2014. Пример града Призрена: Комлекс Појкаљаја, Пантелија, Појок махала, у: Мартовски йојром 2004–2014, 179–182.
- Ђекић, Радовановић, Сјање јавних сјоменика = М. Ђекић, Д. Радовановић, Сјање јавних сјоменика на Косову и Метихији 2014. Зајирање сећања, у: Мартовски йојром 2004–2014, 183–186.
- Ђекић, Радовановић, Сјање српских грабаља = Ђекић, Радовановић, Сјање српских грабаља на Косову и Метихији 2014. И мрјви су нејожељни, у: Мартовски йојром 2004–2014, 167–178.
- Ђорђевић (И.), Зидно сликарство српске власице = И. М. Ђорђевић, Зидно сликарство српске власице у доба Немањина, Београд 1994.
- Ђорђевић (И.), О првобитном изледу = И. М. Ђорђевић, О првобитном изледу српске иконе светиј Николе у Барију, ЗФФ 14 (1989) 111–122.
- Ђорђевић (И.), Сјаири и Нови завети = И. М. Ђорђевић, Сјаири и Нови завети на улазу у Бојородицу Љевишк, у: исти, Сјудије српске средњовековне уметности, прир. Д. Војводић, М. Марковић, Београд 2008, 3–14.
- Ђорђевић (М.), Ослободилачки рај = М. Ђорђевић, Ослободилачки рај српских устаника 1804–1806, Београд 1967.
- Ђоровић-Љубинковић, Средњовековни дуборез = М. Ђоровић-Љубинковић, Средњовековни дуборез у источним областима Југославије, Београд 1965.
- Ђурић, Византијске фреске = В. Ј. Ђурић, Византијске фреске у Југославији, Београд 1974.
- Ђурић, Дубровачки градићели = В. Ј. Ђурић, Дубровачки градићели у Србији средњеј века, ЗМСПУ 3 (1967) 87–104.
- Ђурић, Живојис исјоснице Пејра Коришкој = В. Ј. Ђурић, Најсјаирији живојис исјоснице йусиножићели Пејра Коришкој, ЗРВИ 5 (1958) 173–202.
- Ђурић, Икона о хиројонији = В. Ј. Ђурић, Икона о хиројонији грачаничкој митројолији Никанора, ЗМСПУ 27–28 (1991–1992) 297–317.
- Ђурић, Икона светиј краља = В. Ј. Ђурић, Икона светиј краља Сјефана Дечанској, Београд 1985.
- Ђурић, Једна сликарска радионица = В. Ј. Ђурић, Једна сликарска радионица у Србији XIII века. Бојородица Љевишка – Никољача – Морача, Старица 12 (1961) 63–76.
- Ђурић, Насјанак градићелиској сјаила Моравске школе = В. Ј. Ђурић, Насјанак градићелиској сјаила Моравске школе. Фасаде, сјаем декорације, йласјика, ЗМСПУ 1 (1965) 35–65.
- Ђурић, Нејознаји сјоменици = В. Ј. Ђурић, Нејознаји сјоменици средњовековној сликарства у Метихији I, СКМ 2–3, Приштина 1963, 61–89.
- Ђурић, Бадић-Ђорђевић, Српска уметност у средњем веку = В. Ј. Ђурић, Г. Бадић-Ђорђевић, Српска уметност у средњем веку I–II, Београд 1997.
- Ђурић, Ђирковић, Кораћ, Пећка йајријаришија = В. Ј. Ђурић, С. Ђирковић, В. Кораћ, Пећка йајријаришија, Београд 1990.
- Ђурић (В. М.), Белешке = В. М. Ђурић, Белешке, у: Анјолојија народних јуначких йесама, Београд 1987, 689–728.
- Ђурић (В. М.), Срјскохрвајска народна ејика = В. М. Ђурић, Срјскохрвајска народна ејика, у: Анјолојија народних јуначких йесама, Београд 1987, 9–159.
- Ђурић (М. Н.), Видованска ејика = М. Н. Ђурић, Видованска ејика, Загреб 1914.

- Ђурић Мишина, *Герман Ђурић* = В. Ђурић Мишина, *Герман Ђурић – њајџријарх у обезбоженом времену 1*, Београд 2012.
- Екмечић, *Дујо крећане* = М. Екмечић, *Дујо крећане између клања и орања. Историја Срба у новом веку (1492–1992)*, Београд 2011.
- Екмечић, *Рајини циљеви* = М. Екмечић, *Рајини циљеви Србије 1914*, Београд 1973.
- Екмечић, *Сиварање Јујославије* = М. Екмечић, *Сиварање Јујославије 1790–1918 I–II*, Београд 1989.
- Епископ рашко-призренски Павле, *Извештаји* = Епископ рашко-призренски Павле, *Извештаји са расијетој Косова Светом Архијерејском Синоду за Свети Архијерејски Сабор Српске православне цркве 1957–1990*, Београд 2013.
- Желтов, *Состав чинов* = М. Желтов, *Состав чинов обручения и венчания в древнейших славянских рукописях, Древняя Русь. Вопросы медиевистики* 37 (2009) 41–42.
- Женарју Рајовић, *Зидно сликарство у цркви Светиој Георгија* = И. Женарју Рајовић, *Зидно сликарство у цркви Светиој Георгија у Сјанишору код Њилана*, ПАТРИМОНИУМ.МК 14 (2016) 285–298.
- Женарју Рајовић, *Црквена уметност XIX века* = И. Женарју Рајовић, *Црквена уметност XIX века у Рашко-призренској епархији (1839–1912)*, Лепосавић–Приштина 2016.
- Женарју, *Зидно сликарство у цркви Светије Пејке* = И. Женарју Рајовић, *Зидно сликарство у цркви Светије Пејке у селу Сиража код Њилана*, Баштина 35 (2013) 315–343.
- Женарју, *Изградња и ојремање Цркве Светиој Саве* = И. Женарју, *Изградња и ојремање Цркве Светиој Саве у Косовској Мишковици (1896–1913)*, Баштина 34 (2013) 393–417.
- Женарју, *Сјомен-храм* = И. Женарју, *Сјомен-храм Светиој архангела Михаила у Шћимљу*, Лесковачки зборник 53 (2013) 277–292.
- Женарју, *Црква Светиој Илије* = И. Женарју, *Црква Светиој Илије у Вучијрну*, Баштина 33 (2012) 383–411.
- Женарју, *Зидно сликарство у цркви Усења Бојородице* = И. С. Женарју, *Зидно сликарство у цркви Усења Бојородице у селу Доње Кормиане*, Баштина 37 (2014) 281–305.
- Живковић, *Конзервација и ресјаурација* = Б. Живковић, *Конзервација и ресјаурација оштетених фресака у цркви Бојородице Љевишке у Призрену*, СКМ 6–7 (1972–1973) 229–236.
- Задужбине и дарови* = Косово и Метихија. *Задужбине и дарови*, каталог изложбе, ур. Б. Борић-Брешковић, Београд 2013.
- Задужбине Косова* = *Задужбине Косова. Сјоменици и знамења српског народа*, ур. А. Јевтић, Призрен–Београд 1987.
- Зайиси и најјиси* = Љ. Стојановић, *Сјари српски зайиси и најјиси I–VI*, Београд 1902–1926 (репринт 1982–1983).
- Зайисници* = *Зайисници са седница делегације Краљевине СХС на Мировној конференцији у Паризу 1919–1920*, ур. Б. Кризман, Б. Храбак, Београд 1960.
- Зарић, *Поставак ризнице* = Р. Зарић, *Поставак ризнице у Пећкој њајџријархији*, ГДКС 14 (1990) 98–100.
- Зарић, *Фреске у средњем шравеју* = Р. Зарић, *Фреске у средњем шравеју цркве Светијих ајосијола у Пећи*, Саопштења 25 (1993) 55–70.
- Зарковић, *О јужним јраницама Србије* = Б. Зарковић, *О јужним јраницама Србије у време владавине Стефана Немање*, Баштина 23 (2007) 209–223.
- Зборник средњовековних ћириличких јовеља и јисама* = *Зборник средњовековних ћириличких јовеља и јисама Србије, Босне и Дубровника I. 1186–1321*, прир. В. Мошин, С. Ђирковић, Д. Синдик, Београд 2011.
- Здравковић, *Искојавања на Новом Брду* = И. Здравковић, *Искојавања на Новом Брду 1955. Рад на конзервацији швраве и „Сашке цркве“*, Старица 7–8 (1956–1957) 341–348.
- Здравковић, *Исјраживање остијака* = И. Здравковић, *Исјраживање остијака дворца у Брњацима, Риднику и у Некудиму и неких сјоменика у њиховој околини*, ЗЗСК 17 (1966) 65–74.
- Здравковић, *Први Пројект Закона* = И. Здравковић, *Први Пројект Закона о чувању сјоменика и сјарина у Србији*, ЗНМ 4 (1964) 117–123.
- Здравковић, *Прилози* = И. Здравковић, *Прилози за јроучавање дворца и друјих сјоменика културе у средњовековној Србији (Сврчин–Пауни–Неродимље–Дежева)*, ЗЗСК 16 (1965) 143–156.
- Здравковић, *Резултати конзерваторских исијивања* = И. Здравковић, *Резултати конзерваторских исијивања и радова на јраду Звечану*, ЗЗСК 12 (1961) 83–104.
- Здравковић, *Средњовековни јрадови* = И. Здравковић, *Средњовековни јрадови и дворци на Косову*, Београд 1975.
- Здравковић, Јовановић, *Археолошко-конзерваторски радови* = И. Здравковић, В. Јовановић, *Археолошко-конзерваторски радови на јраду Звечану*, СКМ 1 (1961) 279–287.
- Зечевић, *Накиј Новој Брда* = Е. Зечевић, *Накиј Новој Брда из Археолошке збирке јозној средњеј века*, Београд 2006.
- Зечевић, Гајић, *Византијски јредлоши* = Е. Зечевић, М. Гајић, *Византијски јредлоши и стил јојике – инјернационалност српској занайско-уметничкој израза*, у: *Византијско наслеђе I*, 175–183.
- Зидно сликарство манастира Дечана* = *Зидно сликарство манастира Дечана. Грађа и сјудије*, ур. В. Ј. Ђурић, Београд 1995.
- Зиројевић, Вучијрнски и Призренски санџак = О. Зиројевић, *Вучијрнски и Призренски санџак у време владавине Сулејмана Величанственој*, ИЧ 19 (1972) 263–275.
- Зиројевић, *Имање манастира Дечана* = О. Зиројевић, *Имање манастира Дечана у светлу шурских јојиса (1485–1582)*, у: *Дечани и византијска уметност*, 407–413.
- Зиројевић, *Кроз новобрдске махале* = О. Зиројевић, *Кроз новобрдске махале 1664/65. јодине*, Мешовита грађа 20 (1990) 7–14.
- Зиројевић, *Први векови* = О. Зиројевић, *Први векови шујинске влашти*, у: *Самарџић и др., Косово и Метихија*, 47–113.

Зиројевић, *Турско војно уређење* = О. Зиројевић, *Турско војно уређење у Србији (1459–1683)*, Београд 1974.

Зиројевић, *Цркве и манастири* (1990) = О. Зиројевић, *Цркве и манастири у Призренском санџаку, Косовско-метохијски зборник 1* (1990) 133–141.

Зиројевић, *Цркве и манастири* = О. Зиројевић, *Цркве и манастири на подручју Пећке патријаршије до 1683. године*, Београд 1984.

Знаменићи Јевреји Србије: биографски лексикон, ур. А. Гаон, Београд 2011.

Иванишевић, *Развој хералдике* = В. Иванишевић, *Развој хералдике у средњовековној Србији*, ЗРВИ 41 (2004) 213–234.

Ивановић, *Делатносћ Завода* = М. Ивановић, *Делатносћ Завода за заштитију и научно истраживање сјоменика културе Косова и Метохије у току 1957. и 1958. године*, ЗЗСК 10 (1959) 355–357.

Ивановић, *Икона Преображења* = М. Ивановић, *Икона Преображења у Будисавцима и књијорски најииси у Вајанешу и Св. Николи*, Саопштења 16 (1984) 187–198.

Ивановић, *Исјоснице Уљарице* = М. Ивановић, *Исјоснице Уљарице и остјаци срјских цркава у сливу реке Мируше*, Саопштења 19 (1987) 199–211.

Ивановић, *Конзерватјорски радови* = М. Ивановић, *Конзерватјорски радови на сјоменицима културе Косова и Метохије*, обављени 1959 и 1960 године, СКМ 1 (1961) 345–349.

Ивановић, *Конзерватјорски радови на Косову и Метохији* = М. Ивановић, *Конзерватјорски радови на Косову и Метохији 1959–1961. године*, ЗЗСК 13 (1962) 205–208.

Ивановић, *Конзерватјорски радови на сјоменицима* = М. Ивановић, *Конзерватјорски радови на сјоменицима културе Косова и Метохије у 1961. години*, СКМ 2–3 (1963) 257–267.

Ивановић, *Љубиджанска двојна икона* = М. Ивановић, *Љубиджанска двојна икона са иредсјавама сусреја Јоакима и Ане и Блајовесја*, Зограф 4 (1972) 19–23.

Ивановић, *Метјохија* = М. Ивановић, *Метјохија, сјоменици и разарања*, Нови Сад – Београд 2013.

Ивановић, *Најиис младој краља Марка* = М. Ивановић, *Најиис младој краља Марка са цркве св. Недеље у Призрену*, Зограф 2 (1967) 20–21.

Ивановић, *Најиис патријарха Арсенија IV* = М. Ивановић, *Најиис патријарха Арсенија IV Јовановића на надверју иконосјаса цркве св. Ајосјола у Пећкој патријаршији*, ЗМСЛУ 13 (1977) 221–244.

Ивановић, *Најииси и орнаменти* = М. Ивановић, *Најииси и орнаменти на надјробним јлочама, иконама и звонима срјских цркава на Косову и Метохији XIV–XIX/XX век*, Косовско-метохијски зборник 2 (1998) 13–35.

Ивановић, *Неколико средњовековних сјоменика* = М. Ивановић, *Неколико средњовековних сјоменика Коришке Горе код Призрена*, СКМ 4–5 (1968–1971) 310–322.

Ивановић, *Остјаци цркве Ваведена Бојородице* = М. Ивановић, *Остјаци цркве Ваведена Бојородице у селу Пећани код Суве Реке*, Саопштења 20–21 (1988–1989) 187–195.

Ивановић, *Прилози* = М. Ивановић, *Прилози о сјоменицима Метјохије, Новобрдске Криве Реке, Сирињке и Никињке жује*, Саопштења 15 (1983) 195–220.

Ивановић, *Сјање неких сјоменика* = М. Ивановић, *Сјање неких сјоменика на Косову и Метјохији*, ГДКС 14 (1990) 15–17.

Ивановић, *Црква Преображења у Будисавцима* = М. Ивановић, *Црква Преображења у Будисавцима*, СКМ 1 (1961) 113–144.

Ивановић, *Цркве Велике Хоче* = М. Ивановић, *Цркве Велике Хоче*, у: *Велика Хоча – дисер Метјохије*, ур. М. Менковић, Београд 2003, 46–61.

Ивановић, Пајкић, Лазовић, *Три Лонјинове иконе* = М. Ивановић, П. Пајкић, Р. Лазовић, *Три Лонјинове иконе из Велике Хоче*, Гласник Музеја Косова и Метохије 3 (1958) 196–207.

Ивић, Грковић, *Дечанске хрисовује* = П. Ивић, М. Грковић, *Дечанске хрисовује*, Нови Сад 1976.

Извешјај о сјању цркава = Документација Координационог центра за Косово и Метохију, *Извешјај о сјању цркава Косовско-јоморавској окуја*, Београд 2002.

Илири и Албанци = Илири и Албанци, ур. М. Гарашанин, Научни скупови САНУ XXXIX, Одељење историјских наука 10, Београд 1988.

Ищенко, *Огласительные поучения* = Д. С. Ищенко, *Огласительные поучения Феодора Студита в Византии и у Славян*, ВВ 40 (1979) 157–171.

Јагодић, *Нови крајеви Србије* = М. Јагодић, *Нови крајеви Србије (1912–1915)*, Београд 2013.

Јагодић, *Срјско-албански односи* = М. Јагодић, *Срјско-албански односи у Косовском вилајету (1878–1912)*, Београд 2009.

Јагодић, *Уређење ослобођених обласја* = М. Јагодић, *Уређење ослобођених обласја Србије: 1912–1914: јравни оквир*, Београд 2010.

Јанковић (Ђ.), *Археолошка сведочансја* = Ђ. Јанковић, *Археолошка сведочансја о сјановнишјву развоја Балканској јолуосјрва од VII–XII сјолећа*, у: *Археолоја Косова и Метјохије*, 129–149.

Јанковић (Ђ.), *О цркви Рашке* = Ђ. Јанковић, *О цркви Рашке доба јре Немање*, ГСАД 20 (2004) 63–80.

Јанковић (Ђ.), *Равна јора* = Ђ. Јанковић, *Равна јора између Призрена и Шјрица – најсјарије јознајо срјско налазишје на јују Србије*, СКМ 10 (1997) 31–36.

Јанковић (Ђ.), *Срјске јромиле* = Ђ. Јанковић, *Срјске јромиле*, Београд 1998.

Јанковић (Ђ.), *Срјско Поморје* = Ђ. Јанковић, *Срјско Поморје од 7. до 10. сјолећа*, Београд 2007.

Јанковић (М.), *Ејискојје и мјјројолије* = М. Јанковић, *Ејискојје и мјјројолије срјске цркве у средњем веку*, Београд 1985.

- Јанковић (М.), *Епископије српске цркве* = М. Јанковић, *Епископије српске цркве 1220. године*, у: Сава Немањић – свети Сава. Историја и предање, ур. В. Ђурић, Београд 1979, 73–84.
- Јањић (Д.), *Прејодобни Петар Коришки* = Д. Јањић, *Прејодобни Петар Коришки*, Београд–Лепосавић 2007.
- Јањић (Д.), *Призренска епископија* = Д. Јањић, *Призренска епископија (историјско-канонски аспект)*, Баштина 34 (2013) 157–170.
- Јањић (Ј.), *Будимо људи* = Ј. Јањић, *Будимо људи. Животи и мисли папирјарха Павла*, Београд 2016.
- Јастребов, *Податци* = И. С. Јастребов, *Податци за историју српске цркве из њених записника*, Београд 1879.
- Јастребов, *Податци за историју српске цркве* = И. С. Јастребов, *Податци за историју српске цркве*, Београд 1879.
- Јастребов, *Податци за историју цркве* = И. С. Јастребов, *Податци за историју цркве у старој Србији, по изворима на српском и њурском језику*, ГСУД 40 (1874) 182–257.
- Јастребов, *Стара Србија и Албанија* = И. С. Јастребов, *Стара Србија и Албанија*, Споменик СКА 41 (1904) 1–267.
- Јастребов, *Стара Србија* = И. С. Јастребов, *Стара Србија*, Приштина 1995.
- Јевтић, *Косовско опредељење за Царство небеско* = А. Јевтић, *Косовско опредељење за Царство небеско у историјској судбини српског народа*, у: Свети кнез Лазар, 25–36.
- Јевтић, *Од Косова до Јадовна* = А. Јевтић, *Од Косова до Јадовна – њени записи јеромонаха Атанасија Јевтића*, Призрен 2016.
- Јевтић, *Свети Сава* = А. Јевтић, *Свети Сава и Косовски Завет*, Београд 1992.
- Јевтић, *Христос нова Пасха* = А. Јевтић, *Христос нова Пасха – Божанствена Литургија, свештенослужење, њичење, заједница бојочовчанској Тела Христовој I*, Београд–Трбиње 2007.
- Јевтић, *Хроника страдања Срба* = А. Јевтић, *Хроника страдања Срба на Косову и у Метихији (1941–1989)*, у: Самарцић и др., *Косово и Метихија*, 405–434.
- Јовановић (В.) и др., *Ново Брдо* = В. Јовановић, С. Ђирковић, Е. Зечевић, В. Иванишевић, В. Радић, *Ново Брдо*, Београд 2004.
- Јовановић (В. Ж.), *Вардарска бановина* = В. Ж. Јовановић, *Вардарска бановина 1929–1941*, Београд 2011.
- Јовановић (В. Ж.), *Југословенска држава* = В. Јовановић, *Југословенска држава и Јужна Србија 1918–1929 (Македонија, Санџак, Косово и Метихија у Краљевини СХС)*, Београд 2002.
- Јовановић (В. С.), *Археолошка истраживања* = В. С. Јовановић, *Археолошка истраживања средњовековних споменика и налазишта на Косову*, у: Зборник Окружног скупа о научном истраживању Косова, ур. П. Ивић, Београд 1988, 17–66.
- Јовановић (В. С.), *Ново Брдо* = В. С. Јовановић, *Ново Брдо: Средњовековни град*, у: *Ново Брдо*, Београд 2004, 10–161.
- Јовановић (В.), *Прилози познавању средњовековног њрства* = В. Јовановић, *Прилози познавању средњовековног њрства у СР Србији и СР Македонији*, ГГБ 25 (1978) 67–84.
- Јовановић (В.), *Средњовековни град Звечан* = В. Јовановић, *Средњовековни град Звечан*, Старица 13–14 (1962–1963) 137–150.
- Јовановић (В. С.), *Утврђено насеље Велетин* = В. С. Јовановић, *Утврђено насеље Велетин*, Старица 53–54 (2003) 139–161.
- Јовановић (В.), *Црква у Вајанешу* = В. Јовановић, *Црква у Вајанешу*, Старица 9–10 (1958–1959) 333–343.
- Јовановић (З. М.), *Александар Дероко* = З. М. Јовановић, *Александар Дероко*, Београд 1991.
- Јовановић (Ј. М.), *Јужна Србија* = Ј. М. Јовановић, *Јужна Србија од краја XVIII века до ослобођења*, Београд 1990 (фотографско издање 1938).
- Јовановић (С.), *Светозар Марковић* = С. Јовановић, *Светозар Марковић*, Сабрана дела Слободана Јовановића II, прир. Р. Самарцић, Ж. Стојковић, Београд 1990.
- Јовановић (Т.), *Књижевно дело папирјарха Пајсеја* = Т. Јовановић, *Књижевно дело папирјарха Пајсеја*, Београд 2001.
- Јовановић, Катић, Јаковљевић, *Поређење* = Г. Јовановић, Т. Катић, А. Јаковљевић, *Поређење хришћанских и словенских имена у дечанској области на основу њурског њојиса из 1485. године и дечанских хрисовуља*, у: *Дечани у светлу археографских истраживања*, 267–277.
- Јовановић-Марковић, *Две средњовековне њлашћанице* = М. Јовановић-Марковић, *Две средњовековне њлашћанице. Заједница о њехници израде*, Зограф 17 (1986) 58–71.
- Јовин, *Пешка папирјархија* = М. Јовин, *Пешка папирјархија. Истраживања и резултати* 2006, Београд 2006.
- Југословенска држава и Албанци = Југословенска држава и Албанци. Тематска збирка докумената I–II, ур. Љ. Димић, Ђ. Борзан, Београд 1998–1999.
- Јуришић, *Дечански њрвенац* = Г. Ј. Јуришић, *Дечански њрвенац*, Нови Сад 1852.
- Јуришић (А.), *Археолошко-иститивачки радови* = А. Јуришић, *Археолошко-иститивачки радови на иститивачки Пејра Коришког код Призрена*, СКМ 4–5 (1968–1971) 395–398.
- Кадјевић, *Византијско грађителство* = А. Кадјевић, *Византијско грађителство као инспирација српских неимара новије годе / Byzantine architecture as inspiration for Serbian New Age architects*, Београд/Belgrade 2016.
- Кадјевић, *Грађителска делатност Момира Коруповића* = А. Кадјевић, *Грађителска делатност Момира Коруповића на Косову и Метихији (1912–1962)*, СКМ 10 (1997) 119–128.
- Кадјевић, *Грађителска делатност Пејра Ј. Појовића* = А. Кадјевић, *Грађителска делатност Пејра Ј. Појовића у југословенској Србији (1908–1930)*, ЗМЛУ 40 (2012) 225–240.

- Кадијевић, *Један век изражења националној сјили* = А. Кадијевић, *Један век изражења националној сјили у српској архитектури (средина XIX – средина XX века)*, Београд 2007.
- Кадијевић, *О архитектури националној сјили* = А. Кадијевић, *О архитектури националној сјили на Косову и Метохији у периоду између два светска рата*, Новопазарски зборник 23 (1999) 163–186.
- Кадијевић, *О архитектури призренске сјомен-чесме* = А. Кадијевић, *О архитектури призренске сјомен-чесме Косово (1912) на основу докумената из заоставштине пројектанта Момира Корумовића*, Косовско-метохијски зборник 5 (2013) 197–211.
- Кадијевић, *О архитектури храма св. Саве* = А. Кадијевић, *О архитектури храма св. Саве у Косовској Митровици*, Косовско-метохијски зборник 3 (2005) 33–39.
- Кадијевић, *Рад архитекте Момира Корумовића* = А. Кадијевић, *Рад архитекте Момира Корумовића у заштити сјоменика културе*, ГДКС 16 (1992) 182–187.
- Кајмаковић, *Георгије Митрофановић* = З. Кајмаковић, *Георгије Митрофановић*, Сарајево 1977.
- Какридис, *Неко би помислио* = Ј. Какридис, *Неко би помислио да се барем делимично сачува дојма о монархији: Антилипински трајекти Варлаама Калабријској у српскословенском преводу XIV века*, у: Дечани у светлу археографских истраживања, 105–114.
- Калић, *Сјолно место Срдије* = Ј. Калић, *Сјолно место Срдије*, Новопазарски зборник 12 (1988) 13–23.
- Катанић, *Декоративна камена илустрација* = Н. Катанић, *Декоративна камена илустрација моравске школе*, Београд 1988.
- Катанић, *Прилој проучавању* = Н. Катанић, *Прилој проучавању проблема заштите сјоменика културе у периоду између два светска рата*, Саопштења 10 (1974) 223–244.
- Катанић, *Сјоменици* = Н. Катанић, *Сјоменици културе, културне и научне установе у првом и другом светском рату*, Саопштења 13 (1981) 237–256.
- Катић, *Ковачница* = С. Катић, *Ковачница на монети во Крајово за време владеењем на султаном Сулејман I Величественом (1520–1566)*, Гласник на Институтот за национална историја 54, I/2 (2010) 67–80.
- Катић, *Ойширни јојис* = Т. Катић, *Ойширни јојис Призренској санџака из 1571. године*, Београд 2010.
- Кашанин, *Градови и дворци* = М. Кашанин, *Градови и дворци у средњовековној Србији*, прир. Б. Иванић, Београд 2014.
- Кашанин, *Српска књижевност* = М. Кашанин, *Српска књижевност у средњем веку*, Издабрана дела Милана Кашанина I, Београд 2002.
- Кашанин, *Српска средњовековна скулптура* = М. Кашанин, *Српска средњовековна скулптура*, Уметнички преглед 1 (октобар, 1937) 11–14.
- Кашанин, *Српски средњовековни јориреј* = М. Кашанин, *Српски средњовековни јориреј*, Уметнички преглед 9 (јун, 1938) 257–261.
- Кашанин и др., *Манастир Сјуденица* = М. Кашанин, М. Чанак-Медић, Ј. Максимовић, Б. Тодић, М. Шакота, *Манастир Сјуденица*, Београд 1986.
- Кашић, *Корени Косовске мисли* = Д. Љ. Кашић, *Корени Косовске мисли*, у: *Свети кнез Лазар*, 11–24.
- Кашић, *Раваница* = Д. Љ. Кашић, *Раваница јод Турцима*, у: *Манастир Раваница*, 143–163.
- Кљакић, Пековић, *Седм Њеишевих сахрана* = С. Кљакић, Р. Пековић, *Седм Њеишевих сахрана: ка Њеишевом коначном почивалишту*, Београд 2013.
- Књија о Њеишу = Књија о Њеишу, прир. М. Ломпар, Београд 2013.
- Коваљов, Јанковић, *Саошћење о ископавањима* = Г. Коваљов, Ђ. Јанковић, *Саошћење о ископавањима у Неродимљу*, Косовско-метохијски зборник 1 (1990) 41–46.
- Коваљов, *Манастир Бањска* = А. Коваљов, *Манастир Бањска. Археолошко истраживачки и реституијорски радови у 1994. године*, ГДКС 19 (1995) 89–91.
- Коваљов, *Остааци цркве Св. Димитрија* = Г. Коваљов, *Остааци цркве Св. Димитрија у селу Сушици код Грачанице*, ГДКС 16 (1992) 99–101.
- Ковачевић (Д.), *Градски животи* = Д. Ковачевић, *Градски животи у Србији и Босни (XIV–XV вијек)*, Београд 2007.
- Ковачевић (Љ.), *Вук Бранковић* = Љ. Ковачевић, *Вук Бранковић (1372–1398)*, у: *Бој на Косову*, 297–352.
- Ковачевић (М.), *Задужбина цара Душана* = М. Ковачевић, *Задужбина цара Душана. Свети Арханђели код Призрена*, Политика (25. август 1927) 5–6.
- Ковачевић-Којић, *Косово* = Д. Ковачевић-Којић, *Косово од средине XII до средине XV века*, у: *Косово некад и данас*, Приштина 1973, 109–128.
- Ковачевић-Којић, *Приштина у средњем вијеку* = Д. Ковачевић-Којић, *Приштина у средњем вијеку*, ИЧ 22 (1975) 45–74.
- Ковијанић, *Витија Којоранин* = Р. Ковијанић, *Витија Којоранин – неимар Дечана*, Београд 1962.
- Ковић, *Једини јути* = М. Ковић, *Једини јути: Силе Антианте и одбрана Србије 1915. године*, Београд 2016.
- Ковић, *Јован Скерлић* = М. Ковић, *Јован Скерлић*, у: *Срби 1903–1914. Историја идеја*, ур. М. Ковић, Београд 2015, 536–587.
- Ковић, *Ко је био Гаврило Принцип?* = М. Ковић, *Ко је био Гаврило Принцип?*, у: *Гаврило Принцип: Документи и сећања*, прир. М. Ковић, Нови Сад – Београд 2014, 7–39.
- Ковић, *Национализам* = М. Ковић, *Национализам*, у: *Срби 1903–1914. Историја идеја*, ур. М. Ковић, Београд 2015, 202–269.
- Ковић, *Национални идентитет* = М. Ковић, *Национални идентитет у „Српском књижевном илустрику“ (1901–1914)*,

у: *Национални идентитет и суверенитет у југоисточној Европи*, ур. С. Терзић, Београд 2002, 404–418.

Коматина, *Српски владари у Алексијади* = И. Коматина, *Српски владари у Алексијади – хронолошки оквири деловања*, ЗРВИ 52 (2015) 173–194.

Коматина, *Црква и држава* = И. Коматина, *Црква и држава у српским земљама од XI до XIII века*, Београд 2016.

Конвенција о заштити = *Конвенција о заштити светске културне и природне баштине* (UNESCO, Париз 1972), Службени лист СФРЈ, број 56/1974.

Конвенција о заштити и унапређењу разноликости = *Конвенција о заштити и унапређењу разноликости културних израза* (UNESCO, Париз 2005).

Кондаков, *Македонија* = Н. П. Кондаков, *Македонија. Археологическое путешествие*, Санктпетербург 1909.

Константијин Михаилович из Островице. Јаничарове усјоме = *Константијин Михаилович из Островице. Јаничарове усјоме или турска хроника*, прир. Ђ. Живановић, Београд 1986.

Константијин Филозоф. Живот десјотиа Сјефана = *Константијин Филозоф. Живот десјотиа Сјефана Лазаревића, десјотиа српскога*, прев. и напомене Г. Јовановић, Београд 2007.

Кораћ, *Бојородица Хвостјанска* = В. Кораћ, *Бојородица Хвостјанска*, Београд 1976.

Кораћ, *Градињска школа Поморја* = В. Кораћ, *Градињска школа Поморја*, Београд 1965.

Кораћ, *Грачаница* = В. Кораћ, *Грачаница. Просјор и облици*, у: *Зборник Светозара Радојчића*, ур. В. Ј. Ђурић, Београд 1969, 143–154.

Кораћ, *Свети Арханђели* = В. Кораћ, *Свети Арханђели, Душанов царски маузолеј*, Глас САНУ 384/10 (1998) 191–201.

Кораћ, *Свети Сава и пројам рашког храма* = В. Кораћ, *Свети Сава и пројам рашког храма*, у: *Сава Немањин – свети Сава. Историја и предање*, ур. В. Ђурић, Београд 1979, 231–244.

Кораћ, *Студеница Хвостјанска* = В. Кораћ, *Студеница Хвостјанска*, Београд 1976.

Кораћ, *Црква св. Варваре (св. Димитрија)* = В. Кораћ, *Црква св. Варваре (св. Димитрија) у селу Кметовци код Ђиљана*, СКМ 2–3 (1963) 91–97 = (исти, *Између Византије и Зайада, одабране студије о архитектури*, Београд 1987, 109–113).

Кораћ, *Шупут, Архитектура византијског света* = В. Кораћ, *М. Шупут, Архитектура византијског света*, Београд 2005².

Корнаков, *Македонска резба* = Д. Корнаков, *Македонска резба*, Скопје 1988.

Корнаков, *Творештво на мијачкије резбари* = Д. Корнаков, *Творештво на мијачкије резбари на Балкану од краја XVIII и XIX век*, Прилеп 1986.

Косово и Метихија у великоалбанским плановима = *Косово и Метихија у великоалбанским плановима 1878–2000*, Београд 2001.

Костић (М.), *Барокна обнова* = М. Костић, *Барокна обнова средњовековне политичке идеологије у Карловачкој митрополији*, у: *Византијско наслеђе III*, 47–57.

Костић (М.), *Јаков Орфелин* = М. Костић, *Јаков Орфелин и његово доба*, Београд 2007.

Костић (М.), *Поштовање култе светитеља* = М. Костић, *Поштовање култе светитеља, њихових моштију и чуда на подручју Карловачке митрополије у периоду барока*, у: *Чудо у словенским културама*, ур. Д. Ајдачић, Београд 2000, 240–257.

Костић (П.), *Манастир Св. Марка* = П. Костић, *Манастир Св. Марка са додацима о манастиру Црној Реци и о Пејру Коришком*, *Годишњица Николе Чупића 30 (1911)* 209–234.

Костић (П.), *Црквени живој* = П. Костић, *Црквени живој православних Срба у Призрену и његовој околини у XIX веку*, Београд 1928.

Коцева, *Евтимиев службеник* = Е. Коцева, *Евтимиев службеник Софийски препис от 80-те години на 14. век*, София 1985.

Крстић, Љушић, *Србија и ослободилачки покрети* = В. Крстић, Р. Љушић, *Србија и ослободилачки покрети на Балкану од Париског мира до Берлинског конгреса 1856–1878*, књ. 1. 1856–1866, Београд 1983.

Кроз Албанију = *Кроз Албанију 1915–1916*, Београд 1968.

Крстановић, *Брвнара Даниловића* = Б. Крстановић, *Брвнара Даниловића у селу Лоћане – ојед о вредности предања*, Београд 1994.

Крстић, *Очување архиепископске баштине* = Б. Крстић, *Очување архиепископске баштине на Косову и Метихији и ревитализација манастира Бањска*, *Саопштења* 35–36 (2003–2004) 227–241.

Крстић, *Сјасаване културне баштине* = Б. Крстић, *Сјасаване културне баштине Србије и Европе на Косову и Метихији*, Београд 2002.

Лазић, *Терме у Доњем Неродимљу* = М. Лазић, *Терме у Доњем Неродимљу код Урошевца*, у: *VESTIGATIO VETVSTATIS Александрина Цермановић-Кузмановић од пријатеља, сарадника и ученика*, ур. М. Лазић, Београд 2001, 247–279.

Лазић, *Украс српске шtamпaне књије* = М. Лазић, *Украс српске шtamпaне књије у XV и XVI столећу: центри и стваралачка продукција*, у: *Византијско наслеђе II*, 485–493.

Лекић, *Ајарна реформа* = Б. Лекић, *Ајарна реформа и колонизација у Југославији 1918–1941*, Београд 2002.

Лома, *Ејнолинивисичка слика* = А. Лома, *Ејнолинивисичка слика подручја Косова и Метихије у античко доба и у раном средњем веку*, у: *Археологија Косова и Метихије*, 17–31.

Лома, *Пракосово* = А. Лома, *Пракосово. Словенски и индоевропски корени српске епике*, Београд 2002.

Ломпар, *Њеишево јесништво* = М. Ломпар, *Њеишево јесништво*, Београд 2010.

Лубардић, Николај Велимировић = Б. Лубардић, Николај Велимировић, у: Срби 1903–1914. Историја идеја, ур. М. Ковић, Београд 2015, 328–357.

Љубинковић, Сћање и проблем = Р. Љубинковић, Сћање и проблем и заштитне службе у ФНРЈ, ЗЗСК 1 (1951) 7–13.

Љубинковић и др., Историјски и конзерваторски радови = Р. Љубинковић, Д. Ђокић, С. Вученовић, А. Томашевић, Историјски и конзерваторски радови на цркви Ваведења у Лиљану, ЗЗСК 10 (1959) 69–134.

Љушић, Косовска традиција = Р. Љушић, Косовска традиција у райном периоду Српске револуције (1804–1815), у: исти, Србија 19. века, Београд 1994, 24–47.

Љушић, Србија 19. века = Р. Љушић, Србија 19. века, Београд 1994.

Љушић, Тумачење Српске револуције = Р. Љушић, Тумачење Српске револуције у историографији 19. и 20. века, Београд 1992.

Магловски, Дечанска скулптура = Ј. Магловски, Дечанска скулптура – програм и смисао, у: Дечани и византијска уметност, 193–223.

Мадас, Извештај о археолошким радовима = Д. Мадас, Извештај о археолошким радовима у манастиру Бањска 2007. године, ГДКС 32 (2008) 193–197.

Мадас, Манастир Бањска = Д. Мадас, Манастир Бањска, пројекат краљице Теодоре (пројекат др. 4), Саопштења 45 (2013) 55–65.

Макензи, Ирби, Путовање = Г. Мјур Мекензи, А. П. Ирби, Путовање по словенским земљама Турске у Европи, Београд 1868.

Максимовић (Ј.), Кошорски циборијум = Ј. Максимовић, Кошорски циборијум из XIV века и камена пласлика суседних области, Београд 1961.

Максимовић (Ј.), Српска средњовековна скулптура = Ј. Максимовић, Српска средњовековна скулптура, Нови Сад 1971.

Максимовић (Ј.), Српске средњовековне минијатуре = Ј. Максимовић, Српске средњовековне минијатуре, Београд 1983.

Максимовић (Љ.), Македонија = Љ. Максимовић, Македонија у историји средњовековне Србије, Глас САНУ 404, Одељење историјских наука 13 (2006) 29–50.

Максимовић (Љ.), Организација византијске власти = Љ. Максимовић, Организација византијске власти у новоосвојеним областима после 1018. године, ЗРВИ 36 (1997) 31–43.

Макуљевић, Андреја Дамјанов = Н. Макуљевић, Андреја Дамјанов: архитекта јужноосманског Балкана, ЗМСЛУ 38 (2010) 137–149.

Макуљевић, Иконопис = Н. Макуљевић, Иконопис Врањске епархије 1820–1940, у: Иконопис Врањске епархије, ур. М. Мотијевић, Н. Макуљевић, Београд–Врање 2005, 9–48.

Макуљевић, Одржавање и обнова вере = Н. Макуљевић, Одржавање и обнова вере: православни храмови у јорњем Полињу током новог века, Милешевски записи 7 (2007) 147–175.

Макуљевић, Портирети = Н. Макуљевић, Портирети дечанског архимандрита хаџи Данила и његова Хаџи Захарија, рад Алексија Лазовића у Акаџистији Светом Стефану Дечанском, Милешевски записи 3 (1998) 119–133.

Макуљевић, Уметност и национална идеја = Н. Макуљевић, Уметност и национална идеја у XIX веку, Београд 2006.

Макуљевић, Црква Свете Тројице = Н. Макуљевић, Црква Свете Тројице, у: Саборни храм Свете Тројице у Врању 1858–2008, ур. Н. Макуљевић, Врање 2008, 23–43.

Маликовић, Качачки џокрећ = Д. Маликовић, Качачки џокрећ на Косову и Метохуји 1918–1924, Косовска Митровица 2005.

Манастир Бањска = Манастир Бањска и доба краља Милутина, ур. Д. Бојовић, Ниш – Косовска Митровица, 2007.

Манастир Раваница = Манастир Раваница. Стоменица о шестој столетини, Београд 1981.

Манастир Свуденица = Манастир Свуденица. 700 година Краљеве цркве, ур. Љ. Максимовић, В. Вукашиновић, Београд 2016.

Мандић, Древник = С. Мандић, Древник, записи конзерватора, Београд 1975.

Манева, Крстјеви = Е. Манева, Крстјеви, средњовековна некропола, Скопје 2000.

Манева, Средњовековен нахиј од Македонија = Е. Манева, Средњовековен нахиј од Македонија, Скопје 1992.

Манева, Средњовековна некропола Пејелиште = Е. Манева, Средњовековна некропола Пејелиште, локалитет Трнче – Сиреа, Скопје 2000.

Маневић, Архитекта Милан Злоковић = З. Маневић, Архитекта Милан Злоковић, Београд 1989.

Маневић, Бојдан Бојдановић = З. Маневић, Бојдан Бојдановић. Велика најада архитектуре САС, Београд 1992.

Маневић, Вредновање = З. Маневић, Вредновање некрофних културних добара Приштинине, у: Обнова Приштинине у условима одрживог развоја, Београд 1996, 129–143.

Маневић, Сјанко Мандић = З. Маневић, Сјанко Мандић. Велика најада архитектуре САС, Београд 1992.

Мано-Зиси (Ђ.), Један запис = Ђ. Мано-Зиси, Један запис кајинела из Дечана – исход фрескослике зачећа Каина, Стари-нар 5 (1928–1930) 185–193.

Мано-Зиси (Ђ.), Средњовековно и хисторијско = Ђ. Мано-Зиси, Средњовековно и хисторијско одељење, Годишњак СКА 42 (1933) 270–284.

Мано-Зиси (К.), Анаџи Јован = К. Мано-Зиси, Анаџи Јован, хиландарски џисар грује џоловине XIV в, у: Проучавање средњовековних јужнословенских рукописа, ур. П. Ивић, Београд 1995, 231–243.

Мансветов, Миџројилиј Киријан = И. Д. Мансветов, Миџројилиј Киријан в џо лиџурџической деџельности, Москва 1882.

Марјановић-Душанић, *Владарска идеологија* = С. Марјановић-Душанић, *Владарска идеологија Немањића. Дипломатичка студија*, Београд 1997.

Марјановић-Душанић, *Краљево тело у српској ханографији* = С. Марјановић-Душанић, *Краљево тело у српској ханографији и настаник концепта неопобедивој јунака*, ЗРВИ 50/2 (2013) 693–704.

Марјановић-Душанић, *Свети краљ* = С. Марјановић-Душанић, *Свети краљ. Кули Свешана Дечанској*, Београд 2007.

Марјановић-Душанић, *Свод српских светих* = С. Марјановић-Душанић, *Свод српских светих у доба краља Милутина – династички култови*, у: *Манастир Студеница*, 35–59.

Марјановић-Душанић, Војводић, *Образац царства* = С. Марјановић-Душанић, Д. Војводић, *Образац царства – идеја и слика власти у Србији (1299–1371)*, у: *Византијско наслеђе II*, 299–315.

Марковић (В.), *Православно монаштво* = В. Марковић, *Православно монаштво и манастири у средњовековној Србији*, Сремски Карловци 1920.

Марковић (В. С.), *Именик* = В. С. Марковић, *Именик дипломатских инжењера и архитекта на Техничком факултету Универзитета у Београду 1919–1938*, Београд 1939.

Марковић (М.), *Иконографски пројекат* = М. Марковић, *Иконографски пројекат најстарије живописне цркве Бојородице Перивлејке у Охриду. Попис фресака и делешке о јединим иконографским особеностима*, Зограф 35 (2011) 119–143.

Марковић (М.), *Кули Светио Вити* = М. Марковић, *Кули Светио Вити (Вита) код Срба у средњем веку*, Зограф 31 (2006–2007) 35–50.

Марковић (М.), *Михаило Аспира* = М. Марковић, *Михаило Аспира и фреске Краљеве цркве у Студеници*, у: *Манастир Студеница*, 173–184.

Марковић (М.), *Прво поштовање светио Саве* = М. Марковић, *Прво поштовање светио Саве у Палестину и његов значај за српску средњовековну уметност*, Београд 2009.

Марковић (М.), *Свети Никита* = М. Марковић, *Свети Никита код Скопља. Задужбина краља Милутина*, Београд 2015.

Марковић (М.), *Србија у Византији* = М. Марковић, *Србија у Византији – књижевна делатност српских задужбинара на подручју Ромејској царства*, у: *Византијско наслеђе II*, 57–73.

Марковић (М.), *Уметничка делатност Михаила и Евтихија* = М. Марковић, *Уметничка делатност Михаила и Евтихија*, ЗНМ 17/2 (2004) 95–112.

Марковић (С.), *Светиомир Арсић Басара* = С. Марковић, *Светиомир Арсић Басара или скулптура као судбина*, Београд 2004.

Марковић (С.), *Факултет уметности у Приштини–Звечану* = С. Марковић, *Факултет уметности у Приштини–Звечану, 1973–2013 – ликовни одсек, Звечан – Косовска Митровица*, 2015.

Маршовски пројекат = Маршовски пројекат на Косову и Метохији: 17–19. мај 2004. године: с крајњим изјавом

унишћеној и угроженој хришћанској културној наслеђа, ур. Б. Јокић, Београд 2004.

Маршовски пројекат 2004–2014 = Маршовски пројекат 2004–2014. десет година касније: Косово и Метохија = *March Pogrom 2004–2014 ten years later: Kosovo i Metohija* = *Мартовски погром 2004–2014 десет лет спустя: Косово и Метохија*, Београд 2014.

Матић (М.), *Српски иконопис* = М. Матић, *Српски иконопис у доба обновљене Пећке патријаршије 1557–1690*, Београд 2017.

Матић (М.), *Српски иконопис на подручју обновљене патријаршије* = *Српски иконопис на подручју обновљене патријаршије*, у: *Византијско наслеђе II*, 529–539.

Матић (С.), *Катастрофе пећки из 1660–1666* = С. Матић, *Катастрофе пећки из 1660–1666*, Гласник Историског друштва у Новом Саду IV/3 (10) (1931) 447–455; V/1 (11) (1932) 72–79; V/3 (13) (1932) 418–422.

Матић (С.), *Опис рукописа* = С. Матић, *Опис рукописа Народне библиотеке*, Београд 1952.

Мацура, *Насеља* = М. Мацура, *Насеља и становништво области Бранковића 1455. године*, Београд 2001.

Медаковић, *Графика српских ишаманих књија* = Д. Медаковић, *Графика српских ишаманих књија XV–XVII века*, Београд 1958.

Медаковић, *Косовски дој* = Д. Медаковић, *Косовски дој у ликовним уметностима*, Београд 1990.

Медаковић, *Кули кнеза Лазара* = Д. Медаковић, *Кули кнеза Лазара у српском бароку*, у: *О кнезу Лазару*, ур. И. Божић, В. Ј. Ђурић, Београд 1975, 321–336.

Медић, *Стери сликарски приручници II* = М. Медић, *Стери сликарски приручници II*, Београд 2002.

Месесел, Ђ. Бошковић, *Осигурање и ресторација* = Ф. Месесел, Ђ. Бошковић, *Осигурање и ресторација цркве манастира Св. Патријаршије у Пећи*, Старинар 8–9 (1933–1934) 91–162, ГСНД 13 (1934) 232–235.

Месесел, *Скулптура Бојородице* = Ф. Месесел, *Скулптура Бојородице у Сокоци, Годишњак Скопског Филозофског факултета 2* (1938) 52–74.

Мијовић, *Грачица* = П. Мијовић, *Грачица – ранохришћанска базилика и средњовековни манастир*, Археолошки преглед 6 (1964) 128–133.

Мијовић, *О јенези Грачице* = П. Мијовић, *О јенези Грачице*, у: *Византијска уметност*, 127–163.

Микић (Ђ.), *Друшћивене и економске прилике* = Ђ. Микић, *Друшћивене и економске прилике косовских Срба у XIX и почетком XX века: од чивчиства до банкарства*, Београд 1988.

Микић (Ж.), *Средњовековно становништво Косова и Метохије* = Ж. Микић, *Средњовековно становништво Косова и Метохије, антрополошки резултати*, у: *Археологија Косова и Метохије*, 33–46.

- Милашиновић Марић, *Поеџика меморијала* = Д. Милашиновић Марић, *Поеџика меморијала у делу архиепископа Свешислава Личине*, у: *Простори памћења I. Архиепископа*, ур. А. Кадијевић, М. Попадић, Београд 2013, 445–456.
- Милеуснић, *Плашћаница краља Милутина* = С. Милеуснић, *Плашћаница краља Милутина (литургијска уопштеда)*, Ниш и Византија 2 (2004) 311–316.
- Милинковић, *Нова исцртавања* = М. Милинковић, *Нова исцртавања комплекса Св. Арханђела код Призрена*, ГСАД 11 (1996) 208–223.
- Милић, *Педесет година* = М. Милић, *Педесет година рада и развоја Републичког завода за заштитну сѐменица културе*, у: *Чувари баштине: 50 година рада Републичког завода за заштитну сѐменица културе*, Београд 1998, 13–20.
- Милојевић, *Путопис* = М. С. Милојевић, *Путопис дела праве (Сѐаре) Србије I–II*, Београд 1871; III, Београд 1977.
- Милосављевић-Аулт, *Нова музеологија* = А. Милосављевић Аулт, *Нова музеологија као чињеница савремености*, Култура 144 (2014) 11–37.
- Милошевић, *Уметности* = Д. Милошевић, *Уметности у средњовековној Србији од 12. до 17. века*, Београд 1980.
- Миљковић-Пепек, *Дело* = П. Миљковић-Пепек, *Дело* на зографије Михаило и Еуџениј, Скопје 1967.
- Миљковић, *Немањини и Свети Никола у Барију* = Б. Миљковић, *Немањини и Свети Никола у Барију*, ЗРВИ 44/1 (2007) 275–294.
- Миљковић, *Хиландарска икона* = Б. Миљковић, *Хиландарска икона српског цара Стефана*, ЗРВИ 43 (2006) 319–348.
- Мирнић, *Систем и криза* = Ј. Мирнић, *Систем и криза*, Загреб 1984.
- Мирковић, *Пресвета Богородица* = Л. Мирковић, *Пресвета Богородица Милостива (Јелеуса) у Дечанима*, Старица 7 (1932) 3–4.
- Митрополит Амфилохије (Радовић), *Духовни смисао* = Митрополит Амфилохије (Радовић), *Духовни смисао Храма Светиога Саве*, у: *исти, Свети Сава и Светосавски завјет. Сџудије, есеји, бесједе*, Цетиње 2009, 319–384.
- Митрополит Амфилохије (Радовић), *Косовска констанција* = Митрополит Амфилохије (Радовић), *Косовска констанција српске духовности*, у: *исти, Часни крст Христов и Косовски завјет. Предавања, есеји, бесједе*, Београд–Цетиње 2010, 50–134.
- Митрополит Амфилохије (Радовић), *О српској нацији* = Митрополит Амфилохије (Радовић), *О српској нацији*, у: *исти, Часни крст Христов и Косовски завјет. Предавања, есеји, бесједе*, Београд–Цетиње 2010, 329–338.
- Митриновић, *Срби и Хрвати* = Д. Митриновић, *Срби и Хрвати на Међународној Уметничкој Изложби у Риму*, СКГ 26/9–11 (1911) 717–727, 802–808, 884–888.
- Митровић (А.), *Албанци* = А. Митровић, *Албанци у њолици Аустроугарске према Србији 1914–1918*, у: *Срби и Албанци у XX веку*, Београд 1991, 79–105.
- Митровић (А.), *Продор на Балкан* = А. Митровић, *Продор на Балкан. Србија у њановима Аустро-Угарске и Немачке 1908–1918*, Београд 1981.
- Митровић (К.), *Сукоб дарског архиепископа и кџорског епископа* = К. Митровић, *Сукоб дарског архиепископа и кџорског епископа око јурисдикције над кџоличким њарохијама у средњовековној Србији*, у: *Сџоменица академика Симе Ђирковића*, Београд 2011, 289–305.
- Митровић (М.), *Почеци српске литургијске ѓрадиције* = М. Митровић, *Почеци српске литургијске ѓрадиције*, Видослов 46 (2009) 122–134.
- Михаиловић, *Ведуге српске ѓрафике* = Р. Михаиловић, *Ведуге српске ѓрафике XVIII века*, у: *Српска ѓрафика XVIII века*, ур. Д. Давидов, Београд 2006, 81–100.
- Михаљчић, *Јунаци косовске леџенде* = Р. Михаљчић, *Јунаци косовске леџенде*, Београд 1989.
- Михаљчић, *Лазар Хребељановић* = Р. Михаљчић, *Лазар Хребељановић. Историја, кулџ, ѓредање*, Београд 1989.
- Михаљчић, *Љубомир Ковачевић* = Р. Михаљчић, *Љубомир Ковачевић*, у: *Бој на Косову*, 291–295.
- Мишић, *Шџа је њо Косовско ѓредељење* = З. Мишић, *Шџа је њо Косовско ѓредељење: Одџвор на једно њиџање Марка Ристџића*, у: *Сатена тунди III. О националном иденџиџеџу Срба*, ур. Б. Нешић, С. Петровић, Београд 2016, 427–430.
- Младеновић, *Црквени ѓоседи* = С. Б. Младеновић, *Црквени ѓоседи на Косову и Меџохији у средњем веку*, Београд 2016 (неџбављена докторска дисертација, Универзитет у Београду, Филозофски факултет).
- Мошин, *Рукоџиси манастира Грачаница* = В. Мошин, *Рукоџиси манастира Грачаница*, СКМ 1 (1961) 17–84.
- Мошин, *Рукоџиси Пеџке њаџријарџије* = В. Мошин, *Рукоџиси Пеџке њаџријарџије*, СКМ 4–5 (1968–1971) 5–148.
- Музеј кнеза Павла = Музеј кнеза Павла, ур. Т. Цвџетиџанин, Београд 2009.
- Народни одџор = Народни одџор Ауџономне Косовско-Меџохијске обласџи 1943–1953, Приштина 1955.
- Недељковић, *Резала* = З. Недељковић, *Резала – српско средњовековно ѓробље*, Косовско-метохијски зџорник 3 (2005) 117–123.
- Ненадовић, *Белешке* = С. М. Ненадовић, *Белешке са њуџа њо Космеџу*, Музеји 7 (1952) 168–179.
- Ненадовић, *Бџородица Љевишка* = С. М. Ненадовић, *Бџородица Љевишка. Њен ѓосџанак и њено месџо у архиепископури Милуџиновој времена*, Београд 1963.
- Ненадовић, *Два њиџања* = С. Ненадовић, *Два њиџања у вези са ѓризренским сџоменицима: цркве Бџородице Љевишке и Светџих Арханђела и џамије Синан-џаше*, Косовско-метохијски зџорник 3 (2005) 1–20.
- Ненадовић, *Душанова задужџина* = С. Ненадовић, *Душанова задужџина манастира Светџих Арханђела код Призрена*, Београд 1967.

Ненадовић, *Конзервација рушевина* = С. Ненадовић, *Конзервација рушевина манастира Светих арханађела код Призрена*, СКМ 4–5 (1968–1971) 402–406.

Ненадовић, *Шћа је краљ Милутићин обновио* = С. Ненадовић, *Шћа је краљ Милутићин обновио на цркви Бојородице Љевишке*, *Старинар* 5–6 (1954–1955) 205–226.

Нешковић, *Порџал Симеона Дубровчанина* = Ј. Нешковић, *Порџал Симеона Дубровчанина у Барлеји*, *Зограф* 13 (1982) 28–35.

Николај Велимировић, *Косово и Видовдан* = Николај Велимировић, *Косово и Видовдан*, у: *исти, Сабрана дела* 9, Химелстир 1983, 321–388.

Николај Велимировић, *Њеишев национализам* = Николај Велимировић, *Њеишев национализам*, у: *исти, Сабрана дела* 2, Химелстир 1986, 785–797.

Николај Велимировић, *Релиија Њеишева* = Николај Велимировић, *Релиија Њеишева*, у: *исти, Сабрана дела* 2, Химелстир 1986, 325–481.

Николај Велимировић, *Царев Завеш*, у: *исти, Сабрана дела* 5, Шабац 2013, 143–173.

Николајевић, *Порџали у Дечанима* = И. Николајевић, *Порџали у Дечанима*, у: *Дечани и византијска уметност*, 185–192.

Николић (Ј.), *Рецеија митске прошлости* = Ј. Николић, *Рецеија митске прошлости у сликарству српској симболизма: обређеније главе цара Лазара Ђорђа Крсинића и Марка Мураића* у: *Византијско наслеђе* III, 95–100.

Николић (С.), *Црква Св. Николе* = С. Николић, *Црква Св. Николе – Рајкова у Призрену и њена актуелна заштитна и презентација*, СКМ 10 (1997) 111–118.

Николић (С. С.), *Призрен* = С. С. Николић, *Призрен од средњега века до савремене доба (урбанистичко-архитектонски развој)*, Призрен 1998.

Николовски, *Македонскије зографи* = А. Николовски, *Македонскије зографи од крајој на XIX и почетокој на XX век: Андонов, Зографски и Ванџеловић*, Скопје 1984.

Новаковић (Р.), *О проблему проучавања* = Р. Новаковић, *О проблему проучавања градина на Косову*, *Гласник музеја Косова* 13–14 (1984) 99–111.

Новаковић (С.), *Балканска иштана* = С. Новаковић, *Балканска иштана и мање историјско-иолиичке делешке о Балканском иолуострву 1886–1905*, Београд 1906.

Новаковић (С.), *Народне итрадиције* = С. Новаковић, *Народне итрадиције и крииичка историја (смрт краља Св. Дечанској и цара Уроша)*. Прилој к процени извора српске историје, у: *исти, Историја и итрадиција*, прир. С. Ђирковић, Београд 1982, 3–78.

Новаковић (Ст.), *Васкрс државе Српске* = Ст. Новаковић, *Васкрс државе Српске. Полиичко-историјска студија о Првом српском устанку 1804–1813*, Београд 1904.

Новаковић (Ст.), *Манастир Бањска* = Ст. Новаковић, *Манастир Бањска. Задужбина краља Милутићина у српској историји*, *Глас СКА* 32 (1892) 1–55.

Новаковић (Ст.), *Ново Брдо* = Ст. Новаковић, *Ново Брдо и Врањско Поморавље у историји српској XIV–XV века*, *Годишњица Николе Чупића* 3 (1879) 263–355.

Новаковић (Ст.), *Турско царство* = Ст. Новаковић, *Турско царство иред Први српски устанак 1780–1804*, Београд 1906.

Нушић, *Косово* = Б. Нушић, *Косово, оис земље и народа I–II*, Нови Сад 1902–1903.

Његош, *Горски вијенац* = П. П. Његош, *Горски вијенац*, критичко издање с коментаром, прир. Н. Банашевић, Београд 1986.

Оболенски, *Киријан Митрополић* = Д. Оболенски, *Киријан Митрополић кијевски и московски*, у: *исти, Шест византијских иориреја*, Београд 1991, 175–199.

Обрадовић, *Аирарна реформа* = М. Обрадовић, *Аирарна реформа и колонизација на Косову (1918–1941)*, Приштина 1981.

Окунећ, *Сербскиј средневековј стенописи* = Н. Л. Окунећ, *Сербскиј средневековј стенописи*, Прага 2 (1923–1924) 371–399.

Оис рукојиса манастира Дечани = Оис ћирилских рукојисних књија манастира Високи Дечани I, ур. Н. Р. Синдик, Београд 2011.

Описание Черногории = *Описание Черногории с кратким начертанием истории чернагорского народа*, у: *Петр II Петрович Негош и Россия: Русско-черногорские отношения в 1830–1850-е гг. Документи*, сост. М. Ю. Анисимов, Ю. П. Аншаков, Р. Распопович, Н. И. Хитрова, Москва 2013, 106–148.

Оишрни иойис = *Оишрни иойис Призренској санцака из 1571. иодине*, прир. Т. Катић, Београд 2010.

Ойкојавање = *Ойкојавање задуждине цара Душана*, *Политика* (12. јул 1927) 5.

Павличич, *Баићина Бојородице Љевишке* = Ј. З. Павличич, *Баићина Бојородице Љевишке и иродлем очувања иамћења у иракси заштитије сјоменичкој наслеђа*, Београд 2016 (необјављена докторска дисертација, Универзитет у Београду, Филозофски факултет).

Павличич, *Прилој иознавању* = Ј. Павличич, *Прилој иознавању цркве Свејој Николе у Приићини*, *Косовско-метохијски зборник* 5 (2013) 213–234.

Павловић (В.), *Украс рукојиса* = В. Павловић, *Украс рукојиса насталих на Косову и Мејохији (1450–1600. иод.)*, ЗМСЛУ 29–30 (1993–1994) 1–49.

Павловић (Л.), *Кулјови лица* = Л. Павловић, *Кулјови лица код Срба и Македонаца (историјско-ејноирафска расирава)*, Смедерево 1965.

Павловић (М.), *Грачаничка иовела* = М. Павловић, *Грачаничка иовела*, ГСНД 3 (1928) 105–141.

Пајкић, *Археолошки и конзерваторско-реститурајорски радови* = П. С. Пајкић, *Археолошки и конзерваторско-реститурајорски радови на цркви Св. Бојородице у Вајанешу*, СКМ 4–5 (1968–1971) 426–431.

Пајкић, *Сеоске цркве у долини Белој Дрима* = П. Пајкић, *Сеоске цркве у долини Белој Дрима*, СКМ 1 (1961) 145–173.

- Пајкић, *Цркве у Великој Хочи* = П. Пајкић, *Цркве у Великој Хочи*, СКМ 2–3 (1963) 166–192.
- Пајкић, *Цркве у Сиринићкој жуји* = П. Пајкић, *Цркве у Сиринићкој жуји*, СКМ 4–5 (1968–1971) 351–366.
- Пајкић, Тодић, *Цркве Сиринићке жује* = П. Пајкић, Б. Тодић, *Цркве Сиринићке жује*, Приштина 1995.
- Панић Суреп, *Филиј Вишњић* = М. Панић Суреп, *Филиј Вишњић – ђесник дуне*, Београд 2014.
- Панић, Бадић, *Бојородица Љевишка* = Д. Панић, Г. Бадић, *Бојородица Љевишка*, Београд 1975 (2007³).
- Пантић, *Раваница* = М. Пантић, *Раваница у народној ђесми*, у: *Манастир Раваница*, 177–193.
- Пантовић, *Храм Светиої Саве* = Л. С. Пантовић, *Храм Светиої Саве у Косовској Митровици*, Косовска Митровица – Приштина 1996.
- Папазоглу, *Илирска и дарданска краљевина* = Ф. Папазоглу, *Илирска и дарданска краљевина: ђорекло и развој, стиркујура, хеленизација, романизација*, у: *Илири и Албанци*, 145–199.
- Парамендић, *Умејносїи и умејници* = Д. Парамендић Дима, *Умејносїи и умејници Косова између два светїска раїа* (необјављен рукопис, 1962).
- Патријарх Павле, *Народ светїосавски и косовски* = Патријарх Павле, *Народ светїосавски и косовски*, у: *Паїријарх Павле – човек ђред лицем Божијим. Живої, ђоуке, беседе, разїовори, анеїдоїи*, прир. М. Арсенијевић, Цетиње 2015.
- Пејић, *Манастир Светиї Никола* = С. Пејић, *Манастир Светиї Никола Дабарски*, Београд 2009.
- Пејић, *Сїара држава* = С. Пејић, *Сїара држава у ђемељима нове цркве*, у: *Византијско наслеђе II*, 515–527.
- Пејић, *Умејносїи срїских земаља* = С. Пејић, *Умејносїи срїских земаља у ђвром сїолеђу османске владавине*, у: *Византијско наслеђе II*, 457–471.
- Пејић, Тодоровић, <http://www.yuheritage.com> = С. Пејић, Д. Тодоровић, <http://www.yuheritage.com> = ГДК 23–24 (2000) 221–226.
- Пекић, *Светиїслав Сїрала* = М. Пекић, *Светиїслав Сїрала, сликар и ђрофесор на Косову и Мейхохији*, у: *Кулїурно наслеђе Косова и Мейхохије: исиїоријске ђековине Срдије на Косову и Мейхохији и изазови будућносїи II*, ур. У. Шуваковић и др., Косовска Митровица 2013, 319–332.
- Пеїи векова срїскої шїамїарсїва = Пеїи векова срїскої шїамїарсїва: 1494–1994: раздобље срїкословенске шїамїаїе: XV–XVII в., ур. М. Пешикан, К. Мано-Зиси, М. Ковачевић, Београд – Нови Сад 1994.
- Петковић (В. Р.), *Живойис* = В. Р. Петковић, *Живойис цркве Св. Боїородице у Паїријаршији Пећској*, Известия на Българския Археологически институтъ 4 (1926–1927) 145–171.
- Петковић (В. Р.), *Зайиси и најїйиси* = В. Р. Петковић, *Зайиси и најїйиси у сїарим црквама срїским*, Старианар 10–11 (1935–1936) 38–46.
- Петковић (В. Р.), *Из сїарої срїскої живойиса* = В. Р. Петковић, *Из сїарої срїскої живойиса. Лик краља Милуїина као светїиїеља у Грачаници*, ПКЈИФ 8 (1928) 107–109.
- Петковић (В. Р.), *Из црквеної календара* = В. Р. Петковић, *Из црквеної календара у живойису Грачанице*, ГСНД 19 (1938) 79–86.
- Петковић (В. Р.), *Једна слика* = В. Р. Петковић, *Једна слика у Грачаници*, Рашка 1 (1929) 17–19.
- Петковић (В. Р.), *Ликови* = В. Р. Петковић, *Ликови наших сїарих владалаца*, Време (6, 7, 8. јануар 1924) 25.
- Петковић (В. Р.), *Ликови кїиїїора* = В. Р. Петковић, *Ликови кїиїїора у сїарим црквама срїским*, Нова Искра 10, год. 10 (1911) 299–304.
- Петковић (В. Р.), *Манастир Св. Арханђела* = В. Р. Петковић, *Манастир Св. Арханђела код Призрена*, Време (6, 7, 8. јануар 1925) 20.
- Петковић (В. Р.), *Наїїйиси и зайиси* = В. Р. Петковић, *Наїїйиси и зайиси у сїарим срїским црквама*, Старианар 2 (1923) 17–33.
- Петковић (В. Р.), *Парабола* = В. Р. Петковић, *Парабола о ге-сеїи девојака у сїарої срїскої умејносїи*, Рашка 1 (1929) 23–37.
- Петковић (В. Р.), *Порїре једної власїелина* = В. Р. Петковић, *Порїре једної власїелина у Дечанима*, ПКЈИФ 13/1–2 (1933) 95–101.
- Петковић (В. Р.), *Умејносїи у Срба* = В. Р. Петковић, *Умејносїи у Срба IX–XVIII века*, Нова Искра 6, год. 10 (1911) 175–180.
- Петковић (В. Р.), *Фреске са ђредсїавом Премудросїи* = В. Р. Петковић, *Фреске са ђредсїавом Премудросїи*, у: *Зборник у часїи Боїдана Пойовића*, Београд 1929, 317–321.
- Петковић (В. Р.), *Циклус слика* = В. Р. Петковић, *Циклус слика из леїенде св. Ђорђа у Дечанима*, Старианар 5 (1928–1930) 7–11.
- Петковић (С.), *Зидно сликарсїво* = С. Петковић, *Зидно сликарсїво на ђодручїу Пећке ђаїријаршије 1557–1614*, Нови Сад 1965.
- Петковић (С.), *О фрескама XVI века* = С. Петковић, *О фрескама XVI века из ђриїраїи Пећке ђаїријаршије и њиховим сликарима*, Саопштења 16 (1984) 57–65.
- Петковић (С.), *Сликарсїво сїољашње ђриїраїи Грачанице* = С. Петковић, *Сликарсїво сїољашње ђриїраїи Грачанице*, у: *Византијска умејносїи*, 201–212.
- Петковић (С.), *Срїска умејносїи у XVI и XVII веку* = С. Петковић, *Срїска умејносїи у XVI и XVII веку*, Београд 1995.
- Петковић (С.), *Срїски ђаїријарси* = С. Петковић, *Срїски ђаїријарси XVI и XVII века као кїиїїори*, у: *Зборник у часїи Воїслава Ђурића*, Београд 1992, 129–139.
- Петковић (С.), *Фреске манастира Црне Реке* = С. Петковић, *Фреске манастира Црне Реке и судбина ђећке сликарске*

радионице XVI века, у: *Манастир Црна Ријека и свети Петар Коришки*, Приштина–Београд 1998, 87–97.

Петрановић, Срдија у Другом светском рату = Б. Петрановић, *Срдија у Другом светском рату 1939–1945*, Београд 1992.

Петрановић, Зечевић, Југословенски федерализам = Б. Петрановић, М. Зечевић, *Југословенски федерализам – идеје и стварност*. Тематска збирка докумената II, Београд 1987.

Петровић (Д.), Констиитуисање федералне Србије = Д. Петровић, *Констиитуисање федералне Србије*, Београд 1988.

Петровић (Р.), Конзервација и реституација живописа = Р. Петровић, *Конзервација и реституација живописа цркве Св. Јована Крститеља у селу Црколезу*, СКМ 6–7 (1972–1973) 207–213.

Петровић (Р.), Света сељанка = Р. Петровић, *Света сељанка на Косову*, Време (1. IX 1924) 4.

Петровић (С.), Косовска бијка = С. Петровић, *Косовска бијка у усменој поезији*, Београд 2001.

Пешикан, Грачаничка штампарија = М. Пешикан, *Грачаничка штампарија (Лексикон српскословенског штампариства)*, у: *Пет векова српског штампариства 1494–1994*, Београд 1994, 98–101.

Пешикан, Зетско-хумско-рашка имена (1982) = М. Пешикан, *Зетско-хумско-рашка имена на јочейку шурској доба*, Ономатолошки прилози 3 (1982) 1–120.

Пешикан, Зетско-хумско-рашка имена (1983) = М. Пешикан, *Зетско-хумско-рашка имена на јочейку шурској доба*, Ономатолошки прилози 4 (1983) 1–135.

Пешикан, Зетско-хумско-рашка имена (1984) = М. Пешикан, *Зетско-хумско-рашка имена на јочейку шурској доба*, Ономатолошки прилози 5 (1984) 1–182.

Пешикан, Сџара имена из Доње Подримље = М. Пешикан, *Сџара имена из Доње Подримље*, Ономатолошки прилози 7 (1986) 1–119.

Повеља краља Милутина = Повеља краља Милутина манастиру Бањска. Светостефанска хрисовуља I, прир. Ђ. Трифуновић, Београд 2011.

Поменик Гаџачких чейника = Поменик Гаџачких чейника 1941–1950, ур. Д. Мاستиловић, Гацко 2009.

Поповић (Б.), Ајресија на СРЈ = Б. Поповић, *Ајресија на СРЈ, разарања, оштећења и ајели за заштитну културне баштине – кроз новинске наслове током 1999. године*, ГДКС 23–24 (2000) 207–218.

Поповић (В.), Епископска седишта = В. Поповић, *Епископска седишта у Србији од IX до XI века*, ГГБ 25 (1978) 33–39.

Поповић (В. Х.), Једно ископавање = В. Х. Поповић, *Једно ископавање у манастиру Бањској 1915*, Јужна Србија 3/25 (1923) 213–217.

Поповић (Д.), Архитектонска илустрација = Д. Поповић, *Архитектонска илустрација цркве Свете Николе („Тамница“) код Ајноваца*. Прилог проучавању српске скулптуре средином XIV века, Саопштења 49 (2017), у штампи.

Поповић (Д.), Култи Свете Јоаникија Девичкоје = Д. Поповић, *Култи Свете Јоаникија Девичкоје*, у: *Византијски свет на Балкану II. Византолошке теме*, ур. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 607–623.

Поповић (Д.), Манастир Св. Тројице = Д. Поповић, *Манастир Св. Тројице Руснице – усјони и разарања*, ИЧ 45–46 (1998–1999) 31–48.

Поповић (Д.), Меторија папирјарха Максима = Д. Поповић, *Меторија папирјарха Максима*, ЗМСПУ 34–35 (2003) 111–125.

Поповић (Д.), Национални идентитет = Д. Поповић, *Национални идентитет – свјетачки култови у темељима српске државности и црквености*, у: *Византијско наслеђе II*, 119–131.

Поповић (Д.), Папирјарх Јефрем = Д. Поповић, *Папирјарх Јефрем – један позносредњовековни свјетитељски култ*, ЗРВИ 43 (2006) 111–125.

Поповић (Д.), Под окриљем свјетости = Д. Поповић, *Под окриљем свјетости. Култи свјетих владара и реликвија у средњовековној Србији*, Београд 2006.

Поповић (Д.), Представа владара = Д. Поповић, *Представа владара над „царским дверима“ цркве Светих арханђела код Призрена*, Саопштења 26 (1994) 25–36.

Поповић (Д.), Пустинско монаштво = Д. Поповић, *Пустинско монаштво у доба Бранковића*, у: *Пад српске државине 1459. године*, ур. М. Спремић, Београд 2011, 117–135.

Поповић (Д.), Свети краљ Стефан Дечански = Д. Поповић, *Свети краљ Стефан Дечански*, у: *Иста, Под окриљем свјетости*, 143–183.

Поповић (Д.), Свод српских свјетих = Д. Поповић, *Свод српских свјетих у време краља Милутина: култови архијереја и јусиножијеља*, у: *Манастир Свјетеница*, 81–97.

Поповић (Д.), Средњовековне ђетине испоснице = Д. Поповић, *Средњовековне ђетине испоснице у језренском крају – ђетходна испраживања*, ИЧ 44 (1997) 129–154.

Поповић (Д.), Српски владарски јрб = Д. Поповић, *Српски владарски јрб у средњем веку*, Београд 1992.

Поповић (Д. Ј.), Велика сеоба Срба = Д. Ј. Поповић, *Велика сеоба Срба 1690. године*, Београд 1954.

Поповић (Ј.), Видовданска идеја = Ј. Поповић, *Видовданска идеја*, у: *Catena Mundi III. О националном идентитету Срба*, ур. Б. Нешић, С. Петровић, Београд 2016, 454–455.

Поповић (Ј.), Живој Срба = Ј. Поповић, *Живој Срба на Косову 1812–1912*, Београд 1987.

Поповић (Ј.), Манастир Грачаница = Ј. Поповић, *Манастир Грачаница на Косову*, у: *Манастир Грачаница. Обичаји и умотворине са Косова*, ур. В. Бован, Грачаница 2011.

Поповић (М.), Видовдан = М. Поповић, *Видовдан и часни крст*. Оглед из књижевне археологије, Београд 1976.

Поповић (М.), Владарско боравање = М. Поповић, *Владарско боравање Стефана Немање у Расу*, у: *Стефан Немања*

Радојчић, *Сџаро српско сликарство* = С. Радојчић, *Сџаро српско сликарство*, Београд 1966.

Радојчић, *Фреске у Милутиновим задужбинама* = С. Радојчић, *Фреске у Милутиновим задужбинама*, Уметнички преглед 7 (јул, 1939) 202–207.

Радонић, *Римска курија* = Ј. Радонић, *Римска курија и јужно-словенске земље од XVI до XIX века*, Београд 1950.

Разговор са др Мирјаном Ђоровић-Љубинковић = *Разговор са др Мирјаном Ђоровић-Љубинковић*, ГСАД 5, Београд 1989, 142–144 (разговор водио М. Поповић).

Рајовић, *Аутономија Косова* = Р. Рајовић, *Аутономија Косова. Историјско-правна студија*, Београд 1985.

Рајовић, *Уставно-правни и политички развој* = Р. Рајовић, *Уставно-правни и политички развој Србије са њојинама*, у: *Социјалистичка Република Србија I*, Београд 1982, 732–733.

Рајчевић, *Врсни сликар* = У. Рајчевић, *Врсни сликар косовској јоднебља*, Јединство (Приштина, 27. 2. 1975) 6.

Рајчевић, *Затирано и затирто* = У. Рајчевић, *Затирано и затирто, о унишћеним српским сџоменицима II*, Нови Сад 2007.

Ракић (З.), *Димитрије Даскал* = З. Ракић, *Димитрије Даскал – српски џисар и илуминаџор друје џоловине XVI века*, ПКЈИФ 79 (2013) 163–178.

Ракић (З.), *Жиџијна икона* = З. Ракић, *Жиџијна икона св. Кузмана и Дамјана сликара Радула из 1673–74. џодине*, Саопштења 26 (1994) 53–61.

Ракић (З.), *Икона Свеџој Арсенија Српској* = З. Ракић, *Икона Свеџој Арсенија Српској у Галерији Маџице српске у Новом Саду*, Саопштења 35–36 (2006) 113–124.

Ракић (З.), *Радул* = З. Ракић, *Радул – српски сликар XVII века*, Нови Сад 1998.

Ракић (З.), *Српска миниџаџура XVI и XVII века* = З. Ракић, *Српска миниџаџура XVI и XVII века*, Београд 2012.

Ракић (З.), *Црква Свеџој Јована Преџече* = З. Ракић, *Црква Свеџој Јована Преџече у Црколезу*, Београд 2007.

Ракић (З.), *Умеџност џобновљене Пеџке џаџриџариџе* = З. Ракић, *Умеџност џобновљене Пеџке џаџриџариџе* (1557–1690), у: *Визанџијско наслеђе II*, 497–513.

Ракић (М.), *Конзулска џисма* = М. Ракић, *Конзулска џисма 1905–1911*, прир. А. Митровић, Београд 1985.

Ракић (М.), *На Гази Месџану* = М. Ракић, *На Гази Месџану*, у: *исти*, *Песме*, прир. Л. Којен, Београд 2015.

Ракићевић, *Есхаџолошка визија* = Т. Ракићевић, *Есхаџолошка визија Теодора Сџудџиџа (Хиландар 387) у „Кџиџиџорском жиџиџу Тиџица Манасџиџа Сџуденице“ (IX Н 8 [Ѕ 10])*, ЗРВИ 53 (2016) 179–208.

Ракићевић, *Пиџање раиџиџавања* = Т. Ракићевић, *Пиџање раиџиџавања једној месџа у „Жиџиџу свеџој Симеона“ од*

Свеџој Саве (IX Н 8 [Ѕ 10]), Зборник Матице српске за друштвене науке 152/3 (2015) 451–469.

Расолкоска-Николовска, *Фраџменџи фресака* = З. Расолкоска-Николовска, *Фраџменџи фресака Душанове задуждине Свеџиџ арханџела код Призрена*, у: *Дечани и визанџијска умеџност*, 389–398.

Расџеџо Косово = *Расџеџо Косово – унишћене и оскрнављене српске џравославне цркве на Косову и Меџохиџи (јун–окџобар 1999)*, Београд 1999.

Реџеп, *Величање десџоџа Сџефана* = Ј. Реџеп, *Величање десџоџа Сџефана Лазаревиџа*, у: *исти*, *Грех и казна Божија*, 73–84.

Реџеп, *Грех и казна Божија* = Ј. Реџеп, *Грех и казна Божија: судбине, биџке и џредања српској средњеј века*, Нови Сад 2013.

Реџеп, *Жиџије кнеза Лазара* = Ј. Реџеп, *Жиџије кнеза Лазара*, Нови Сад 2010.

Реџеп, *Косовска леџенда* = Ј. Реџеп, *Косовска леџенда*, Нови Сад 2007.

Резолуџија Савеџа безбедностџи = *Резолуџија Савеџа безбедностџи Уједињених наџија 1244* (1999).

Ристић (Д.), *Куџа* = Д. Ристић, *Куџа несаџоривих речи*, Београд 2016.

Ристић (С.), *Дечански сџоменици* = С. Ристић, *Дечански сџоменици*, Београд 1864.

Ристић (С.), *Плач Сџаре Срџије* = Хаџи Серафим Ристић, *Плач Сџаре Срџије*, у: *Савременици о Косову и Меџохиџи 1852–1912*, ур. Д. Батаковић, Београд 1988, 18–54.

Руварац, *О кнезу Лазару* = И. Руварац, *О кнезу Лазару*, у: *Бој на Косову*, 17–287.

Савеџовање о џроблемима обнове = *Савеџовање о џроблемима обнове манасџиџа Свеџиџ Арханџела код Призрена*, Београд 1992.

Савић, *Српски џревод* = В. Савић, *Српски џревод „Еверџидској синаксара“ у два синајска рукоџиса*, ЗРВИ 53 (2016) 209–235.

Савремена умеџност Косова = *Савремена умеџност Косова*, Приштина 1988.

Самарџић, *Измеџу Раџиџа и Рувараца* = Р. Самарџић, *Измеџу Раџиџа и Рувараца*, у: *исти*, *Писџи српске иџџорије I*, Београд 1976, 60–76.

Самарџић, *Неуџасива канџила* = Р. Самарџић, *Неуџасива канџила*, у: *исти*, *Идеје за српску иџџорију*, Београд 1989, 65–78.

Самарџић, *Романџизам* = Р. Самарџић, *Романџизам у српској иџџориџрафиџи*, у: *исти*, *Писџи српске иџџорије II*, Београд 1981, 231–238.

Самарџић, *Сџојан Новаковић* = Р. Самарџић, *Сџојан Новаковић – уџемеџиџељ савремене српске иџџориџрафије*, у: *исти*, *Писџи српске иџџорије I*, Београд 1976, 189–243.

Самарџић и др., *Српско њишанье* = Р. Самарџић и др., *Српско њишанье*, Београд 1991.

Самарџић и др., *Косово и Меџохија* = Р. Самарџић и др., *Косово и Меџохија у српској историји*, Београд 1989.

Свети српске рукописне књиџе = *Свети српске рукописне књиџе (XII–XVII век)*, ур. Д. Оташевић, З. Ракић, И. Шпадијер, Београд 2016.

Свети кнез Лазар = *Свети кнез Лазар. Сјоменица о шестом сјоменишници Косовској доја 1389–1989*, Београд 1989.

Свети Петар Цетињски. Крајка историја = *Свети Петар Цетињски. Крајка историја Црне Горе, у: Између молићве и клећве: сабрана дјела*, прир. В. Тодоровић, Н. Маројевић, Цетиње 2015, 523–537.

Свети Сава у руском царском леџопису = *Свети Сава у руском царском леџопису*, прир. М. Витезовић, Београд 2012.

Секулић (З.), *Пад и ђушанье* = З. Секулић, *Пад и ђушанье Александра Ранковића*, Београд 1989.

Секулић (И.), *Видовданска идеја* = И. Секулић, *Видовданска идеја, Сатена тинди III. О националном идентитету Срба*, ур. Б. Нешић, С. Петровић, Београд 2016, 425–426.

Симић, *За ђубав оџаџине* = В. Симић, *За ђубав оџаџине. Пајриџије и џајриџизми у српској кулџури XVIII века у Хабсбурџкој монарџији*, Нови Сад 2012.

Симић, *Слика џрошлосџи* = В. Симић, *Слика џрошлосџи као историјски аргумент: реџеџија средњеџе века у српској дарокној уметносџи*, у: *Визанџијско наслеђе III*, 11–23.

Скерлић, Др. Ник. Велимировић = Ј. Скерлић, Др. Ник. Велимировић: *Релиџија Њеџошева. Сџудија. Беџраџ 1911*, СКГ 27/12 (1911) 933–940.

Скерлић, *Нови омлаџински лисџови* = Ј. Скерлић, *Нови омлаџински лисџови и наџ нови нараџија*, СКГ 30/3 (1913) 212–224.

Скерлић, *Омлаџина* = Ј. Скерлић, *Омлаџина и њена књижевносџи (1848–1871): Изуџавања о националном и књижевном романџизму код Срба*, Сабрана дела Јована Скерлића 10, ур. М. Бегић, Београд 1966.

Скерлић, *Светџозар Марковић* = Ј. Скерлић, *Светџозар Марковић – њеџов живоџи, раџ и идеје*. Сабрана дела Јована Скерлића 11, ур. М. Бегић, Београд 1966.

Сковран, *Фреске XVII века* = А. Сковран, *Фреске XVII века из цркве св. Димитрија у Пећи и џорџреџи џајриџарџа Јована*, СКМ 4–5 (1968–1971) 331–347.

Славковић, *Полиџиџке, еџономске и кулџурне џрилике* = Б. Ж. Славковић, *Полиџиџке, еџономске и кулџурне џрилике на Косову и Меџохији 1929–1941*, Београд 2014 (необјављена докторска дисертација, Универзитет у Београду, Филозофски факултет).

Слиџепчевић, *Истџорија СПЦ I* = Ђ. Слиџепчевић, *Истџорија Српске џравославне цркве I*, Диселдорф 1978.

Смирнов, Бошковић, *Арџиџекџонске белеџке* = С. Смирнов, Ђ. Бошковић, *Арџиџекџонске белеџке из Меџохије и Преко-руџља*, Стариџар 8–9 (1933–1934) 255–275.

Соколоски, *Исламизација* = М. Соколоски, *Исламизација у Макеџонији у XV и XVI веку*, ИЧ 22 (1975) 75–89.

Соловјев, *Законик цара Сџефана* = А. Соловјев, *Законик цара Сџефана Душана. 1349. и 1354. џоџине*, Београд 1980.

Соџијалистџичко Косово = *Соџијалистџичко Косово*, ур. М. Малетић, Београд 1975.

Сјомениџка баџиџина = *Сјомениџка баџиџина Косова и Меџохије*, Београд 2002².

Сјомениџко наслеђе Срџије = *Сјомениџко наслеђе Срџије. Неџокреџина кулџурна добра од изуџеџиноџи и од великоџ значаја*, Београд 2007².

Спремић, *Десџоџи Ђурађ* = М. Спремић, *Десџоџи Ђурађ Бранковић и њеџово доба*, Београд 1994.

Срџија и Албаниџи = *Срџија и Албаниџи у XIX и џочеџком XX века*, ур. В. Стојанчевић, САНУ, књ. LIII, Одељење историјских наука 15, Београд 1990.

Срџљак = *Срџљак. Службе, канони, аџаџисџи II*, ур. Ђ. Трифуновић, Београд 1970.

Срећковић, *Пуџиџиџке слике* = П. Срећковић, *Пуџиџиџке слике. Трећа слика. Подрим и Меџохија*, Летопис Матице српске 130 (1882) 12–35.

Српске рукописне књиџе у Словачкој = *Српске рукописне књиџе у Словачкој*, ур. З. Недељковић, Београд 2016.

Српске рукописне књиџе у Чешкој = *Српске рукописне књиџе у Чешкој*, ур. З. Недељковић, Београд 2015.

Српски иџоџоџис = *Српски иџоџоџис на џоџруџју обновљене Пећке џајриџариџије 1557–1690*, каталог изложбе, Београд 2016.

Српско уметниџко наслеђе = *Српско уметниџко наслеђе на Косову и Меџохији. Иџентџиџиџеџи, значаја, уџроженосџи. Измењено и доџуњено издање*, каталог изложбе, Београд 2017.

Станић, *Раџови на заџиџиџи* = Р. Станић, *Раџови на заџиџиџи и уређењу сјомениџа у оквиру обележавања 600-џоџиџиџице Косовске бџиџке*, ГДКС 14 (1990) 5–7.

Станић, *Сликарска заџсџавиџина Симеџона и Алексија Лазовића* = Р. Станић, *Сликарска заџсџавиџина Симеџона и Алексија Лазовића у манаџиџиру Дечани*, Саопштења 24 (1992) 229–261.

Станић, *Сџање и џроблеми* = Р. Станић, *Сџање и џроблеми заџиџиџе неџокреџиџних кулџурних добара у СР Срџији*, ГДКС 13 (1989) 37–45.

Станковић, *Пуџиџне белеџке* = Т. П. Станковић, *Пуџиџне белеџке џо Сџарџ Срџији*, 1871–1898, Београд 1910.

Станојевић (Г.), *Срџија* = Г. Станојевић, *Срџија у време Бечкоџ раџа 1683–1699*, Београд 1976.

Станојевић (Д.), *Нови њодаци* = Д. Станојевић, *Нови њодаци о живопису Данилове њријраће у Пећкој њаџријарији*, ГДКС 13 (1989) 58–61.

Станојевић (С.), *Срџски национализам* = С. Станојевић, *Срџски национализам у средњем веку*, у: *исти*, *Из наше њрошлости*, Београд 1934, 35–37.

Станојловић, *Манасџир Грачаница* = М. Станојловић, *Манасџир Грачаница, сликарско-конзерватџорски радови на живопису Блаџовешџенске цркве*, ГДКС 21 (1996) 68–71.

Сџари срџски служадник = *Сџари срџски служадник – џиџурџија Св. Јована Злаџоусџа (XIV–XV век)*, прир. еп. А. Јевџић, Требиње 2012.

Стародубцев, *Пиџања уметџничких уџицаја* = Т. Стародубцев, *Пиџања уметџничких уџицаја хриџћанској Исџока у Срџији крајем XII и џоком XIII сџолећа и џуџева њиховој џреношења*, Зограф 40 (2016) 45–72.

Стародубцев, *Предсџава Недеске џиџурџије* = Т. Стародубцев, *Предсџава Недеске џиџурџије у куџоли*. Прилој џроучавању, у: *Трећа јуџословенска конференција визанџолоџа*, ур. Љ. Максимовић, Н. Радошевић, Е. Радуловић, Београд–Крушевац 2002, 381–411.

Стародубцев, *Прилози џроучавању цркава и манасџира I* = Т. Стародубцев, *Прилози џроучавању цркава и манасџира основаних или обновљених у обласџи Бранковића од 1371. до 1455. џодине. I део*, Косовско-метохијски зборник 5 (2013) 39–64.

Стародубцев, *Прилози џроучавању цркава и манасџира II* = Т. Стародубцев, *Прилози џроучавању цркава и манасџира основаних или обновљених у обласџи Бранковића од 1371. до 1455. џодине. II део*, Косовско-метохијски зборник 6 (2015) 65–93.

Стародубцев, *Сликари задужбина Лазаревића* = Т. Стародубцев, *Сликари задужбина Лазаревића*, ЗРВИ 43 (2006) 349–391.

Стародубцев, *Срџско зидно сликарсџво* = Т. Стародубцев, *Срџско зидно сликарсџво у земљама Лазаревића и Бранковића I–II*, Београд 2016.

Стевановић, *Архиџекџура цркве Свџјој Ђорђа у Речанима* = Б. Стевановић, *Архиџекџура цркве Свџјој Ђорђа у Речанима – џрводџини изџлед и џозније измене*, Зограф 39 (2015) 119–127.

Стевановић, *Црква Свџјој Ђорђа у Речанима* = Б. М. Стевановић, *Црква Свџјој Ђорђа у Речанима*, Београд 2013 (необјављена докторска дисертација, Универзитет у Београду, Филозофски факултет).

Стевовић, *Визанџијске и романо-џоџичке концепџије* = И. Стевовић, *Визанџијске и романо-џоџичке концепџије у срџској архиџекџури и скуџџури XIV сџолећа (до 1371. џодине)*, у: *Визанџијско наслеђе II*, 317–329.

Сџемаџоџрафија = *Сџемаџоџрафија*. *Изображеније оружи илџрических*, прир. Д. Давидов, Нови Сад 1972.

Стефановић (А.), *Сџара срџска црквена архиџекџура I* = А. Стефановић, *Сџара срџска црквена архиџекџура и њен значај I*, СКГ 8/ 7 (1. април 1903) 514–522.

Стефановић (А.), *Сџара срџска црквена архиџекџура II* = А. Стефановић, *Сџара срџска црквена архиџекџура и њен значај II*, СКГ 9/1 (1. мај 1903) 47–54.

Стефановић (А.), *Сџара срџска црквена архиџекџура III* = А. Стефановић, *Сџара срџска црквена архиџекџура и њен значај III*, СКГ 9/2 (16. мај 1903) 123–133.

Стефановић (А.), *Сџара срџска црквена архиџекџура (крај)* = А. Стефановић, *Сџара срџска црквена архиџекџура и њен значај (крај)*, СКГ 9/6 (16. јул 1903) 445–455.

Стефановић (Д. Е.), *Шџиџаџовачки аџосџол* = Д. Е. Стефановић, *Шџиџаџовачки аџосџол*, у: *Манасџир Шџиџаџовац*, ур. Д. Давидов, Београд 1989, 65–73.

Стојаковић, *Обнова сџоменика* = А. Стојаковић, *Обнова сџоменика архиџекџуре у Срџији између два раџа*, Рашка баџтина 2 (1980) 259–267.

Стојанчевић, *Једна џомоћ срџске владе* = В. Стојанчевић, *Једна џомоћ срџске владе манасџиру Грачаници 1856. и 1857. џодине*, СКМ 4–5 (1968–1971) 227–231.

Стојанчевић, *Јужнословенски народи* = В. Стојанчевић, *Јужнословенски народи у Османском царсџву од Једренској мира 1829. до Париској конџреса 1856. џодине*, Београд 1971.

Стојанчевић, *Обновљена срџска држава* = В. Стојанчевић, *Обновљена срџска држава и Арџанаси 1804–1876*, у: *Срџија и Алџанци у XIX и џочџком XX века*, Београд 1990, 5–62.

Стојанчевић, *Срџи и Арџанаси* = В. Стојанчевић, *Срџи и Арџанаси 1804–1912*, Нови Сад 1994.

Стојанчевић, *Срџија у време џрвој усџанка* = В. Стојанчевић, *Срџија у време џрвој усџанка 1804–1913*, Лесковац 1980.

Стокић-Симончић, Вукадиновић, *Срџска књџа* = Г. Стокић-Симончић, З. Ч. Вукадиновић, *Срџска књџа и дџблиџеке на Косову и Меџохији*, Панчевачко читалиште 15 (новембар 2009) 52–58.

Суботин-Голубовић, *Прилој џознавању доџслужења* = Т. Суботин-Голубовић, *Прилој џознавању доџслужења у срџској цркви крајем XIII века*, Хиландарски зборник 10 (1998) 153–177.

Суботин-Голубовић, *Срџско рукоџисно наслеђе* = Т. Суботин-Голубовић, *Срџско рукоџисно наслеђе од 1557. џодине до средине XVII века*, Београд 1999.

Суботић, *Долац и Чаџићи* = Г. Суботић, *Долац и Чаџићи*, Београд 2012.

Суботић, *Краџица Јелена Анжујска* = Г. Суботић, *Краџица Јелена Анжујска – кџиџџор црквених сџоменика у џриморју*, ИГ 1–2 (1958) 131–148.

Суботић, *Прилој хронолоџији* = Г. Суботић, *Прилој хронолоџији дечанској зидној сликарсџва*, ЗРВИ 20 (1981) 111–138.

Суботић, *Црква Свџјој Дџмиџрија* = Г. Суботић, *Црква Свџјој Дџмиџрија у Пећи*, Београд 1964.

Сувајдић, Иларион Руварац = Б. Сувајдић, Иларион Руварац и народна књижевност, Београд 2007.

Тасић, Живопис ђевничких ђростјора = Д. Тасић, Живопис ђевничких ђростјора цркве св. Ајосјола у Пећи, СКМ 4–5 (1968–1971) 233–269.

Тасић, Рајт ђосле рајта = Д. Тасић, Рајт ђосле рајта: војска Краљевине СХС на Косову и Мејхохији и Македонији 1918–1920, Београд 2008.

Тасић, Хвосјанска ђлашијаница = Д. Тасић, Хвосјанска ђлашијаница, Старица 13–14 (1962–1963) 151–161.

Темерински, Санација и реконструкција = С. Темерински, Санација и реконструкција конака у манастиру Грачаница, ГДКС 14 (1990) 148–153.

Теодосије. Жијија = Теодосије. Жијија, ур. Д. Богдановић, Београд 1988.

Терзић, Сјара Срдија = С. Терзић, Сјара Срдија (XIX–XX век). Драма једне цивилизације, Раика, Косово и Мејхохија, Скојско-мејшовска област, Нови Сад – Београд 2012.

Тимотијевић (М.), Манастир Крушедол = М. Тимотијевић, Манастир Крушедол I–II, Београд 2008.

Тимотијевић (М.), Serbia sancta и Serbia sacra = М. Тимотијевић, Serbia sancta и Serbia sacra у барокном верско-ђолијичком ђројраму срјске цркве, у: Сјефан Немања – свейи Симеон Миројочиви. Исјорија и ђредање, ур. Ј. Калић, Београд 2000, 395–431.

Тимотијевић (М.), Таковски усјанак = М. Тимотијевић, Таковски усјанак – Срјске Цвейи. О јавном заједничком сећању и заборављању у симболичној ђолијици званичне рејрезијашивне кулјуре, Београд 2012.

Тимотијевић (М.), Традиција и дарок = М. Тимотијевић, Традиција и дарок. Тумачење традиције у реформама барокне ђикјуралне ђоешке, ЗМСЛУ 34–35 (2003) 201–222.

Тимотијевић (Р.), Сјарине Призрена = Р. Тимотијевић, Сјарине Призрена, Ниш 2015.

Тимотијевић (Р.), Црква Св. Сјаса у Призрену = Р. Тимотијевић, Црква Св. Сјаса у Призрену, СКМ 6–7 (1972–1973) 65–78.

Тийк архиејискоја Никодима = Тийк архиејискоја Никодима I–II, српскословенски текст разрешио Лазар Мирковић, ур. Ђ. Трифуновић, Београд 2007.

Тодић, Бањско злајо = Б. Тодић, Бањско злајо – ђоследњи осјаци фресака у цркви Свейој Сјефана у Бањској, у: Манастир Бањска, 163–174.

Тодић, Грачаница = Б. Тодић, Грачаница. Сликарсјиво, Београд 1989.

Тодић, Једно меже ђишање = Б. Тодић, Једно меже ђишање наше исјориојрафије: ђе је сахрањена краљица Теодора, Саопштења 46 (2014) 51–72.

Тодић, Манастир Убожац = Б. Тодић, Манастир Убожац, Косовско-метохијски зборник 5 (2013) 67–88.

Тодић, Мијројолија у Приштини = Б. Тодић, Мијројолија у Приштини – ђрва ђродна црква кнеза Лазара, у: Свейи кнез Лазар, 163–169.

Тодић, Монуменјална срјска умејност = Б. Тодић, Монуменјална срјска умејност XIII века, у: Визанјијско наслеђе II, 213–231.

Тодић, Пајријарх Јоаникије = Б. Тодић, Пајријарх Јоаникије – кјијор фресака у цркви св. Ајосјола у Пећи, ЗМСЛУ 16 (1980) 85–101.

Тодић, Срјске меје = Б. Тодић, Срјске меје на фрескама XIV века у цркви Свейој Димијрија у Пећи, Зограф 30 (2004–2005) 123–139.

Тодић, Срјски сликари = Б. Тодић, Срјски сликари од XIV до XVIII века I–II, Нови Сад 2013.

Тодић, Срјско сликарсјиво = Б. Тодић, Срјско сликарсјиво у доба краља Милујина, Београд 1998.

Тодић, Сјаро Најоричино = Б. Тодић, Сјаро Најоричино, Београд 1993.

Тодић, Црква Св. Пејра код Уњемира = Б. Тодић, Црква Св. Пејра код Уњемира, СКМ 9 (1989–1990) 5–34.

Тодић, Чињенице и ђрејђосјавке = Б. Тодић, Чињенице и ђрејђосјавке о ђројомајсјору Георјију из Дечана, Саопштења 48 (2016) 113–133.

Тодић, Чанак-Медић, Манастир Дечани = Б. Тодић, М. Чанак-Медић, Манастир Дечани, Београд 2005.

Тодоровић, Срјска ђајна = И. Тодоровић, Срјска ђајна – екјерименјална размјтрања сјецифичних сјруктурних и семанјичких образаца од изузејној значаја у срјском ејнокулјурном конјексју, Београд 2015.

Томашевић, Ђорђевић, Манастир Дечани = Б. Томашевић, М. Ђорђевић, Манастир Дечани 2002–2005 – исјраживање, конзервација и реконструкција ђрофаних ђраћевина, Саопштења 39 (2007) 165–190.

Томашевић, Црква манастира Дечана = Б. Томашевић, Црква манастира Дечана. Конзерваторски радови на ђријраји цркве у 1995. ђдини, ГДКС 20 (1996) 102–104.

Томић, Десей ђодина = Ј. Н. Томић, Десей ђодина из исјорије срјској народа и цркве ђод Турцима (1683–1693), Београд 1902.

Томић, Пајријарх Арсеније III Црнојевић = Ј. Н. Томић, Пајријарх Арсеније III Црнојевић ђрема Млечићима и ћесару 1685–1695, Глас СКА 70 (1906) 1–161.

Томовић, Глајољски најјис = Г. Томовић, Глајољски најјис са Чечана, ИЧ 37 (1990) 5–19.

Томовић, Морфолојија ћириличких најјиса = Г. Томовић, Морфолојија ћириличких најјиса на Балкану, Београд 1974.

Тошић, Јујословенске изложбе = Д. Тошић, Јујословенске умејничке изложбе, Београд 1983.

Трифуновић (Ђ.), Димијрије Канјакузин = Ђ. Трифуновић, Димијрије Канјакузин, Београд 1963.

- Трифуновић (Ђ.), *Жиџије светјої њаџријарха Јефрема* = Ђ. Трифуновић, *Жиџије светјої њаџријарха Јефрема од ейискоја Марка*, *Анали Филолошког факултета* 7 (1967) 67–74.
- Трифуновић (Ђ.), *Срјски средњовековни сјиси* = Ђ. Трифуновић, *Срјски средњовековни сјиси о кнезу Лазару и косовском боју*, Крушевац 1968.
- Трифуновић (Л.), *Од имјресиионизма* = Л. Трифуновић, *Од имјресиионизма до енформела*, Београд 1982.
- Трифуноски, *О сјаиријим црквама* = Ј. Трифуноски, *О сјаиријим црквама у селима Качаничке клисуре*, СКМ 4–5 (1968–1971) 367–371.
- Тричковић, *Беојрадски њашалук* = Р. Тричковић, *Беојрадски њашалук 1687–1739*, Београд 2013.
- Тричковић, *Писмо* = Р. Тричковић, *Писмо џравничкој везира из 1806. јодине*, *Политика* (28. 2. 1965) 18.
- Тричковић, *Срјска црква средином XVII века* = Р. Тричковић, *Срјска црква средином XVII века*, *Глас САНУ* 320, Одељење историјских наука, књ. 2 (1980) 61–164.
- Тричковић, *Усјаици, сеобе и сјаирадања* = Р. Тричковић, *Усјаици, сеобе и сјаирадања у XVIII веку*, у: Самарџић и др., *Косово и Мејхохија*, 143–169.
- Турилов, *К истории библиотеки* = А. А. Турилов, *К истории библиотеки и скриптория Дечанского монастыря: заметки о рукописях XIV в.*, у: *Дечани у светјлу археојграфских исјаиживања*, 15–33.
- Ђелић, *Белешке* = С. Ђелић, *Белешке о смјици, живоју, џушевима ка делу и делу сликара Александра Томашевића*, у: *Александар Томашевић*, ур. В. Војиновић, Г. Томашевић, Београд 1982, 23–49.
- Ђирковић, *Албанци* = С. Ђирковић, *Албанци у ојлегалу јужнословенских извора*, у: *Илири и Албанци*, 323–359.
- Ђирковић, *Владарски двори* = С. Ђирковић, *Владарски двори око језера на Косову*, ЗМСЛУ 20 (1984) 67–83.
- Ђирковић, *Косово и Мејхохија* = С. Ђирковић, *Косово и Мејхохија у средњем веку*, у: Самарџић и др., *Косово и Мејхохија*, 21–45.
- Ђирковић, *О кнезу Лазару* = С. Ђирковић, *О кнезу Лазару: Сјаудија Илариона Руварица*, у: *Бој на Косову*, 9–15.
- Ђирковић, *Преломно раздобље* = С. Ђирковић, *Преломно раздобље срјске исјаиријојграфије*, у: *исти*, *О исјаиријојграфији и мејходолојји*, Београд 2007, 91–103.
- Ђирковић, *Сјаојан Новаковић* = С. Ђирковић, *Сјаојан Новаковић у развоју срјске кријичке исјаиријојграфије*, у: *Сјаојан Новаковић – личности и дело*, ур. В. Стојанчевић, Београд 1995, 167–172.
- Ђирковић, *Традиције и исјаирија* = С. Ђирковић, *Традиције и исјаирија џтрадиција у делу Сјаојана Новаковића*, у: *Исјаирија и џтрадиција*, прир. С. Ђирковић, Београд 1982, VII–XX.
- Ђирковић, *Ковачевић-Којић, Ђук, Сјаиро срјско рударсјаиво* = С. Ђирковић, Д. Ковачевић-Којић, Р. Ђук, *Сјаиро срјско рударсјаиво*, Београд – Нови Сад 2002.
- Ђирковић, *Кораћ, Бадић, Сјауденица* = С. Ђирковић, В. Кораћ, Г. Бадић, *Сјауденица*, Београд 1986.
- Ђоровић, *Карађорђе и Први срјски усјаианак* = В. Ђоровић, *Карађорђе и Први срјски усјаианак*, Београд 1937.
- Ђоровић-Љубинковић, *Археолошки и исјаиријски значај налаза* = М. Ђоровић-Љубинковић, *Археолошки и исјаиријски значај налаза срјској средњовековној новица на Новом Брду*, ЗНМ 5 (1967) 261–270.
- Ђоровић-Љубинковић, *Даскал Сјаефан* = М. Ђоровић-Љубинковић, *Даскал Сјаефан: џоводом шестје сјаојодишњице оснивања Раванице*, у: *Манасјаир Раваница*, 165–176.
- Ђоровић-Љубинковић, *Значај Новог Брда* = М. Ђоровић-Љубинковић, *Значај Новог Брда у Срдији Лазаревића и Бранковића*, у: *Моравска школа и њено доба*, Београд 1972, 123–141.
- Ђоровић-Љубинковић, *Иконосјаас цркве светјої Николе у Великој Хочи* = М. Ђоровић-Љубинковић, *Иконосјаас цркве светјої Николе у Великој Хочи. Прилој џроучавању кулјаа Сјаевана Дечанској*, *Старинар* 9–10 (1958–1959) 169–179.
- Ђоровић-Љубинковић, *Срјска средњовековна илејосана керамика* = М. Ђоровић-Љубинковић, *Срјска средњовековна илејосана керамика (средњовековна керамика са Новог Брда)*, ЗНМ 3 (1962) 165–186.
- Ђосић, *Сјаварно и мојуће* = Д. Ђосић, *Сјаварно и мојуће*, Ријека 1982.
- Ђурчић, *Грачаница* = С. Ђурчић, *Грачаница. Исјаирија и архитекјаура*, Приштина 1999.
- Љбипарип, *Срјскословенски окјаоих* = М. Љбипарип, *Срјскословенски окјаоих из времена цара Душана са џиројарима џокајној канона Климентија Охридској*, ПКЈИФ 79 (2013) 103–128.
- Љриентија зашјаијија = Љриентија зашјаијија џприродној и кулјаурној наслеја у Мејхохији, Београд 2003.
- Љрошевић, *Косово* = А. Љрошевић, *Косово*, Београд 1965.
- Фаро конвенција, 2005 = Оквирна конвенција Савејаа Евроје о вредности кулјаурној наслеја за друшјаиво, Савет Европе, Фаро 2005.
- Ферјанчић, Ђирковић, *Сјаефан Душан* = Б. Ферјанчић, С. Ђирковић, *Сјаефан Душан*, Београд 2005.
- Ферман сулјаана Махмуда = Ферман сулјаана Махмуда, сина сулјаана Мусјаафе-хана, срјском џаџриарху Арсенију од јодине џурске 1143, а џосле Хрисјаа 1731, *Гласник ДСС* 11 (1859) 181–186.
- Фидановски, *Велекинце* = С. Фидановски, *Велекинце, римска и средњовековна некројола*, Београд 2010.
- Филиповић, *Из исјаирије Новог Брда* = Н. Филиповић, *Из исјаирије Новог Брда у друјој џоловини XV и џрвој џоловини XVI вијека*, *Годишњаки Историског друшјаа Босне и Херцеговине* 6 (1954) 63–85.
- Фолић, Лукић, *Информативни џрејлед* = М. Фолић, М. Лукић, *Информативни џрејлед конзерватјорских радова на*

сјоменицима културе Косова од 1962. до 1972. године, СКМ 6–7 (1972–1973) 237–260.

Фотић, Конфискација и прогоне манастира = А. Фотић, Конфискација и прогоне манастира (црква) у доба Селима II (проблем црквених вакуфа), *Balkanica* 27 (1996) 45–77.

Хадри, Народноослободилачки покрети = А. Хадри, Народноослободилачки покрети на Косову 1941–1945, Приштина 1973.

Хамовић, Књижевности = Д. Хамовић, Књижевности Младе Босне, национално тло и модерности, у: исти, *Пути*, 72–86.

Хамовић, Пути = Д. Хамовић, Пути ка усправној земљи: модерна српска поезија и њена културна самосвести, Београд 2016.

Хан, Интијарзија = В. Хан, Интијарзија на подручју Пећке патријаршије, XVI–XVIII век, Нови Сад 1966.

Хасани, Косово = С. Хасани, Косово – истине и заблуде, Загреб 1986.

Хаџић, Археолошка истраживања = С. Хаџић, Археолошка истраживања у порти манастира Бањска 2003. године, Археолошки преглед н. с. 2–3 (2004–2005) 82–84.

Хаџић, Истраживања у манастиру Зочишти = С. Хаџић, Истраживања у манастиру Зочишти, Зочишти, СО Ораховац, Косово и Метохија, Археолошки преглед н. с. 4 (2006) 164–167.

Хаџић, Сондажни радови = С. Хаџић, Сондажни радови у порти цркве Св. Врача, Врачево, СО Лейосавић, Косово и Метохија, 2002. године, Археолошки преглед н. с. 2–3 (2004–2005) 85–87.

Хилмија Ђајовић = Љ. Зековић, Ф. Мухић, Хилмија Ђајовић, Подгорица 2012.

Храбак, Арбанашки ујади = Б. Храбак, Арбанашки ујади и побуне на Косову и у Метохији од краја 1912. до 1915. године, Врање 1988.

Хрваћанин, Историјско-бојословска анализа = Р. М. Хрваћанин, Историјско-бојословска анализа српских шћамјаних лићурјара из XVI века, Београд 2017 (неодјављена докторска дисертација, Универзитет у Београду, Православно-бојословски факултет).

Хушкаци у одорама мировњака = Хушкаци у одорама мировњака, Политика (14. 5. 2017) 14–15.

Цветковић, Храм Светиој Димитрија = Б. Цветковић, Храм Светиој Димитрија у Пећи. Нека зајажња, ГДКС 25 (2001) 72–80.

Цвијић, Балканско полуострво = Ј. Цвијић, Балканско полуострво и јужнословенске земље, Београд 1922.

Церовић, Археолошка сведочанства = Н. Церовић, Археолошка сведочанства, у: *Задужбине и дарови*.

Цурк, Плашћаница = Ф. Цурк, Плашћаница српској краља Стефана Уроша II Милутина, Ниш и Византија 5 (2007) 465–483.

Чавошки, Револуционарни макијавелизам = К. Чавошки, Револуционарни макијавелизам, Београд 1989.

Чанак-Медић, Архиепископ Данило II = М. Чанак-Медић, Архиепископ Данило II и архиепископ Пећке патријаршије, у: Архиепископ Данило II и његово доба, ур. В. Ј. Ђурић, Београд 1991, 295–310.

Чанак-Медић, Архиепископ Немањиној доба II = М. Чанак-Медић, Архиепископ Немањиној доба II. Цркве у Полимљу и на Приморју, Београд 1989.

Чанак-Медић, Архиепископ прве половине XIII века II = М. Чанак-Медић, Архиепископ прве половине XIII века II. Цркве у Рашкој, Београд 1995.

Чанак-Медић, Бањски храм = М. Чанак-Медић, Бањски храм и црква Вознесења Христове у Дечанима. Сродности и заједнички узор, у: Манастир Бањска, 99–105.

Чанак-Медић, Гоштика у српској црквеној архиепископији = М. Чанак-Медић, Гоштика у српској црквеној архиепископији од Жиче до Ресаве, у: Манастир Ресави. Историја и уметности, ур. В. Ј. Ђурић, Деспотовац 1995, 111–134.

Чанак-Медић, Ђурђе Бошковић = М. Чанак-Медић, Ђурђе Бошковић – чувар и истраживач уметничке баштине, Саопштења 35–36 (2006) 169–187.

Чанак-Медић, Нека ишћана развоја = М. Чанак-Медић, Нека ишћана развоја хиландарској католону, у: *Седма казивања о светиој Гори*, ур. М. Живојиновић, З. Ракић, Београд 2011, 157–182.

Чанак-Медић, Обнова црквених грађевина = М. Чанак-Медић, Обнова црквених грађевина после Друге светске рата, Саопштења 35–36 (2006) 279–300.

Чанак-Медић, Пројекти за презентацију = М. Чанак-Медић, Пројекти за презентацију дечанске ризнице, Саопштења 10 (1974) 43–51.

Чанак-Медић, Урожено културно наслеђе = М. Чанак-Медић, Урожено културно наслеђе, ГДКС 32 (2008) 200–202.

Чанак-Медић, Кандић, Архиепископ прве половине XIII века I = М. Чанак-Медић, О. Кандић, Архиепископ прве половине XIII века I. Цркве у Рашкој, Београд 1995.

Чанак-Медић, Поповић, Војводић, Манастир Жича = М. Чанак-Медић, Д. Поповић, Д. Војводић, Манастир Жича, Београд 2014.

Чанак-Медић, Тодић, Бојородица Љевишка = М. Чанак-Медић, Б. Тодић, Бојородица Љевишка, Нови Сад 2015.

Чанак-Медић, Тодић, Грачаница = М. Чанак-Медић, Б. Тодић, Манастир Грачаница, Нови Сад 2017.

Чанак-Медић, Тодић, Пећка патријаршија = М. Чанак-Медић, Б. Тодић, Манастир Пећка патријаршија, Нови Сад 2014.

Чершков, „Сашка црква“ = Е. Чершков, „Сашка црква“ код Нове Брде, Старица 7–8 (1956–1957) 338–340.

Четрнаести седница ЦК Србије = Четрнаести седница ЦК Србије, Београд 1968.

- Чолић, Турски документи = Љ. Чолић, Турски документи за историју Српске православне цркве. Фонд Глише Елезовића, Приштина 1996.
- Чоловић, Смрт на Косову пољу = И. Чоловић, Смрт на Косову пољу, Београд 2016.
- Чубровић, Коџорски светица = З. Чубровић, Коџорски светица и скулптура Дечана, Зограф 40 (2016) 85–94.
- Чурчић, Србљаци у 18. веку = Л. Чурчић, Србљаци у 18. веку, у: Српске књије и српски њисци 18. века, Нови Сад 1988, 32–62.
- Целебдић, Архивска грађа = М. Целебдић, Архивска грађа за историју Народној музеја 1. Кнез Милош и српске власији према сџарилама и умениосији у Србији: 1815–1839. јодине, Београд 1969.
- Целетовић, 21 СС дивизија Скендербеј = П. Целетовић, 21 СС дивизија Скендербеј, Београд 1987.
- Шакота, Акаџисџи ѓрвомученику Сџефану = М. Шакота, Акаџисџи ѓрвомученику Сџефану од иконоџисца Лонџина, СКМ 2–3 (1963) 205–218.
- Шакота, Дечанска ризница = М. Шакота, Дечанска ризница, Београд–Приштина 1984.
- Шакота, Зоџраф Лонџин = М. Шакота, Зоџраф Лонџин, сликар и књижевник XVI века, у: Сџара књижевносџи, ур. Ђ. Трифунџић, Београд 1965, 533–540.
- Шакота, Ризница манасџиира Бање = М. Шакота, Ризница манасџиира Бање код Придоја, Београд 1981.
- Шелмић, Бакрорез „Кнез Лазар“ = Л. Шелмић, Бакрорез „Кнез Лазар“ Захарије Орфелина, у: иста, Српска умениосџи 18. и 19. века. Одабране сџудије, Нови Сад 2003, 15–25.
- Шијаковић, Велики раџи = Б. Шијаковић, Велики раџи, Видовданска еџика и џамћење. О исијорији идеја и Сџомену Жрџиве, Београд 2015.
- Шкриванић, Љубинковић, Косовска биџика = Г. А. Шкриванић, Н. Љубинковић, Косовска биџика – косовска леџенда, Београд 1989.
- Шопова, Коџа Скоџје = Д. Шопова, Коџа Скоџје било ценџиар на санџак во џериодџи од џаџањеџио џод џурска власџи до крајџи на XVI век, Гласник на Институтот за национална историја I/1 (1957) 89–98.
- Шпадијер, Боџослуждени сџиси = И. Шпадијер, Боџослуждени сџиси џосвећени светџом Јоаникију Девичком, у: Визанџијски светџ на Балкану II. Визанџолошке џеме, ур. Б. Крсманџић, Љ. Максимџић, Р. Радић, Београд 2012, 597–605.
- Шпадијер, Светџи Пеџтар Кориџики = И. Шпадијер, Светџи Пеџтар Кориџики у сџарџи српској књижевносџи, Београд 2014.
- Шпадијер, Тодић, Лонџин = И. Шпадијер, Б. Тодић, Појава свесџираних умениџичких личносџи – Лонџин, у: Визанџијско наслеђе II, 565–573.
- Штављанин-Ђорђевић, Грозданџић-Паџић, Цернић, Оџис џирилских рукоџиса = Љ. Штављанин-Ђорђевић, М. Грозданџић-Паџић, Л. Цернић, Оџис џирилских рукоџиса Народне библиџије Србије I, Београд 1986; Палеџграфски албум, ур. Л. Цернић, Београд 1991.
- Шулетџић, Берџи џаџиријарха Калиника I = Н. Шулетџић, Берџи џаџиријарха Калиника I, Зборник Матице српске за историју 83 (2011) 97–104.
- Шулетџић, Подаци о берџиима = Н. Шулетџић, Подаци о берџиима архијереја Пећке и Охридске архиеџискоџије у дефџтеру џрихода Канцеларије црквених мукаџи (БОА, КК 2542–33), Српске студије 1 (2010) 177–193.
- Шупут, Архџиекџионски украс = М. Шупут, Архџиекџионски украс цркве краља Милуџина, у: Манасџиир Хиландар, ур. Г. Субџић, Београд 1998, 161–164.
- Шупут, Визанџијски џласџични украс = М. Шупут, Визанџијски џласџични украс у џрадиџељским делима краља Милуџина, ЗМСЛУ 12 (1976) 43–55.
- Шупут, Визанџијски рељефи = М. Шупут, Визанџијски рељефи са џасџом из XIII и XIV века, Зограф 7 (1977) 36–44.
- Шупут, Манасџиир Бањска – рушењем до обнове = Марица Шупут, Манасџиир Бањска – рушењем до обнове, ГДКС 32 (2008) 191–193.
- Шупут, Манасџиир Бањска = М. Шупут, Манасџиир Бањска, Београд 2003.
- Шупут, Пласџична декорација = М. Шупут, Пласџична декорација Бањске, ЗМСЛУ 6 (1970) 39–55.
- Шупут, Сџоменици = М. Шупут, Сџоменици српској црквеној џрадиџељсџива XVI–XVII века, Београд 1991.
- Шупут, Српска архџиекџиура = М. Шупут, Српска архџиекџиура у доба џурске власџи 1459–1690, Београд 1984.
- Шупут, Црква у Сџарџом Трџу = М. Шупут, Црква у Сџарџом Трџу, Зборник Филозофског факултета XII/1 (1974) 321–331.
- Шутаковић-Андрић, Радови Завода = Н. Шутаковић-Андрић, Конзерваџиорско-ресџаураџиорски радови Завода за заџиџиџу сџоменика кулџуре у Призрену, ГДКС 18 (1994) 29–30.
- Шутаковић-Андрић, Ресџаураџиорско-конзерваџиорски радови = Н. Шутаковић-Андрић, Ресџаураџиорско-конзерваџиорски радови завода за заџиџиџу сџоменика кулџуре у Призрену изведени 1996. јодине, ГДКС 21 (1997) 79–81.
- Јстребов, Стара Србија и Албанија = И. С. Јстребов, Стара Србија и Албанија, Споменик 41, други разред, књ. 36 (1904) 1–267.
- “A Contribution” = “A Contribution to a Possible Definition of Museology” на Годишњој конференцији и симпозијуму комитета за Музеџологију (ICOFOM/ICOM): Systematics and Methodology of Museology ICOFOM-a у Паризу 1982. године. 167 Numarali = 167 Numarali Muhâsebe-i vilâyet-i Rûm-ili defteri (937/1530), II (Vilçitrın, Prizrin, Alaca-hisâr ve Hersek Livâları), Ankara 2004.
- 367 Numarali = 367 Numarali Muhâsebe-i Vilâyet-i Rûm-ili Defteri ile 94 ve 1078 Numarali Avlonya Livâsi Tahrîr Defterleri

- (926–1520 / 937–1530), III–IV (Yanya, İskenderiye, Ohri, İl-basan ve Avlonya Livâları ile Dukakin Vilâyeti), Ankara 2008.
- Akgündüz, *Introduction* = A. Akgündüz, *Introduction to Islamic Law. Islamic Law in Theory and Practice*, Rotterdam 2010.
- Arhiepiskop Danilo i drugi. *Životi kraljeva* = Arhiepiskop Danilo i drugi. *Životi kraljeva i arhiepiskopa srpskih*, ed. Dj. Daničić, London 1972.
- Asman, *Rad na nacionalnom pamćenju* = A. Asman, *Rad na nacionalnom pamćenju: kratka istorija nemačke ideje obrazovanja*, Beograd 2002.
- Babić, *Les portraits de Dečani* = G. Babić, *Les portraits de Dečani representant ensemble Dečanski et Dušan*, y: Дечани и византијска уметност, 273–286.
- Babić, *Priština* = Lj. Babić, *Priština*, Arhitektura urbanizam 63 (1970) 26–27.
- Bakić, *Teorijsko-istraživački pristupi* = J. Bakić, *Teorijsko-istraživački pristupi etničkoj vezanosti (ethnicity), nacionalizmu i naciji*, Sociologija 48/3 (2006) 231–264.
- Barkan, 894 (1488/1489) yili cizyesinin = O. L. Barkan, „894 (1488/1489) yili cizyesinin tahsilatına âit muhasebe bilânçolari“, Belgeler 1/1 (1964) 1–117.
- Barral i Altet, *Un programme iconographique* = X. Barral i Altet, *Un programme iconographique occidental pour le pavement médiéval de l'église du Christ Pantocrator de Costantinople*, Convivium 2/1 (2015) 218–233.
- Basha, *Prizren* = B. Basha, *Prizren, Kosova – The Visitor*, Prizren 2012.
- Bataković, *Les sources* = D. Bataković, *Les sources française de la démocratie serbe*, Paris 2012.
- Bataković, *Serbia's Kosovo Drama* = D. T. Bataković, *Serbia's Kosovo Drama: A Historical Perspective*, Belgrade 2012.
- Bataković, *The Kosovo Chronicles* = D. T. Bataković, *The Kosovo Chronicles*, Beograd 1992.
- Belli D'Elia, *La facciata* = P. Belli D'Elia, *La facciata e il portale della cattedrale di Altamura*, Altamura. Rivista storica 33–34 (1991–92) 17–47.
- Belli D'Elia, *Puglia Romanica* = P. Belli D'Elia, *Puglia Romanica*, Milano 2003.
- Bertaux, *L'art dans l'Italie* = E. Bertaux, *L'art dans l'Italie méridional I. De la fin de l'Empire romain à la conquête de Charles d'Anjou*, Paris 1904.
- Bevan, *The Destruction of Memory* = R. Bevan, *The Destruction of Memory. Architecture at War*, London 2006.
- Bianu, Hodoș, *Bibliografia* = I. Bianu, N. Hodoș, *Bibliografia românească veche 1508–1830*, Editura Academiei Române. I: 1508–1716, București 1903.
- Bikić, *Vizantijski nakit u Srbiji* = V. Bikić, *Vizantijski nakit u Srbiji – modeli i nasleđe*, Beograd 2010.
- Blasi, *Report on Mission* = C. Blasi, *Report on Mission to Kosovo, 13–20 May 2001*, UNESCO 2001.
- Bogdanović, *Glib i krv* = B. Bogdanović, *Glib i krv*, Beograd 2001.
- Bonanni, *Interraso marmore* = A. Bonanni, *Interraso marmore (PLIN., N.H., 35, 2) esempi di tecnica decorativa a intarsio in età romana*, y: *Marmi antichi II. Cave e tecnica di lavorazione, provenienze e distribuzioni*, ed. P. Pensabene, Roma 1998, 259–292.
- Bonner, *Jihad* = M. Bonner, *Jihad in Islamic History: Doctrines and Practice*, Princeton 2006.
- Borath, *Rapport de Mission* = R. Borath, *Rapport de Mission au Kosovo, Mission du 01 novembre au 30 novembre 1999*, UNESCO 1999.
- Bosworth, *The Concept of Dhimma* = C. E. Bosworth, *The Concept of Dhimma in Early Islam*, y: *Christians and Jews in the Ottoman Empire. The Functioning of a Plural Society I*, ed. B. Braude, B. Lewis, New York 1982, 37–51.
- Bošković, *Deux „couronnes“ de vie* = Dj. Bošković, *Deux „couronnes“ de vie à Gračanica*, Seminarium Kondakovianum 11 (1940) 63–64.
- Bošković, *Deux églises* = Dj. Bošković, *Deux églises de Milutin: Staro Nagoričino et Gračanica*, y: *L'art byzantine chez les Slaves. Les Balkans I*, Paris 1930, 206–212.
- Bošković, *La sculpture de Dečani* = Dj. Bošković, *La sculpture de Dečani et la question du développement de quelques cycles iconographiques dans la sculpture médiévale de l'Italie Méridionale et de l'Occident*, y: *Atti del V Congresso Internazionale di Studi Bizantini II*, Roma 1940, 37–47.
- Bošković, *Sur un passage* = Dj. Bošković, *Sur un passage importante de la tradition serbe du physiologus*, ПКЈИФ 18/1–2 (1938) 5–8.
- Boué, *Recueil* = A. Boué, *Recueil d'itinéraires dans la Turquie d'Europe I*, Wien 1854.
- Bravmann, Cahen, *À propos de Qur'an* = M. M. Bravmann, C. Cahen, *À propos de Qur'an IX-29: Ḥattā yu' ṭū l-ḡizyata wahum ṣāḡirūna*, Arabica 10/1 (1963) 94–95.
- Bréhier, Уѣисци = L. Bréhier, Уѣисци из Грачанице, Старица 4 (1926–1927) 3–8.
- Bulatović, *Muzealizacija* = D. Bulatović, *Muzealizacija stvarnije budućnosti: baština i resursi*, Muzeji 2 (2009) 7–15.
- Bulić, *The Fortifications* = D. Bulić, *The Fortifications of the Late Antiquity and the Early Byzantine Period on the Later Territory of the South-Slavic Principalities, and Their Re-occupation*, y: *The World of the Slavs – Studies on the East, West and South Slavs: Civitas, Oppidas, Villas and Archeological Evidence (7th to 11th centuries AD)*, ed. S. Rudić, Belgrade 2013, 137–234.
- Burra Charter = *Burra Charter for places of cultural significance (revised 1999) of Australia ICOMOS*.
- Byzantine Heritage = *Byzantine Heritage and Serbian Art I–III*, ed. D. Popović, D. Vojvodić, Belgrade 2016; I. *Processes of Byzantinisation and Serbian Archaeology*, ed. V. Bikić; II. *Sacral Art of the Serbian Lands in the Middle Ages*, ed. D. Vojvodić, D. Popović; III. *Imagining the Past. The Reception of the Middle Ages*

- in *Serbian Art from the 18th to the 21st Century*, ed. L. Merenik, V. Simić, I. Borozan.
- Byzantium = Byzantium. Faith and Power (1261–1557)*, ed. H. Evans, New York – New Haven 2014.
- Calò Mariani, *Due cattedrali* = M. S. Calò Mariani, *Due cattedrali del Molise. Termoli e Larino*, Roma 1979.
- Calò Mariani, *L'arte del Duecento* = M. S. Calò Mariani, *L'arte del Duecento in Puglia*, Torino 1984.
- CC-PAT (2001) 6/ATOO 332 = Council of Europe, *Study on the State of the Cultural Heritage in Kosovo. Part II: Analysis of Laws Relating to the Protection of the Cultural Heritage*, CC-PAT (2001) 6/ATOO 332, Strasbourg 2001.
- CC-PAT (2001) 6/AT01 001 = Council of Europe, *Study on the State of the Cultural Heritage in Kosovo. Part I: Political and Technical Components*, CC-PAT (2001) 6/AT01 001 Rev180101, Strasbourg 2001.
- Charter for the Protection (1990) = Charter for the Protection and Management of the Archeological Heritage (1990) of ICOMOS.*
- Charter on the Built (1999) = Charter on the Built Vernacular Heritage (1999) of ICOMOS.*
- Chastel, *Pojam baštine* = A. Chastel, *Pojam baštine*, Pogledi (18) 3–4 (Split 1988) 709–723.
- CHwB = Cultural Heritage without Borders (CHwB), *Fact Finding Mission to Kosovo 13–21 May 2000: Report*, s. l., 2000.
- Cielo, *Monumenti romanici* = L. R. Cielo, *Monumenti romanici a S. Agata dei Goti*, Roma 1980.
- Cioffari, *Gli zar di Serbia* = G. Cioffari, *Gli zar di Serbia, la Puglia e S. Nicola*, Bari 1989.
- Cultural Heritage = Cultural Heritage. Critical Concepts in Media and Cultural Studies*, ed. L. Smith, London 2006.
- Curzi, *Brindisi bicolore* = G. Curzi, *Brindisi bicolore. Materiali costruttivi e logiche decorative in una città medievale*, y: *Tangible Cities. Materiality and Identity in Southern Italy*, y: *Atti dell'International Workshop*, Roma 2017 (у штампі).
- Curzi, *Santa Maria del Casale* = G. Curzi, *Santa Maria del Casale a Brindisi. Arte, politica e culto nel Salento Angioino*, Roma 2013.
- Cvetković, *Franciscans and Medieval Serbia* = B. Cvetković, *Franciscans and Medieval Serbia: Evidence of Art*, Ikon 3 (2010) 247–260.
- Čanak-Medić, *Le monastère de Dečani* = M. Čanak-Medić, *Le monastère de Dečani. Le catholicon – architecture*, Belgrade 2007.
- Čanak-Medić, Čubrović, *Katedrala Svetog Tripuna* = M. Čanak-Medić, Z. Čubrović, *Katedrala Svetog Tripuna u Kotoru. Istorija, arhitektura, arhitektonska plastika i liturgijski nameštaj*, Kotor 2010.
- Čirković, *I Serbi nel Medioevo* = S. Čirković, *I Serbi nel Medioevo*, Milano 1992.
- Čirković, *The Serbs* = Čirković, *The Serbs*, Malden 2004.
- Ćurčić, 'Renewed from the Very Foundations' = S. Ćurčić, 'Renewed from the Very Foundations'. *The Question of the Genesis of the Bogorodica Ljeviška in Prizren*, y: *Archeology in Architecture. Studies in Honor of Cecil L. Striker*, ed. J. J. Emerick, D. M. Deliyannis, Mainz 2005, 23–36.
- Ćurčić, *Architecture in the Balkans* = S. Ćurčić, *Architecture in the Balkans from Diocletian to Suleyman the Magnificent*, New Haven – London 2010.
- Ćurčić, *Epitaphios* = S. Ćurčić, *Epitaphios*, y: *Byzantium at Princeton: Byzantine Art and Archaeology at Princeton University*, ed. S. Ćurčić, A. St. Clair, Princeton 1986, 135–138.
- Ćurčić, *Gračanica* = S. Ćurčić, *Gračanica. King Milutin's Church and Its Place in Late Byzantine Architecture*, University Park – London 1979.
- Ćurčić, *Late Byzantine Loca Sancta?* = S. Ćurčić, *Late Byzantine Loca Sancta? Some Questions Regarding the Form and Function of Epitaphioi*, y: *The Twilight of Byzantium. Aspects of Cultural and Religious History in the Late Byzantine Empire*, ed. S. Ćurčić, D. Mouriki, Princeton 1991, 251–261.
- Ćurčić, *The Role* = S. Ćurčić, *The Role of the Late Byzantine Thessalonike in Church Architecture in the Balkans*, DOP 57 (2003) 65–84.
- Ćurčić, *Two Examples of Local Building Workshops* = S. Ćurčić, *Two Examples of Local Building Workshops in Fourteenth-Century Serbia*, Зорпаф 7 (1977) 45–51.
- D'Amico, *Per la storia* = R. D'Amico, *Per la storia dell'icona serba del Vaticano: il rapporto con le vicende della basilica di San Pietro e una sua "replica" seicentesca a Fano*, Зорпаф 28 (2000–2001) 89–100.
- D'Onofrio, *La cattedrale* = M. D'Onofrio, *La cattedrale di Caserta Vecchia*, Roma, 1993².
- Danilo Mlađi. *Bolje je nama u podvigu* = Danilo Mlađi. *Bolje je nama u podvigu smrt, nego li sa stidom život*, y: *Antologija stare srpske književnosti (XI–XVIII veka)*, izbor, prevodi i objašnjenja Đ. Sp. Radojičić, Beograd 1960, 110–111.
- Danilo Mlađi. *Loza Blagočastija* = Danilo Mlađi. *Loza Blagočastija*, y: *Antologija stare srpske književnosti (XI–XVIII veka)*, izbor, prevodi i objašnjenja Đ. Sp. Radojičić, Beograd 1960, 109.
- Danilo Mlađi. *Plač i ridanje* = Danilo Mlađi. *Plač i ridanje neutešimo*, u: *Antologija stare srpske književnosti (XI–XVIII veka)*, izbor, prevodi i objašnjenja Đ. Sp. Radojičić, Beograd 1960, 111–113.
- Darling, *Contested Territory* = L. Darling, *Contested Territory: Ottoman Holy War in Comparative Context*, Studia Islamica 91 (2000) 133–163.
- Davidović, *Serbian Scriptoria* = M. Davidović, *Serbian Scriptoria – Twelfth to Seventeenth Century*, y: *Свѣтѣ срѣске рукописне књиѣ*, 69–88.
- Dedijer, *Sarajevo* = V. Dedijer, *Sarajevo 1914 I*, Beograd 1978.
- Der serbische Psalter* = *Der serbische Psalter. Faksimile-Ausgabe des Cod. slav. 4 der Bayerischen Staatsbibliothek Munchen. I. Textband. II. Faximile*, ed. H. Belting, Wiesbaden 1978–1983.

Djurić, *Byzantinische Fresken* = V. J. Djurić, *Byzantinische Fresken in Jugoslawien*, München 1976.

Djurić, *La peinture* = V. J. Djurić, *La peinture murale byzantin, XIIe et XIIIe siècles*, y: *Actes du XVe Congrès International d'études byzantines III. Art et archéologie*, Athènes 1979, 1–96.

Dragičević Šešić, *Cultural policies* = M. Dragičević Šešić, *Cultural policies, identities and monument building in Southeastern Europe*, y: *Cultural identity politics in the (post-)transitional societies: cultural transitions in Southeastern Europe*, ed. A. Milohnić, N. Švob-Djokić, Zagreb 2011, 31–46.

Dragičević Šešić, Rogač Mijatović, *Balkan Dissonant Heritage Narratives* = M. Dragičević Šešić, Lj. Rogač Mijatović, *Balkan Dissonant Heritage Narratives (and Their Attractiveness) for Tourism*, *American Journal of Tourism Management* 3/1B (2014) 10–19.

Društveno-sportski centar = *Društveno-sportski centar „Boro i Ramiz“ u Prištini*, *Arhitektura urbanizam* 88–89 (1982) 11–13.

Ermolin, *When Skanderbeg Meets Clinton* = D. S. Ermolin, *When Skanderbeg Meets Clinton: Cultural Landscape and Commemorative Strategies in Postwar Kosovo*, *Politička misao: časopis za politikologiju* 51/5 (2015) 157–173.

Ethnicity = *Ethnicity*, ed. J. Hutchinson, A. D. Smith, Oxford 1996.

Evliyâ Çelebi = *Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi*, V. kitap, hazırl. Yücel Dağlı, Seyit Ali Kahraman, İbrahim Sezgin, İstanbul 2001.

Exultet = *Exultet. Rotoli liturgici del medioevo meridionale*, dir. scientifica di G. Cavallo, Roma 1994.

Favole, *Le Marche* = P. Favole, *Le Marche*, Milano 1993.

Final Report = *Final Report: Project Urgent Protection of Natural and Cultural Heritage in Metohija* = Финални извештај: Пројекат Ургентна заштитна природној и културној наслеђа у Метохији, Београд: Центар за очување наслеђа Косова и Метохије – MNEMOSYNE, 2003.

Fisković, *Prvi poznati dubrovački graditelji* = C. Fisković, *Prvi poznati dubrovački graditelji*, Zagreb 1955.

Fotić, *The official explanations* = A. Fotić, *The official explanations for the confiscation and sale of monasteries (churches) and their estates at the time of Selim II*, *Turcica* 26 (1994) 33–54.

Gandolfo, *Il senso del decoro* = F. Gandolfo, *Il senso del decoro. La scultura in pietra nell'Abruzzo Angioino e Aragonese (1274–1496)*, Roma 2014.

Gandolfo, *Simbolismo antiquario* = F. Gandolfo, *Simbolismo antiquario e potere papale*, *Studi Romani* 29 (1981) 9–28.

Gligoriјеvić, *Kominterni* = B. Gligoriјеvić, *Kominterni, jugoslovensko i srpsko pitanje*, Београд 1992.

Gluziński, *U podstaw muzeologii* = W. Gluziński, *U podstaw muzeologii*, Warszawa 1980.

Guiglia, *La decorazione pavimentale* = A. Guiglia, *La decorazione pavimentale bizantina in età paleologa*, y: *L'arte di Bisanzio e l'Italia al tempo dei Paleologi. 1261–1453*, ed. A. Iacobini, M. Della Valle, Roma 1999, 321–358.

Guzina, *Sarajevski atentat* = A. Guzina, *Sarajevski atentat 1914: Prva varnica svjetskog požara. Spomen na desetogodišnjicu atentata*, Fojnica kod Gacka 1924.

Hadžibegić, *Glavarina* = H. Hadžibegić, *Glavarina u osmanskoj državi*, Sarajevo 1966.

Hahn, *Reise von Belgrad* = J. G. v. Hahn, *Reise von Belgrad nach Salonik*, Wien 1861.

Hallensleben, *Die Malerschule des Königs Milutin* = H. Hallensleben, *Die Malerschule des Königs Milutin*, Giessen 1963.

Handžić, *Dva prva popisa* = A. Handžić, *Dva prva popisa Zvorničkog sandžaka iz 1519. i 1533. godine*, Sarajevo 1986.

Haustein, *Der Nemanjidenstammbaum* = E. Haustein, *Der Nemanjidenstammbaum. Studien zur mittelalterlichen serbischen Herrscherikonographie*, Bonn 1985.

Herscher, Riedlmayer, *Architectural Heritage* = A. Herscher, A. Riedlmayer, *Architectural Heritage in Kosovo: A Post-War Report*, Cambridge, Mass. 2001.

Hobsbaum, *Nacije i nacionalizam* = E. Hobsbaum, *Nacije i nacionalizam od 1780. Program, mit, stvarnost*, Београд 1996.

ICOMOS *evaluation* (2004) = *ICOMOS evaluation of cultural properties*, Suzhou 2004.

ICOMOS *evaluation* (2006) = *ICOMOS evaluation of cultural properties*, Vilnius 2006.

Ignjatović, *Ivan Meštrović's Vidovdan Temple* = A. Ignjatović, *Ivan Meštrović's Vidovdan Temple and Primordial Yugoslavism*, *Slavic Review* 73/4 (2014) 828–858.

Inalcik, *Ottoman Methods* = H. Inalcik, *Ottoman Methods of Conquest*, *Studia Islamica* 2 (1954) 103–129.

International Charter (2000) = *International Charter of Krakow*, Poland (2000).

Ivan Meštrović = *Ivan Meštrović: A Monograph*, ed. M. Ćurčin, London 1919.

Ivanišević, Špehar, *Early Byzantine finds* = V. Ivanišević, P. Špehar, *Early Byzantine finds from Čečan and Gornji Streoc (Kosovo)*, *Старинар* 55 (2005) 133–159.

Jovanović (V.), *Über den frühmittelalterlichen Schmuck* = V. Jovanović, *Über den frühmittelalterlichen Schmuck von Čečan auf Kosovo*, *Balkanoslavica* 5 (1976) 123–145.

Jovanović, Vuksanović, *Matičane* = V. Jovanović, Lj. Vuksanović, *Matičane, nécropole sud-slave de Xeet XIe siècle*, *Inventaria archaeologica*, fascicule 25, Priština 1981.

Kabashi, Gjinolli, *Kosovski modernizam* = L. Kabashi, I. Gjinolli, *Kosovski modernizam – arhitektonska početnica*, Zagreb 2016.

Kakridis, *Codex 88* = Y. Kakridis, *Codex 88 des Klosters Dečani und seine griechischen Vorlagen. Ein Kapitel der serbisch-byzantinischen Literaturbeziehungen im XIV Jahrhundert*, München 1988.

Kakridis, Dvoglas = Y. Kakridis, *Dvoglas na reč ili dijalog? Traktati Grigorija Palame O ishodenju Svetoga duha u srpskoslovenskom*

prevodu XIV veka, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику 54/2 (2011) 59–70.

Kaleši, *Kada je crkva Bogorodice Ljeviške u Prizrenu pretvorena u džamiju* = H. Kaleši, *Kada je crkva Bogorodice Ljeviške u Prizrenu pretvorena u džamiju*, ПКЈИФ 28/3–4 (1962) 253–261.

Kappel, S. *Nicola in Bari* = K. Kappel, S. *Nicola in Bari und seine architektonische Nachfolge. Ein Bautypus des 11.–17. Jahrhunderts in Unteritalien und Dalmatien*, Worms am Rhein 1993.

Karakušević, *Rad Zavoda* = R. Karakušević, *Rad Zavoda za zaštitu i proučavanje spomenika kulture AKMO od svog osnivanja do danas*, Glasnik MKiM 1 (1956) 357–365.

Karchmar, *Draža Mihailović* = L. Karchmar, *Draža Mihailović and the Rise of the Četnik Movement 1941–1942 I*, New York – London 1987.

Kašanin, *L'art yougoslave* = M. Kašanin, *L'art yougoslave des origines à nos jours*, Beograd 1939.

Katić, *The Sancak* = T. Katić, *The Sancak of Prizren in the 15th and 16th Century*, Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM) 33 (2013) 113–138.

Kopp, *Die Skulpturen* = G. Kopp, *Die Skulpturen der Fassade von San Martino in Lucca*, Worms 1981.

Korać, *L'architecture de Dečani* = V. Korać, *L'architecture de Dečani, tradition et innovation*, у: Дечани и византијска уметност, 149–157.

Korać, *Les origines de l'architecture* = V. Korać, *Les origines de l'architecture de l'école de la Morava*, у: Моравска школа и њено гоџа, ed. B. J. Ђурић, Београд 1972, 147–168.

Kosovo Day = *Kosovo Day* (1389–1916), London 1916.

Kourkoutidou-Nikolaidou, *The Church of Christ the Saviour* = E. Kourkoutidou-Nikolaidou, *The Church of Christ the Saviour*, Thessaloniki 2008.

Kovich, *Protector, Neighbour, Enemy* = M. Kovich, *Protector, Neighbour, Enemy: the Habsburg Empire and the Serbs* (1780–1914), *Studies in Ethnicity and Nationalism* (2005) 81–102.

Ković, *Il Cossovo* = M. Ković, *Il Cossovo e la Metochia nella Seconda guerra mondiale* (1941–1944), *Rivista trimestrale di studi storici* 37/1 (2001) 79–93.

Ković, *The Image of Kosovo Albanians* = M. Ković, “Drawing on Smaller Narrative Units”: *The Image of Kosovo Albanians in the Reports of Serbian Diplomats* (1889–1912), *Association Internationale d'Études du Sud-Est Européen Revue* 40–44 (2010–2014) 211–225.

Kritovac, *Uz „angažiranu arhitekturu“* = F. Kritovac, *Uz „angažiranu arhitekturu“ Andrije Mutnjakovića*, *Čovjek i prostor* 267 (1975) 10–13.

Krsmanović, *The Byzantine Province in Change* = B. Krsmanović, *The Byzantine Province in Change (On the Threshold Between the 10th and the 11th Century)*, Belgrade–Athens 2008.

Krstić, *Zakonodavstvo arhitektonske baštine* = B. Krstić, *Zakonodavstvo arhitektonske baštine*, Beograd 2006.

Kuljić, *Tito: Sociološkoistorijska studija* = T. Kuljić, *Tito: Sociološkoistorijska studija*, Zrenjanin 2012.

La Puglia = *La Puglia fra Bisanzio e l'occidente*, saggi di P. Belli D'Elia, M. S. Calò Mariani, C. D. Fonseca, A. Guillou, V. Pace, Milano, 1980.

Lahore Charter (1980) = *Lahore Charter* (1980) of UNESCO concerning the Conservation of Islamic Architectural Heritage.

Lazić, *Serbian Printed Book Decoration* = M. Lazić, *Serbian Printed Book Decoration in the 15th and 16th Centuries. Centres and Creative Production*, у: *Byzantine Heritage II*, 485–493.

Lightbown, *Portrait or idealization* = R. Lightbown, *Portrait or idealization: the Ravello bust, Apollo 127* (1988) 108–112.

Liste indicative (1985) = *Liste indicative des biens dont la Yougoslavie envisage de proposer l'inscription sur la Liste du patrimoine mondial* (decembre 1985).

Longo, *Opus sectile* = R. Longo, *Opus sectile a Palermo nel secolo XII: sinergie e mutazioni nei cantieri di Santa Maria dell'Ammiraglio e della Cappella Palatina*, у: *La Sicilia e Bisanzio nei secoli XI e XII*, ed. R. Lavagnini, C. Rognoni, Palermo 2014, 299–341.

Lowry, *The Nature of the Early Ottoman State* = H. Lowry, *The Nature of the Early Ottoman State*, Albany 2003.

Makuljević, *State, society and visual culture* = N. Makuljević, *State, society and visual culture: late Ottoman architecture in Serbia, Macedonia and Bosnia and Herzegovina / Država, društvo i vizuelna kultura u Srbiji, Makedoniji i Bosni i Hercegovini*, у: *Centres and peripheries in Ottoman architecture: Rediscovering a Balkan Heritage*, ed. M. Hartmuth, Sarajevo 2011, 118–121.

Makuljević, *Tanzimat* = N. Makuljević, *Tanzimat i vizuelno kreiranje javnog identiteta u Bosni i Hercegovini*, у: *Identitet Bosne i Hercegovine kroz historiju. Zbornik radova 2*, Institut za istoriju, Sarajevo 2011, 213–227.

Makuljević, *The 'Zograph' Model* = N. Makuljević, *The 'Zograph' Model of Orthodox Painting in Southeast Europe 1830–1870*, *Balkanica* 34 (2003) 385–405.

March pogrom = *March pogrom in Kosovo and Metohija with a survey of destroyed and endangered Christian cultural heritage*, ed. B. V. Jokić, Belgrade 2004.

Marjanović-Dušanić, *Patterns of Martyrial Sanctity* = S. Marjanović-Dušanić, *Patterns of Martyrial Sanctity in the Royal Ideology of Medieval Serbia. Continuity and Change*, *Balkanica* 37 (2007) 69–79.

Marković, *The painter Eutychios* = M. Marković, *The painter Eutychios – father of Michael Astrapas and protomaster of the frescoes in the Church of the Virgin Peribleptos in Ohrid*, *ЗМЦЛЮ* 38 (2010) 9–34.

Maroević, *Kako istaknuti povijesnost* = I. Maroević, *Kako istaknuti povijesnost spomenika arhitekture kod njegove obnove?*, *ГДКС* 2 (1978) 11–12.

Maroević, *Spomenik kulture* = I. Maroević, *Spomenik kulture kao dokument*, *Pogledi* (18) 3–4 (Split 1988) 783–791.

- Maroević, *Uvod* = I. Maroević, *Uvod u muzeologiju*, Zagreb 1993.
- Matić, *Serbian Icon Painting* = M. Matić, *Serbian Icon Painting in the Territory under the Jurisdiction of the Renewed Patriarchate*, y: *Byzantine Heritage* II, 529–539.
- Megaw, *Notes on Recent Work* = A. Megaw, *Notes on Recent Work of the Byzantine Institute in Istanbul*, DOP 17 (1963) 333–371.
- Mesesnel, *Mittelaterliche figurale Skulpturen* = F. Mesesnel, *Mittelaterliche figurale Skulpturen im heutigen Südserbien*, y: *Atti del V Congresso internazionale di studi bizantini*, Roma 1936, 257–265.
- Meštrović, *Uspomene* = I. Meštrović, *Uspomene na političke ljude i događaje*, Zagreb 1969.
- Michel, *Histoire de l'art* = A. Michel, *Histoire de l'art. Depuis les premiers temps chrétiens jusqu'à nos jours* III/2, Paris 1908.
- Milenković, *Arhitektura* = A. Milenković, *Arhitektura: salonska vizura*, Beograd 2001.
- Millet, *L'ancien art serbe* = G. Millet, *L'ancien art serbe. Les églises*, Paris 1919.
- Millet, *L'église patriarcale* = G. Millet, *L'église patriarcale de Peć. Recherches et travaux de conservation exécutés par M. Georges Bošković*, y: *Comptes rendus des séances de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres* 77e année, N. 3, Paris 1933, 350–355.
- Millet, *Recherches* = G. Millet, *Recherches sur l'iconographie de l'évangile aux XIVe, XVe et XVIe siècles d'après les monuments de Mistra, de la Macédoine et du Mont-Athos*, Paris 1916.
- Milosević, *To Christ and the Church* = N. Milosević, *To Christ and the Church – The Divine Eucharist as the All-Encompassing Mystery of the Church*, Los Angeles 2012.
- Minkov, *Conversion to Islam* = A. Minkov, *Conversion to Islam in the Balkans: Kısve Bahası Petitions and Ottoman Social Life 1670–1730*, Leiden–Boston 2004.
- Mitrović, *Stanična zgrada* = M. Mitrović, *Stanična zgrada Kosovo Polje. Projektant arh. Nikola Dobrović*, Arhitektura urbanizam 43 (1967) 34–35.
- Mladenović, *Tri značajna društvena centra* = D. Mladenović, *Tri značajna društvena centra*, Arhitektura urbanizam 88–89 (1982) 9–10.
- Mnemosyne = Мнемосине. Финални извештај. Пројекат заштитиће природној и културној наслеђа у Метихију, јул 2001 – јун 2002, Београд 2003.
- Monumenti = Monumenti: *promenljivo lice sećanja*, ur. D. Brumund, C. Pfeifer, Beograd 2012.
- Mother of God = *Mother of God. Representations of the Virgin in Byzantine Art*, ed. M. Vassilaki, Athens 2000.
- Mutnjaković, *Dileme* = A. Mutnjaković, *Dileme kosovske arhitekture*, Arhitektura 178–179 (1981) 12–18.
- Mutnjaković, *Mrduljaš, Biblioteka u Prištini* = A. Mutnjaković, M. Mrduljaš, *Biblioteka u Prištini*, Oris 99 (2016) 124–136.
- Mutnjaković, *Narodna i Univerzitetska biblioteka* = A. Mutnjaković, *Narodna i Univerzitetska biblioteka Kosova u Prištini*, Arhitektura 178–179 (1981) 101–104.
- Myslivec, *Svatý Jiří* = J. Myslivec, *Svatý Jiří ve východokřesťanském umění*, Byzantinoslavica 5 (1933–1934) 304–369.
- Nara Document (1994) = *Nara Document on Authenticity* (1994).
- Nicephori Gregorae *Byzantina historia* = Nicephori Gregorae *Byzantina historia* I–II, ed. L. Schopenus, Bonnae 1829–1830; III, ed. I. Bekkerus, Bonnae 1855.
- Nikolajewitsch, *Die Kirchliche Architektur* = B. S. Nikolajewitsch, *Die Kirchliche Architektur der Serben im Mittelalter*, Belgrad 1902.
- Novaković, *Damnatio memoriae* = J. Novaković, *Damnatio memoriae – Socijalističko nasleđe u ratu različitih sećanja*, y: *Српски језик, књижевност, уметност III. Уметничко наслеђе и рат и Музика и медију*, Крагујевац 2015, 155–162.
- Oblast Brankovića = *Oblast Brankovića: opširni katastarski popis iz 1455. godine*, ur. H. Hadžibegić, A. Handžić, E. Kovačević, Sarajevo 1972.
- Okey, *Taming Balkan Nationalism* = R. Okey, *Taming Balkan Nationalism: The Habsburg "Civilizing Mission" in Bosnia 1878–1914*, Oxford 2007.
- Okunev, *Monumenta* II = N. Okunev, *Monumenta artis Serbicae* II, Prague 1930.
- Okuněv, *Портрети краљев-ктиторовъ* = N. L. Okuněv, *Портрети краљев-ктиторовъ въ сербској церковној живописи*, Byzantinoslavica II/1 (1930) 74–96.
- Operetional Guidelines = *Operetional Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention*.
- Orient et Occident = *Orient et Occident méditerranéens au XIIIe siècle. Les programmes picturaux*, ed. F. Joubert, J.-P. Caillet, Paris 2012.
- Orthodox Heritage = *Orthodox Heritage and Contemporary Catastrophe*, ed. A. Lidov, Moscow 2007.
- Pace, *The 'Bust of Sigilgaita'* = V. Pace, *The 'Bust of Sigilgaita' at Ravello. From Secular Portrait to Marian Image?*, y: *A Reservoir of Ideas. Essays in honour of Paul Williamson*, ed. G. Davies, E. Townsend, London 2017, 104–114.
- Pajkić, *Crkve Sredačke župe* = P. Pajkić, *Crkve Sredačke župe iz turskog perioda*, Glasnik MKiM 3 (1958) 51–106.
- Pajkić, *Seoske crkve* = P. Pajkić, *Seoske crkve XVI i XVII veka na Kosovu*, Glasnik MKiM 13–14 (1984) 123–143.
- Palavestra, *Dogma* = P. Palavestra, *Dogma i utopija Dimitrija Mitrinovića. Počeci srpske književne avangarde*, Beograd 1977.
- Panaiteescu, *Liturghierul lui Macarie* = P. Panaiteescu, *Liturghierul lui Macarie*, București 1961.
- Pantelić, *The Architecture of Dečani* = B. Pantelić, *The Architecture of Dečani and the Role of Archbishop Danilo II*, Wiesbaden 2002.
- Pavličić, *Dissonant heritage* = J. Pavličić, *Dissonant heritage and promotion of tourism in the case of Serbian medieval monuments in Kosovo*, Journal of Tourism and Cultural Change 14/3

(Special Issue: *Tourism, conflict and contested heritage in former Yugoslavia*) (Routledge 2016) 189–205.

Pavlowitch, *A History of the Balkans* = S. K. Pavlowitch, *A History of the Balkans*, London – New York 1999.

Pavlowitch, *Hitler's New Disorder* = S. K. Pavlowitch, *Hitler's New Disorder. The Second World War in Yugoslavia*, London 2008.

Pavlowitch, *Serbia* = S. K. Pavlowitch, *Serbia: The History behind the Name*, London 2002.

Pavlowitch, *The Improbable Survivor* = S. K. Pavlowitch, *The Improbable Survivor: Yugoslavia and its Problems 1918–1988*, London 1988.

Pejić, *The Old State* = S. Pejić, *The Old State in the Foundations of the Renewed Church*, y: *Byzantine Heritage* II, 515–527.

Perrino, *Santa Maria del Casale* = G. Perrino, *Affari pubblici e devozione privata. Santa Maria del Casale a Brindisi*, Bari 2013.

Pertusi, *Martino Segono di Novo Brdo* = A. Pertusi, *Martino Segono di Novo Brdo, vescovo di Dulcigno, un umanista serbodalmata del tardo Quattrocento, vita e opere*, Roma 1981.

Petković (V. R.), „Loza Nemanjića“ = V. R. Petković, „Loza Nemanjića“ u starom živopisu srpskom, *Narodna starina* 5/2 (1923) 97–100.

Petković (V. R.), *La peinture serbe* = V. R. Petković, *La peinture serbe du Moyen âge I*, Beograd 1930; II, 1934.

Petković (V. R.), *Un peintre* = V. R. Petković, *Un peintre serbe du XIVe siècle*, y: *Mélanges Charles Diehl* II, Paris 1930.

Petković, *Art and Patronage* = S. Petković, *Art and Patronage in Serbia during the Early Period of Ottoman Rule (1450–1600)*, *BF* 16 (1990) 401–414.

Petković, *Zograf Georgije Mitrofanović* = S. Petković, *Zograf Georgije Mitrofanović u Pečkoj Patrijaršiji*, *Glasnik MKiM* 9 (1964) 237–249.

Petranović, *Srbija* = B. Petranović, *Srbija u Drugom svetskom ratu*, Beograd 1992.

Popadić, *Vreme prošlo* = M. Popadić, *Vreme prošlo u vremenu sadašnjem: uvod u studije baštine*, Beograd 2015.

Popović (D.), *The Cult of St Peter of Koriša* = D. Popović, *The Cult of St Peter of Koriša. Stages of Development and Patterns*, *Balkanica* 28 (1997) 181–211.

Popović (D.), *The Deserts and Holy Mountains* = D. Popović, *The Deserts and Holy Mountains of Medieval Serbia. Written Sources, spatial patterns, architectural designs*, y: *Heilige Berge und Wüsten, Byzanz und seine Umfeld*, ed. P. Soustal, Wien 2009, 53–69.

Popović (M.), *Vidovdan i Časni krst* = M. Popović, *Vidovdan i Časni krst. Ogledi iz književne arheologije*, Beograd 2007.

Popović (V. B.), *Challenges of National Identity* = V. B. Popović, *Challenges of National Identity*, y: *Contemporary Symbols of Personal, Cultural, and National Identity: Historical and Psychological Perspectives* (y штампи).

Preliminary Technical Assessment = Preliminary Technical Assessment on the Religious Buildings/Ensembles and Cultural Sites damaged in March 2004 in Kosovo.

Pulaha, *Defteri i Regjistrimit* = S. Pulaha, *Defteri i Regjistrimit të sanxhakut të Shkodrës i vitit 1485 I–II*, Tiranë 1974.

Radičević, *Medieval necropolises* = D. Radičević, *Medieval necropolises of 9th–11th century in the lower Serbian Danube river basin*, *Istros* 19 (2013) 469–514.

Radojčić, *Malerei der Palaologischen Renaissance* = S. Radojčić, *Die Entstehung der Malerei der Palaologischen Renaissance*, *JOBG* 7 (1958) 105–124.

Radojević, *Hotel „Priština“* = A. Radojević, *Hotel „Priština“ u Prištini*, *Arhitektura urbanizam* 82 (1979) 30–32.

Rakić, *Art of the Restored Patriarchate of Peć* = Z. Rakić, *Art of the Restored Patriarchate of Peć (1557–1690)*, y: *Byzantine Heritage* II, 497–514.

Rassam, *Traditional Houses* = S. Rassam, *Traditional Houses in Western Kosovo: A Descriptive Survey of Kullas in the Municipalities of Istok and Klina*, 2001; objavljeno na: <https://archnet.org/sites/2969/publications/3337>.

Recommendation (1992) = Recommendation of the Security Council of 19 September 1992, 7th plenary meeting.

Resolution (1996) = Resolution of the Security Council of 2 October 1996.

Resolution (2000) = Resolution adopted by the General Assembly of 1 November 2000, 48th plenary meeting.

Riegl, *Der moderne Denkmalkultus* = A. Riegl, *Der moderne Denkmalkultus, seine Wesen und seine Entstehung*, Wien 1903.

Riegl, *Moderni kult* = A. Riegl, *Moderni kult spomenika, njegova bit, njegov postanak*, y: *Anatomija povjesnog spomenika*, ur. M. Špikić, Zagreb 2006, 349–411.

Rizaj, *Političko-upravni sistem* = S. Rizaj, *Političko-upravni sistem na Kosovu i Metohiji od XV do XVII veka*, *Albanološka istraživanja* 2 (1965) 293–308.

Ronchi, *La cattedrale di Trani* = B. Ronchi, *La cattedrale di Trani*, Fasano 1985.

Sahler, *Buchbesprechung* = I. Sahler, *Buchbesprechung*, *Zeitschrift für Kunstgeschichte* 58 (1995) 263–274.

Salazar, *Community-based cultural tourism* = N. Salazar, *Community-based cultural tourism: issues, threats and opportunities*, *Journal of Sustainable Tourism* 20/1 (2012) 9–22.

Schilb, *Byzantine Identity* = H. Schilb, *Byzantine Identity and Its Patrons. Embroidered Aëres and Epitaphioi of the Palaiologan and Post-Byzantine Periods*, Bloomington 2009 (neobjavljena doktorska disertacija, Indiana University)

Schmengler, *Die Masken* = D. Schmengler, *Die Masken von Reims. Zur Genese negativer Ausdrucksformen zwischen tradition und Innovation*, Berlin–München 2016.

Serbia in the Great War = Serbia in the Great War. Anglo-Saxon Testimonies and Historical Analysis, ed. D. Bataković, Belgrade 2014.

- Shaw (S. J.), Shaw (E. K.), *History of the Ottoman Empire* = S. J. Shaw, E. K. Shaw, *History of the Ottoman Empire and Modern Turkey. Vol. 2: Reform, Revolution, and Republic: The Rise of Modern Turkey, 1808–1975*, Cambridge 1977.
- Shukriu, Kisha = E. Shukriu, *Kisha e Shën Prendës-Prizren*, Prishtinë 2012.
- Smirnov, Bošković, *L'Eglise* = S. Smirnov, Dj. Bošković, *L'Eglise de la Mère-de-Dieu de Hvosno*, Старица 10–11 (1935–1936) 47–82.
- Smith (A. D.), *Chosen Peoples* = A. D. Smith, *Chosen Peoples: Sacred Sources of National Identity*, Oxford 2003.
- Smith (A. D.), *Ethno-symbolism* = A. D. Smith, *Ethno-symbolism and Nationalism: A Cultural Approach*, London – New York 2009.
- Smith (A. D.), *Myths and Memories* = A. D. Smith, *Myths and Memories of the Nation*, Oxford 1999.
- Smith (A. D.), *Nacionalni identitet* = A. D. Smit, *Nacionalni identitet*, Beograd 1998.
- Smith (A. D.), *Nationalism and Modernism* = A. D. Smith, *Nationalism and Modernism: A critical survey of recent theories of nation and nationalism*, London – New York 2003.
- Smith (A. D.), *The Cultural Foundations* = A. D. Smith, *The Cultural Foundations of Nationalism: Hierarchy, Covenant and Republic*, Oxford 2008.
- Smith (A. D.), *The Ethnic Origins* = A. D. Smith, *The Ethnic Origins of Nations*, Oxford 1996.
- Smith (L.), *The Uses of Heritage* = L. Smith, *The Uses of Heritage*, London – New York 2006.
- Speciale, Montecassino = L. Speciale, *Montecassino e la Riforma Gregoriana. L'Exultet Vat. Barb. Lat 592*, Roma 1991.
- Srroj, Ivan Meštrović i politika = V. Srroj, *Ivan Meštrović i politika kao prostor ahistorijskog idealizma*, Ars Adriatica 4 (2014) 369–384.
- Stoianovich, *Balkan Worlds* = T. Stoianovich, *Balkan Worlds: The First and Last Europe*, Armonk–London 1994.
- Strajnić, *Srpske zadužbine* = K. Strajnić, *Srpske zadužbine*, Beograd 1919.
- Stránský, *Temelji opće muzeologije* = Z. Z. Stránský, *Temelji opće muzeologije*, Muzeologija 8 (Zagreb 1970) 40–91.
- Subotić, *Terra sacra* = G. Subotić, *Terra sacra. L'arte del Cossovo*, Milano 1997.
- Serbia = Serbia. *The Cultural Bridge Between East and West*, Novi Sad 2010.
- Šabanović, *Bosanski pašaluk* = H. Šabanović, *Bosanski pašaluk. Postanak i upravna podjela*, Sarajevo 1982.
- Šabanović, *Krajište Isa-bega Ishakovića* = H. Šabanović, *Krajište Isa-bega Ishakovića: zbirni katastarski popis iz 1455. godine*, Sarajevo 1964.
- Šljukić, *Mit kao sudbina* = S. Šljukić, *Mit kao sudbina. Prilog demitologizaciji demitologizacije*, Sremski Karlovci 2011.
- Šola, *Essays On Museums* = T. Šola, *Essays On Museums And Their Theory: towards the cybernetic museum*, Helsinki 1997.
- Šola, *Prilog mogućoj definiciji muzeologije* = T. Šola, *Prilog mogućoj definiciji muzeologije*, Informatica Museologica 1–3 (1984) 67–69.
- Špadijer, Todić, Longin = I. Špadijer, B. Todić, *Emergence of Versatile Artistic Personalities – Longin*, y: *Byzantine Heritage II*, 565–573.
- Štraus, *Arhitektura Jugoslavije* = I. Štraus, *Arhitektura Jugoslavije 1945–1990*, Sarajevo 1991.
- Tachiaos, *Nouvelles considérations* = A. E. Tachiaos, *Nouvelles considérations sur l'oeuvre littéraire de Démétrius Cantacuzène*, Cyrillomethodianum 1 (1971) 131–182.
- Taft, *The Byzantine Rite* = R. Taft, *The Byzantine Rite. A Short History*, Collegeville 1992.
- The Lay of Kosovo* = *The Lay of Kosovo: Serbia's Past and Present (1389–1911)*, London 1917.
- The loss of a civilization* = *The loss of a civilization: Destruction of cultural heritage in occupied Cyprus*, ed. M. Miltiadou, Nicosia 2012.
- The New Museology* = *The New Museology*, ed. P. Vergo, London 1989.
- Todić, *Serbian Medieval Painting* = B. Todić, *Serbian Medieval Painting. The Age of King Milutin*, Belgrade 1999.
- Todić, Čanak-Medić, *The Dečani Monastery* = B. Todić, M. Čanak-Medić, *The Dečani Monastery*, Belgrade 2013.
- Tomić, *Pravna zaštita* = S. Tomić, *Pravna zaštita spomenika kulture u Jugoslaviji*, Beograd 1958.
- Treasures of Mont Athos* = *Treasures of Mont Athos*, Thessaloniki 1997.
- Tsitouridou, *Les fresques du XIIIe siècle* = A. Tsitouridou, *Les fresques du XIIIe siècle dans l'église de la Porta-Panaghia en Thessalie*, y: *Actes du XVe Congrès International d'études byzantines II B*, Athènes 1981, 863–878.
- Tunbridge, Ashworth, *Dissonant heritage* = J. E. Tunbridge, G. J. Ashworth, *Dissonant heritage, the management of the past as a resource in conflict*, New York 1996.
- UNESCO Intergovernmental committie (2016) = UNESCO – Intergovernmental committie for the protection of the World cultural and netural heritage, *Operetional Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention*, Paris 2016.
- UNESCO Operational Guidelines (1972) = UNESCO Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention (1972).
- UNESCO World Heritage (1972) = UNESCO World Heritage Convention (1972).
- UNESCO World Heritage (2002) = UNESCO – World Heritage Committee, *Convention concerning the protection of the World cultural and natural heritage*, Budapest 2002.
- UNESCO World Heritage (2005) = UNESCO – World Heritage Committee, *Convention concerning the protection of the World cultural and natural heritage*, Durban 2005.

UNESCO World Heritage (2006) = UNESCO – World Heritage Committee, *Convention concerning the protection of the World cultural and natural heritage*, Vilnius 2006.

UNESCO World Heritage (2008) = UNESCO – World Heritage Committee, *Convention concerning the protection of the World cultural and natural heritage*, Quebec City 2008.

UNESCO, *Cultural Heritage in Kosovo* (2003) = UNESCO, *Cultural Heritage in Kosovo: Protection and conservation of a multi-ethnic heritage in danger: Mission report*, 2003.

UNESCO, *Cultural Heritage in Kosovo* (2004) = UNESCO, *Cultural Heritage in Kosovo: Protection and conservation of a multi-ethnic heritage in danger: Mission report*, 2004.

Venice Charter (1964) = Venice Charter (1964) of ICOMOS.

Vojvodić, *Newly discovered portraits* = D. Vojvodić, *Newly discovered portraits of rulers and the dating of the oldest frescoes in Lipljan*, Зограф 36 (2012) 143–155.

Vukotić Lazar, *Beogradsko razdoblje* = M. Vukotić Lazar, *Beogradsko razdoblje arhitekta Nikole Dobrovića (1945–1967)*, Beograd 2002.

Walter, *The Iconographical Sources* = Ch. Walter, *The Iconographical Sources for the Coronation of Milutin and Simonida at Gračanica*, у: *Византијска уметност*, 183–200.

Washington Charter (1987) = Washington Charter on the Conservation of Historic Towns and Areas (1987).

Wratislaw-Mitrovic, Okunev, *La Dormition* = L. Wratislaw-Mitrovic, N. Okunev, *La Dormition de la Sainte Vierge dans la peinture médiévale orthodoxe*, Byzantinoslavica III/1 (1931) 134–173.

Zečević, *Glass of Novo Brdo* = E. Zečević, *Glass of Novo Brdo and its significance in Late Medieval glass production*, у: *Annales du 18e congrès de l'association internationale pour l'histoire du verre*, ed. D. Ignatiadou, A. Antonaras, Thessaloniki 2012, 414–418.

Zhelto, *A Slavonic Translation* = M. Zhelto, *A Slavonic Translation of the Eucharistic Diataxis of Philotheos Kokkinos from a Lost Manuscript (Athos Agiou Pavlou 149)*, у: *TOXOTHOS: Studi per Stefano Parenti*, ed. D. Galadza, N. Glibetić, G. Radle, Grottaferrata 2010, 345–359.

Zirojević, *Posedi* = O. Zirojević, *Posedi manastira u Skadarskom sandžaku*, Novi Pazar 1999.

Βαφειάδης, *Ύστερη βυζαντινή ζωγραφική* = Κ. Μ. Βαφειάδης, *Ύστερη βυζαντινή ζωγραφική. Χώρος και μορφή στην τέχνη της Κωνσταντινουπόλεως 1150–1450*, Αθήνα 2015.

Βοκοτόπουλος, *Βυζαντινές εικόνες* = Π. Βοκοτόπουλος, *Βυζαντινές εικόνες*, Αθήνα 1995.

Η Βλαχέρνα της Άρτας = *Η Βλαχέρνα της Άρτας*, ed. Β. Ν. Παπαδοπούλου, Άρτα 2015.

Ζάρρας, *Η παλαιολόγεια εικόνα του Χριστού* = Ν. Ζάρρας, *Η παλαιολόγεια εικόνα του Χριστού εν δόξη με τους αποστόλους στο Μουσείο του Ελληνικού Ινστιτούτου της Βενετίας*, ΔΧΑΕ 34 (2013) 239–252.

СКРАЋЕНИЦЕ НАЗИВА УСТАНОВА

АС = Архив Срдије, Београд

БМС = Библиотека Матице српске, Нови Сад

ВОА = Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Istanbul

БРА = Библиотека Румунске академије, Букурешт

ГМС = Галерија Матице српске, Нови Сад

МГБ = Музеј града Београда

МП = Музеј у Приштини

МСПЦ = Музеј Српске православне цркве, Београд

НББ = Народна библиотека у Београду (изгорела у немачком бомбардовању 6. априла 1941)

НБС = Народна библиотека Србије, Београд

НМБ = Народни музеј, Београд

НМК = Народни музеј, Крушевац

ПЗЗСК = Покрајински завод за заштиту споменика културе, Приштина

РЗЗСК = Републички завод за заштиту споменика културе, Београд

ТКГМ = Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Ankara

СПИСАК САРАДНИКА СА АФИЛИЈАЦИЈАМА¹

Др ЂОРЂЕ БУБАЛО, редовни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет,
Одељење за историју
djububalo@f.bg.ac.rs

**Српско средњовековно друштво у писаним изворима*
(бр. 177025)

Др ДРАГАН ВОЈВОДИЋ, редовни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет,
Одељење за историју уметности
dvojvodi@f.bg.ac.rs

**Српска средњовековна уметност и њен европски*
контекст (бр. 177036)

**Традиција, иновација и идентитет у византијском*
свету (бр. 177032)

Српска уметност од пројаси царства до пада под
турску власт (пројекат Матице српске)

Др ВЛАДИМИР ВУКАШИНОВИЋ, редовни професор
Универзитет у Београду, Православни богословски
факултет
vvukasinovic@bfspc.bg.ac.rs

**Српска теологија у XX веку: фундаменталне*
претпоставке теолошких дисциплина у европском
контексту – историјска и савремена перспектива
(бр. 179078)

Др БИЉАНА ВУЧЕТИЋ, научни сарадник
Историјски институт, Београд
biljana.vucetic@yahoo.com

**Европа и Срби (1804–1918): подстицаји и искушења*
европске модерне (бр. 177031)

АЛЕКСАНДРА ДАВИДОВ ТЕМЕРИНСКИ, историчар
уметности – саветник
Републички завод за заштиту споменика културе – Београд
aleksandra.davidov@heritage.gov.rs

Др ЉУБОДРАГ ДИМИЋ, редовни професор, дописни
члан САНУ
Универзитет у Београду, Филозофски факултет,
Одељење за историју
ljdimic@f.bg.ac.rs

**Српска нација – интелектуални и дезинтелектуални*
процеси (бр. 177014)

**Срби и Србија у југословенском и међународном*
контексту: унутрашњи развој и положај у европској/
српској заједници (бр. 47027)

Др МИРЈАНА ЂЕКИЋ, етнолог – конзерватор
Покрајински завод за заштиту споменика културе,
Петроварадин
mirjana.djekic@pzzsk.rs

Др ИВАНА ЖЕНАРЈУ РАЈОВИЋ, научни сарадник
Институт за српску културу Приштина, Лепосавић
ivanazenarju@yahoo.com

**Материјална и духовна култура Косова и Метохије*
(бр. 178028)

МИЛОШ ЖИВКОВИЋ, истраживач сарадник
Византолошки институт, САНУ, Београд
milos.zivkovic@vi.sanu.ac.rs

**Традиција, иновација и идентитет у византијском*
свету (бр. 177032)

Др АЛЕКСАНДАР КАДИЈЕВИЋ, редовни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет,
Одељење за историју уметности
akadijev@f.bg.ac.rs

**Српска уметност XX века – национално и Европа*
(бр. 177013)

¹ Звездом су означени називи пројеката Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије у оквиру којих су написани поједини радови у овој публикацији.

Др ТАТЈАНА КАТИЋ, научни сарадник
Историјски институт, Београд
tatjanakatic@gmail.com

**Од универзалних царства ка националним државама.
Друштвене и политичке промене у Србији и на Балкану
(бр. 177030)*

Др МИЛОШ КОВИЋ, ванредни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет,
Одељење за историју
mkovic@f.bg.ac.rs

**Историја политичких идеја и институција на Балкану
у XIX и XX веку (бр. 177011)
*Конфликти и кризе: Сарајево и развој у Србији и региону
у XIX и XX веку (бр. 47030)*

Др АЛЕКСЕЈ ЛИДОВ, члан Руске академије уметности,
руководилац Одељења на Институту светских култура
Московског државног универзитета,
директор Истраживачког центра за источнохришћанску
културу, Москва
alidov@gmail.com

Др НЕНАД МАКУЉЕВИЋ, редовни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет,
Одељење за историју уметности
mmakulje@f.bg.ac.rs

**Представе идентитета у уметности и вербално-
визуелној култури новој доба (бр. 177001)*

Др МИОДРАГ МАРКОВИЋ, редовни професор,
дописни члан САНУ
Универзитет у Београду, Филозофски факултет,
Одељење за историју уметности
mmarkovi@f.bg.ac.rs

**Српска средњовековна уметност и њен европски
контекст (бр. 177036)
*Традиција, иновација и идентитет у византијском
свету (бр. 177032)
Српска уметност од проласка царства до пада под
турску власт (пројекат Матице српске)*

Др СРЂАН МАРКОВИЋ, редовни професор
Универзитет у Нишу, Факултет уметности
magelen@open.telekom.rs
**Српска уметност XX века – национално и Европско
(бр. 177013)*

Др МИРЈАНА МЕНКОВИЋ, музејски саветник
Етнографски музеј у Београду
mirjana.menkovic@etnografskimuzej.rs

Др ЈЕЛЕНА ПАВЛИЧИЋ, асистент
Универзитет у Приштини с привременим седиштем
у Косовској Митровици
Факултет уметности
jpravlicic@gmail.com
**Традиција и трансформација: историјско наслеђе и
национални идентитет у Србији у XX веку (бр. 47019)*

Др ДРАГАНА ПАВЛОВИЋ, доцент
Универзитет у Београду, Филозофски факултет,
Одељење за историју уметности
drpavlov@f.bg.ac.rs
**Српска средњовековна уметност и њен европски
контекст (бр. 177036)*

Др ВАЛЕНТИНО ПАЧЕ, редовни професор, инострани
члан Норвешке академије наука и уметности, Осло
Trinity College, Hartford, Conn./USA. – Rome Campus,
предавач на докторским студијама историје уметности,
Одељење хуманистичких наука и културног наслеђа,
Универзитет у Удинама
vpvalentinopace@gmail.com

Др СВЕТЛАНА ПЕЈИЋ, историчар уметности
– саветник
Републички завод за заштиту споменика културе
– Београд
svetlana.pejic@heritage.gov.rs
**Српска средњовековна уметност и њен европски
контекст (бр. 177036)*

Др ДАНИЦА ПОПОВИЋ, научни саветник
Балканолошки институт, САНУ, Београд
Danica.Popovic@bi.sanu.ac.rs
**Средњовековно наслеђе Балкана: институције
и култура (бр. 177003)*

Др ДУБРАВКА ПРЕРАДОВИЋ, независни истраживач
Лион, Француска
dubravka.preradovic@gmail.com

Др ДЕЈАН РАДИЧЕВИЋ, доцент
Универзитет у Београду, Филозофски факултет,
Одељење за археологију
dradicev@f.bg.ac.rs
**Друштво, духовно-материјална култура и
комуникације у праисторији и раној историји Балкана
(бр. 177012)*

ДЕЈАН РАДОВАНОВИЋ, историчар уметности
– конзерватор
Покрајински завод за заштиту споменика културе,
Петроварадин
dejan.radovanovic@pzzzsk.rs

Др ЗОРАН РАКИЋ, ванредни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет,
Одељење за историју уметности
zrakic@f.bg.ac.rs

**Српска средњовековна уметност и њен европски
контекст (бр. 177036)*

Др БРАНИСЛАВ ТОДИЋ, редовни професор
Универзитет у Београду, Филозофски факултет,
Одељење за историју уметности
btodic@f.bg.ac.rs

**Српска средњовековна уметност и њен европски
контекст (бр. 177036)*

ВЛАДИМИР ЏАМИЋ, историчар уметности
– конзерватор
Републички завод за заштиту споменика културе
– Београд
vladimir.dzamic@heritage.gov.rs

Др НЕБОЈША ШУЛЕТИЋ, доцент
Универзитет у Београду, Филозофски факултет,
Одељење за историју
nsuletic@f.bg.ac.rs

**Српска нација – интелектуални и дигитални
процеси (бр. 177014)*

СПИСАК ТАБЛИ

- I. Манастир Дечани, црква Христа Пантократора, лунета северног портала
- II. Икона Богородице Пелагонијске, трећа четвртина XIV века, детаљ (МСПЦ, ризница манастира Дечана)
- III. Манастир Дечани, црква Христа Пантократора, последња сцена Богородичиног акатиста, 1343, детаљ: краљ Душан, млади краљ Урош и краљица Јелена
- IV. Пећка патријаршија, припрата, источни зид, Богородица из Деизиса и поворка српских патријараха, 1565
- V. Пећка патријаршија, параклис Светог Николе, Свети Никола спасава Василија од Сарацена, рад сликара Радула, 1673/1674
- VI. Кивот светог Стефана Дечанског, рад Димитра Станишевог и Анастаса Константиновића, 1849, детаљ (ризница манастира Дечана)
- VII. Манастир Дечани, црква Христа Пантократора, поглед на источни део храма
- VIII. *Окѣиоих ѡрвоѣласник*, заставица, л. 2г, 1560–1570. (НБС, Дечани 146)
- IX. Урош Предић, *Косовка Девојка*, 1919, детаљ (МГБ)
- X. Манастир Дечани, црква Христа Пантократора, наос, свети краљ Стефан Дечански, 1343–1345
- XI. Манастир Грачаница, католикон, детаљ
- XII. Манастир Дечани, црква Христа Пантократора, горња зона с куполом
- XIII. Матичане, сребрни прстен, детаљ (МП, инв. бр. 615)
- XIV. Грачаница, свети Меркурије, око 1320. године
- XV. Пећка патријаршија, припрата, Старац данима, око 1375.
- XVI. Богородица Хвостанска (?), Родопово звоно, 1432. (НМБ)
- XVII. Сликара Радул, Богородица са Христом, 1677. (МСПЦ, ризница Пећке патријаршије)
- XVIII. Манастир Дечани, иконостас у параклису Светог Димитрија, 1813/1814, детаљ
- XIX. Њилане, црква Светог Николе
- XX. Косовска Митровица, Споменик партизанима и рударима палим у НОБ-у, арх. Б. Богдановић, 1973
- XXI. Александар Томашевић, *Данилова ѡриѣраѣа у Пећи*, 1958. (Коларчева задужбина, Београд)
- XXII. Берат о постављењу епископа Јоаникија за првог рашко-призренског митрополита, 1. април 1808, детаљ (МСПЦ, ризница манастира Дечана)
- XXIII. Манастир Девич, црква Ваведења Богородичиног, снимак из 1942. године
- XXIV. Призрен, манастир Светих арханђела, спаљен марта 2004. године
- XXV. Оптеруша, црква Светог Спаса, XX век, комисијски обилазак цркве разорене 1999. године
- XXVI. Скела у Дечанима, снимак из двадесетих или тридесетих година XX века
- XXVII. Призрен, црква Богородице Љевишке, поглед на унутрашњост
- XXVIII. Призрен, црква Богородице Љевишке, главна купола
- XXIX. Призрен, Поткаљаја, поглед на куполу обновљене средњовековне цркве Свете Недеље из једне од српских кућа спаљених у Погрому 2004, снимак из 2010. године
- XXX. Манастир Дечани, црква Христа Пантократора, икона светог Николе на олтарској прегради, детаљ
- XXXI. Манастир Дечани, црква Христа Пантократора, свети Теодор Стратилат
- XXXII. Пећ, црква Богородице Одигитрије, надгробни портрет архиепископа Данила II
- XXXIII. Манастир Дечани, црква Христа Пантократора, олтарска преграда, икона Богородице са Христом, детаљ

ПОРЕКАО ИЛУСТРАЦИЈА

ФОТОГРАФИЈЕ

АРХЕОЛОШКИ ИНСТИТУТ, БЕОГРАД, ЛЕГАТ ЂУРЂА БОШКОВИЋА: 18, 48, 216, 239–242, 243, 328, 377–386, 392

АРХИВ САНУ: сл. 10

АС: сл. 7

БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА: сл. 116

БМС: сл. 71, 96, 97

БРА: сл. 237

ВОЈНИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ: сл. 109

ГМС: сл. 72, 115, 283

ДУШАН ВУЧИЋ И ИЗДАВАЧКА КУЋА ПЛАТОНЕУМ Д.О.О.: сл.

1–4, 6, 9, 13, 26–29, 65–67, 117–119, 121, 122, 125, 126, 134, 135, 138, 140, 141, 143–145, 147, 150, 154, 155, 158–160, 162, 166–172, 180, 194, 196, 197, 199–201, 203–206, 208, 218, 219, 222, 226, 227, 262, 263, 265, 266, 288, 290, 291, 409–412, 414, 418, 422, 423, т. I–IV, VI, VII, X–XII, XIV, XV, XVIII, XXVII, XXVIII, XXX, XXXI, XXXIII

ЗАДУЖБИНА ИЛИЈЕ МИЛОСАВЉЕВИЋА КОЛАРЦА: т. XXI

ИМС: сл. 42, 43, 46, 47

ИМС, АЛБУМ М. РИСТИЋА: сл. 36, 37

МАНАСТИР ВИСОКИ ДЕЧАНИ: сл. 30–32, 34, 35, 49, 61, 62, 164, 165, 211, 220, 221, 371, 372, 415, 424

МГБ: сл. 40, 41, 75, 104, 107, т. IX

МГБ, ЗБИРКА РИСТЕ МАРЈАНОВИЋА: сл. 112

МП: сл. 183–188, т. XIII

МСПЦ: сл. 8, 20, 70, 73, 80, 84, 85, 88, 89, 91, 93–95, 127, 131, 133, 209, 267, 268, 274, 279, 281, 282, 286, 287, 289, т. XVII, XXII

МСПЦ, ЛЕГАТ РАДОСЛАВА ГРУЈИЋА: сл. 174, 175, 215, 238, 387, 388

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ: сл. 103

НМБ: сл. 12, 38, 39, 44, 77, 98, 106, 108, 111, 153, 178, 181, 182, 192, 193, 234, 244, 248–261, 327, 394–396, т. XVI, XXVI

НМК: сл. 105, 110, 114, 314, 315

ОДЕЉЕЊЕ ЗА АРХЕОГРАФИЈУ НБС: сл. 78, 79, 81–83, 86, 87, 129, 130, 132, 280, 284, 285, т. VIII

ПЗЗСК: сл. 52, 53, 54, 57, 236, 293, 294, 325, 326, 329–337, 340–346, 348–350, 355, 364, 366, 376, 390, 391, 398, т. XXIII

РЗЗСК: сл. 64, 228, 324, 351, 389, 393, 397, 399–408, 425

УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА, СКОПЈЕ: сл. 149

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ, БЕОГРАД, ЛЕГАТ ИВАНА ЂОРЂЕВИЋА: сл. 92, 190, 207, 214, 231, 347

ЦЕНТАР ЗА ОЧУВАЊЕ НАСЛЕЂА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ –

MNEMOSYNE: сл. 296, 354, 356, 357, 359, 362, 363, 365, 367–370, 373, 375, т. XXV

BIBLIOTHÈQUE MUNICIPALE DE REIMS (FIC, TROMPETTE XIII II 330): сл. 163

BLAGO Fund, Inc.: сл. 5, 15–17, 63, 68, 90, 124, 128, 136, 137, 142, 146, 148, 195, 198, 224, 232, 233, 304, 305, 416, 417, 419–421, т. V

ИГОР БОРОЗАН: сл. 99, 100–102

ДРАГАН ВОЈВОДИЋ: сл. 229, 275, 446

ИВАНА ЖЕНАРЈУ РАЈОВИЋ: сл. 301–303

ЗВОНИМИР ЈАНЧИЋ: сл. 297–299

ЗОРАН ЈОВАНОВИЋ: т. XXXII, стр. 2, 78–79

ПАВЛЕ МАРЈАНОВИЋ: сл. 152

СРЂАН МАРКОВИЋ: сл. 316

ЂОРЂЕ МИЛОСАВЉЕВИЋ: сл. 245

ЈЕЛЕНА ПАВЛИЧИЋ: сл. 300, 309, 311–313, 426, 427, 429, 435–438, 443–445, т. XIX, XX, XXIX

САЊА ПАЈИЋ: сл. 19

ВАЛЕНТИНО ПАЧЕ: сл. 156, 157, 176, 177

БОЈАН ПОПОВИЋ: сл. 276

ВЛАДИМИР ПОПОВИЋ: сл. 317, 319

СЛОБОДАН РАДОВАНОВИЋ: сл. 11, 173

ЗОРАН САМ: сл. 74

ДРАГАН СТАНОЈЕВИЋ: сл. 14, 213, 269

ГОЈКО СУБОТИЋ: сл. 235, 358

ВИЛИЈАМ ТЕЈЛОР ХОСТЕТЕР: сл. 138, 223, 225, 230, 264, 270–273, 277, 278

СРЂАН ЦОНИЋ: сл. 442

НЕПОЗНАТО ПОРЕКЛО: сл. 45, 50, 51, 59, 60, 69, 113, 120, 151, 292, 295, 308, 310, 318, 320–323, 338, 339, 352, 353, 360, 361, 374, 428, 430–434, 439–441, 447, т. XXIV

Цртежи

ИГОР БЈЕЛИЋ: сл. 217

Табеле

ЉУБОДРАГ ДИМИЋ: сл. 55, 56, 58

ТАТЈАНА КАТИЋ: сл. 24, 25

Фотографије и цртежи преузети

из других публикација

А. БАШМАКОВ, *Через Черногорию в страну диких Гегов*,

С. Петербург 1913: сл. 33

ЗДРАВКОВИЋ, *Резултати конзервајторских истраживања*: сл. 246

КОРАЋ, *Бојородица Хвосћанска*: сл. 191

ЉУБИНКОВИЋ И ДР., *Истраживачки и конзервајторски радови*: сл. 179в

МИЈОВИЋ, *О језици Грачанице*: сл. 179г

НЕНАДОВИЋ, *Душанова задужбина*: сл. 221

ПАНИЋ, БАБИЋ, *Бојородица Љевишка*: сл. 179а

ПОПОВИЋ (М.), *Од ромејској касијела*: сл. 247

ТОДИЋ, ЧАНАК-МЕДИЋ, *Манастир Дечани*: сл. 212

ЂУРЧИЋ, *Грачаница*: сл. 202

ЧАНАК-МЕДИЋ, *Архитектура прве половине XIII века II*: сл. 179δ

Exultet. Rotoli liturgici del medioevo meridionale, ed. G. Cavallo, Roma 1994: сл. 161

ОТТОМАН CIVILIZATION I, ed. H. Inalcik, G. Renda, Ankara 2002: сл. 23, 24

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

930.85(=163.41)(497.115)(082)
323.1(=163.41)(497.115)(091)(082)
726.5/.7(497.115)(082)
72/75(=163.41)"12/18"(082)

УМЕТНИЧКО наслеђе српског народа на Косову и Метохији : историја, идентитет, угроженост, заштита / уредници Драган Војводић, Миодраг Марковић ; [превод с италијанског на српски Дубравка Прерадовић ; карте Небојша Шулетић, Игор Степанчић]. – Београд : САНУ, 2017 (Крагујевац : Графостил). – 553 стр., XXXIII листа с таблама : илустр. ; 27 cm

Текст штампан двостубачно. – Тираж 500. – Стр. 9–10: Уводна реч / Владимир С. Костић. – Поговор уредника: стр. 507–512. – Списак скраћеница: стр 515–547. – Напомене и библиографске референце уз радове.

ISBN 978-86-7025-754-2

- а) Срби – Културна историја – Косово и Метохија – Зборници
 - б) Споменици културе, српски – Косово и Метохија – Зборници
 - с) Црквена уметност, српска – Косово и Метохија – 13в–19в – Зборници
- COBISS.SR-ID 254256396

